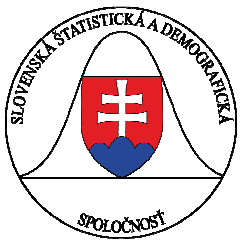
SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ
Miletičova 3, 824 67 BRATISLAVA 26
www.ssds.sk

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2015

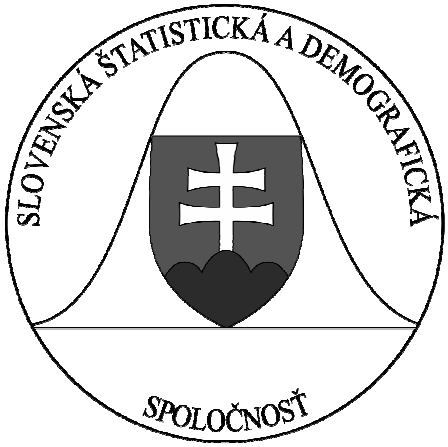

BRATISLAVA
2015

SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ
Miletičova 3, 824 67 BRATISLAVA 26
www.ssds.sk

POHĽADY NA EKONOMIKUSLOVENSKA 2015

BRATISLAVA
14. 4. 2015

Slovenská štatistická a demografická spoločnosť ďakuje za pomoc pri organizovaní konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska 2015 organizáciám:

Štatistický úrad Slovenskej republiky
Ekonomická univerzita v Bratislave
Statis, s.r.o.

ISBN 978 - 80 - 88946 - 67 - 0
© SLOVENSKÁ ŠTATISTICKÁ A DEMOGRAFICKÁ SPOLOČNOSŤ

Úvod

Konferenciu Pohľady na ekonomiku Slovenska začala organizovať Slovenská štatistická a demografická spoločnosť v roku 2001. Konferencia sa stala súčasťou hlavnej náplne činnosti Spoločnosti. V súčasnosti je spoluorganizátorom konferencie Ekonomická univerzita v Bratislave. Tento rok sa koná už 15. ročník konferencie. Predchádzajúce ročníky potvrdili, že konferencia vzbudila záujem u vedeckej verejnosti a vytvorila si tradíciu ako významné vedecké podujatie a svojimi výsledkami poskytuje podstatné informácie prakticky celej našej spoločnosti.

Cieľom konferencie v tomto roku je prezentovať výsledky doterajšieho ekonomického vývoja a ***prognóz vývoja HDP*** vybranými prognostickými skupinami. Prezentovať ***návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP,*** **prvé skúsenosti so zberom údajov pre výpočet a výpočet HDP v metodika ESA 2010 a tiež pohľady na šedú, či čiernu ekonomiku.**

Pozvanie na konferenciu prijali predstavitelia významných slovenských pracovísk, ktoré tvoria ekonomické prognózy a tiež poslanci NR SR, predstavitelia odborov, zamestnávateľských zväzov, predstavitelia hospodárskej sféry , študenti a ďalší účastníci.. Programový a organizačný výbor konferencie je presvedčený, že konferencia bude naďalej vhodnou príležitosťou na podnetnú výmenu vedeckých a odborných názorov.

Programový a organizačný výbor konferencie ďakuje autorom za vedecké príspevky, ktoré sú podstatným príspevkom ku kvalite tohto podujatia. Zároveň vyslovujeme presvedčenie, že konferencia Pohľady na ekonomiku Slovenska 2015 prinesie zaujímavé podnety a tak prispeje k rozvíjaniu nielen vedeckého poslania Slovenskej a štatistickej a demografickej spoločnosti ale aj ekonomického rozvoja celej Slovenskej republiky.

Programový a organizačný výbor konferencie

STATSWORLD.ORG
SVET ŠTATISTIKY
ÚČASTNÍCKA ORGANIZÁCIA

Milí kolegovia,
pokračovaním Medzinárodného roku štatistiky 2013 je iniciatíva The World of Statistics.Informácie o tejto iniciatíve nájdete v prvom čísle bulletinu *News from the World of Statistics,* ktorý nájdete na http://www.worldofstatistics.org/files/2014/01/January-22-2014.pdf.

Expertné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2014 a oproti roku 2013 a odhad budúceho vývoja HDP

Jozef Chajdiak

Na hodnotenie ekonomiky boli použité názory expertov (účastníkov konferencie Pohľady na ekonomiku Slovenska 2015) na stav a vývoj piatich ukazovateľov charakterizujúcich stav a vývoj ekonomiky SR ako celku.

Boli použité ukazovatele:

X1 – hrubý domáci produkt na obyvateľa,
X2 – inflácia,
X3 – miera nezamestnanosti,
X4 – saldo štátneho rozpočtu k HDP,
X5 – saldo zahraničného obchodu k HDP.

Na hodnotenie stavu a vývoja jednotlivých ukazovateľov bola použitá bodová stupnica s hodnotami od –2 (veľmi zle) cez 0 (neutrálny, stredný, priemerný stav alebo vývoj) po +2 (veľmi dobre), s krokom po pol bode. Intenzita počtu bodov sa pridelovala v porovnaní SR so stavom a vývojom v EÚ. Ďalej sa za každého experta určilo celkové hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky SR ako priemer z bodov pridelených jednotlivým ukazovateľom (resp. pojmom).

Na celkové hodnotenie stavu resp. vývoja ekonomiky SR sme použili medián (prostrednú hodnotu) z hodnotení jednotlivých expertov pomocou priemernej hodnoty.

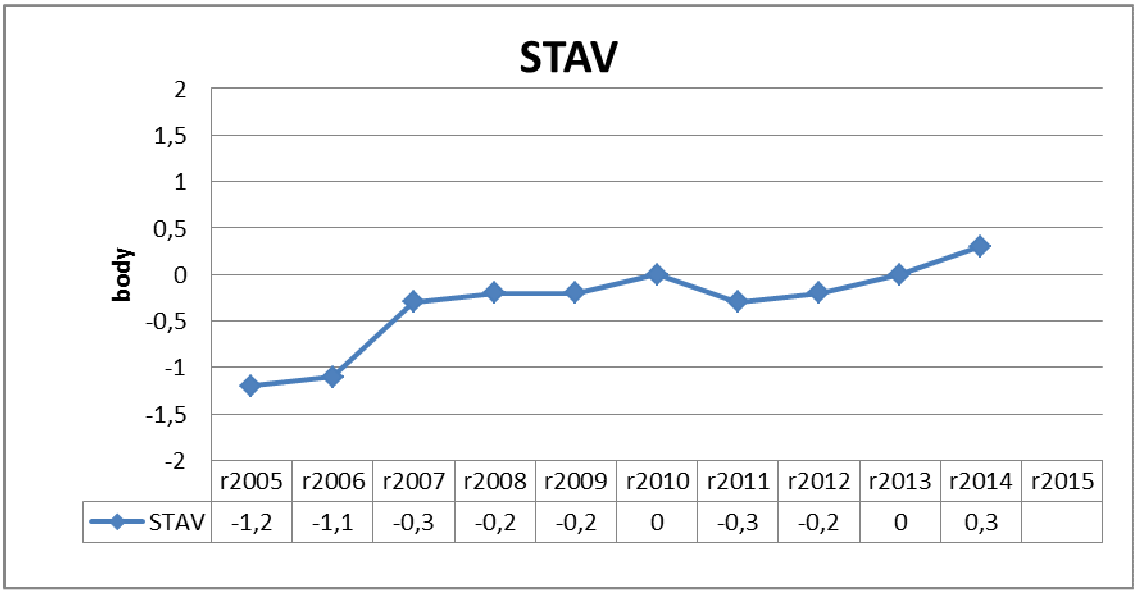
Expertné hodnotenie a realizuje od roku 2005. Dosiahnuté hodnoty na na graf č.1 a č.2.

Tabuľka č. 1: Experné hodnotenie stavu ekonomiky SR

Stav - 2014	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Haluška	0,5	2,0	-2,0	-0,5	2,0	0,40
Chajdiak	-1,0	2,0	-1,5	-1,5	1,5	-0,10
Vaňo	1,5	2,0	1,5	1,0	2,0	1,60
Radvanský	0,5	1,5	-1,5	-1,0	2,0	0,30
Beka	1,0	0,0	-1,0	-0,5	2,0	0,30
Kozlík	-1,0	0,0	-2,0	-1,0	0,0	-0,80
Medián						0,30

STAV ekonomiky SR v roku 2014 hodnotia experti známkami od -2 po +2 z priemerných známok od -0,1 po +1,6 pri výslednej prostrednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov +**0,3**. V riadku Medián (spolu - posledný riadok) je z jednotlivých priemerných hodnôt expertov určený medián z celkových expertných hodnotení rovný 0,30.

Plastickejšie možno celkové expertné hodnotenie stavu ekonomiky vyjadriť graficky (Graf č.1). V minulých ročníkoch bolo výsledné hodnotenie za rok 2005 **– 1,2** , za rok 2006 **-1,1**, za rok 2007 **-0,3**, za rok 2008 **-0,2**, za rok 2009 **-0,2**, za rok 2010 **0,0**, za rok 2011 **0,3**, za rok 2012 **0,2,** za rok 2013 +**0,5** a zo rok 2014 na **+0,3.** Časový rad 2005 až 2014: (-1,2; -1,1; -0,3; -0,2;-0,20; 0; -0.3; -0,2; 0,0; 0,30).

Graf č. 1: Expertné hodnotenie stavu ekonomiky SR

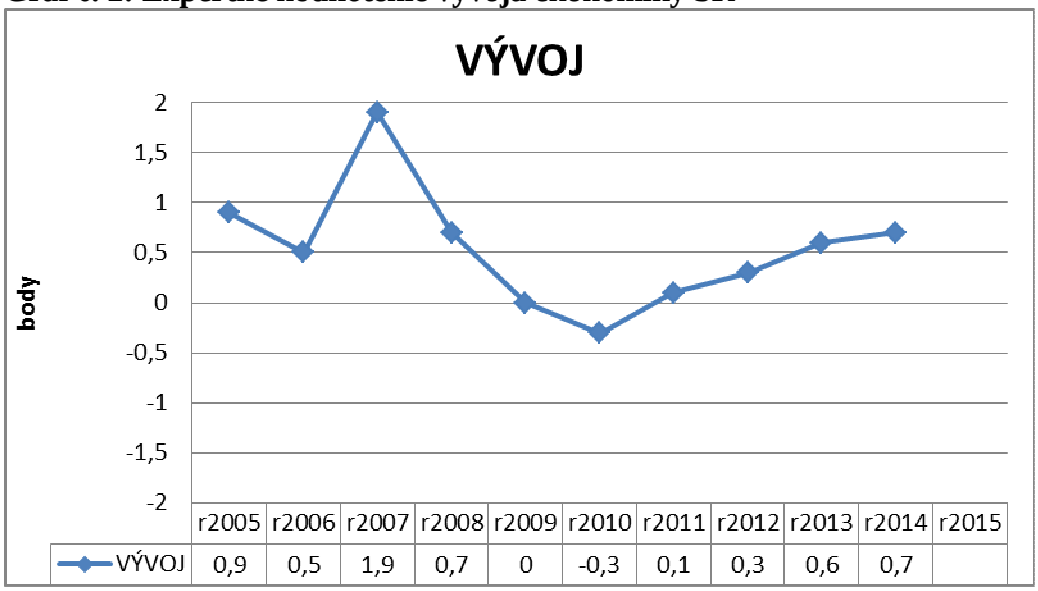
Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Vývoj - 2014/2013	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Haluška	0,5	2,0	0,5	-1,0	2,0	0,80
Chajdiak	1,0	1,5	0,0	0,0	1,0	0,70
Vaňo	1,5	2,0	1,0	1,0	1,5	1,40
Radvanský	0,5	1,5	1,5	-1,0	0,0	0,50
Beka	1,5	0,0	0,5	0,5	1,0	0,70
Kozlík	-1,0	0,0	-1,0	-1,0	0,0	-0,60
Medián						0,70

Vývoj ekonomiky SR v roku 2014 oproti roku 2013 hodnotia experti známkami od -2 po +2 z priemerných známok od -0,5 po +1,4 pri výslednej prostrednej (mediánovej) hodnote z celkových hodnotení expertov +**0,7**. V riadku Medián (spolu - posledný riadok) je z jednotlivých priemerných hodnôt expertov určený medián z celkových expertných hodnotení expertov rovný 0,70.

V hodnotení vývoja roku 2005 oproti 2004 bol výsledok **+0,9**, v hodnotení vývoja roku 2006 oproti 2005 bol výsledok **+0,5**, v hodnotení vývoja roku 2007 oproti 2006 bol výsledok **+1,9**, v hodnotení vývoja roku 2008 oproti 2007 bol výsledok **+0,7,** v roku 2009 oproti roku 2008 bol výsledok **0**, v roku 2010 oproti roku 2009 bol výsledok **-0,3**, v roku 2011 oproti roku 2010 bol výsledok **+0,1**, v roku 2012 oproti roku 2011 bol výsledok +**0,3; v roku n2013 oproti roku 2012 bol výsledok 0,6 a v roku 2014 oproti roku 2013 bol 0,7.** t.j. vcelku zmiešaný vývoj s výrazne pozitívnym vývojom roku 2007 oproti roku 2006 a následným spomaľovaním vývoja v roku 2008 a v roku 2009 a miernym zlepšením od roku 2012. Časový rad 2005 až 2014: (+0,9; +0,5; +1,9; 0,7;0; -0,3; +0,1; +0,3; +0,6; 0,7). Sme v strede. Grafická prezentácia vývoja je na grafe č.2.
Celkove za priebeh konferencií Pohľady na ekonomiku Slovenska 2001 až 2013 môžeme pozorovať prechod z neradostného hodnotenia stavu ekonomiky pri vcelku dobrom vývoji ekonomiky do stredových hodnotení aj stavu aj vývoja.

Graf č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Odhad budúceho vývoja (2014 až 2017) tempa zmeny objemu HDP

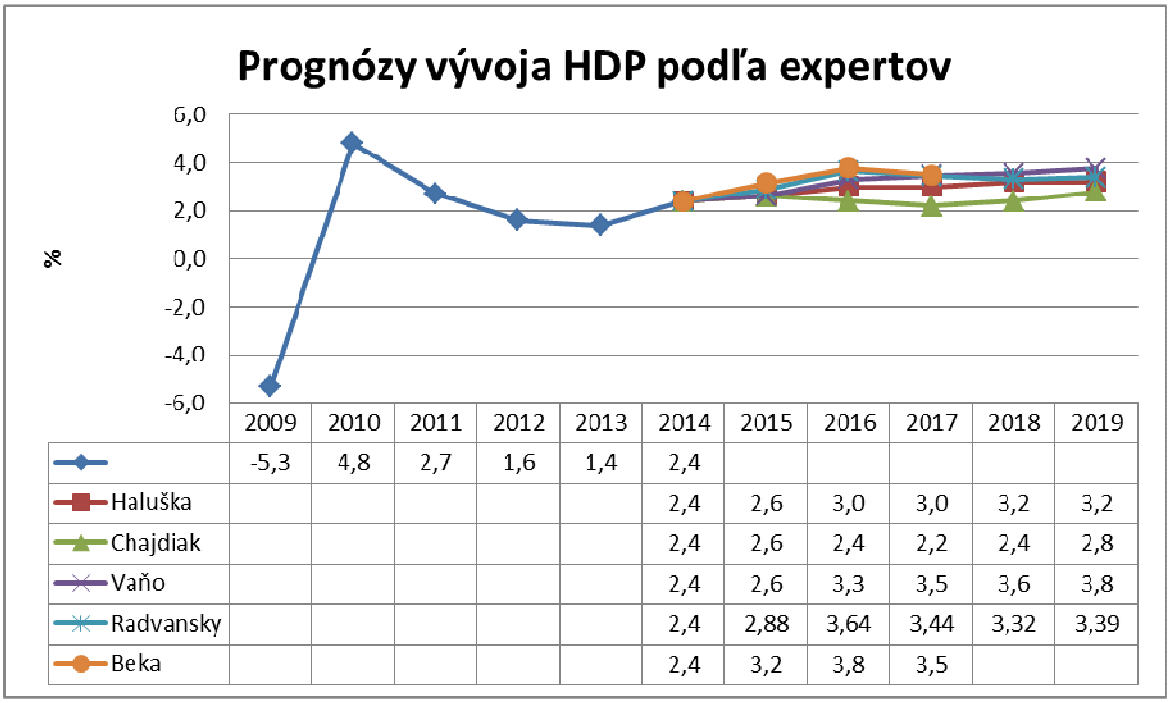
V roku 2009 sme dosiahli pokles HDP (v porovnateľných cenách) vo výške -5,3 % (opačný vrchol - ročný pokles v SR). V roku 2010 sme dosiahli rast HDP (v porovnateľných cenách) vo výške +4,8 %. Za týmto rastom od roku 2011 nasledovalo spomalenie restu +2,79%, v roku 2012 rast +1,6 %, v roku 2013 rast +1,4% a v roku 2014 zrýchlenie ratu – rast o +2,4%. Výsledky modelovania ekonomiky a odhadovania budúceho vývoja na roky 2015 až 2019 jednotlivých pracovísk a prednášateľov sú v tabuľke č. 3 a na grafe č. 3. Autori sú v svojich prognózach vcelku optimistický, predpokladajú vývoj od 2,2 % (Chajdiak) po +3,8% (Vaňo, Beka).

Tabuľka č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2015 až 2019

	Haluška	Chajdiak	Vaňo	Radvansky	Beka
Rok	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP	% rastu HDP
2009	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3	-5,3
2010	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
2011	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
2012	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
2013	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
2014	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
2015	2,6	2,6	2,6	2,88	3,2
2016	3,0	2,4	3,3	3,64	3,8
2017	3,0	2,2	3,5	3,44	3,5
2018	3,2	2,4	3,6	3,32	
2019	3,2	2,8	3,8	3,39	

Haluška – Infostat, Chajdiak – ÚM STU, Vaňo – Sberbank, Radvanský – EÚ SAV, Beka – NBS

Graf č. 3: Expertné hodnotenie tempa prírastu (poklesu) HDP (2000až 2014 skutočnosť; od 2015 prognózy expertov)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	-5,3	4,8	2,7	1,6	1,4	2,4					
Haluška						2,4	2,6	3,0	3,0	3,2	3,2
Chajdiak						2,4	2,6	2,4	2,2	2,4	2,8
Vaňo						2,4	2,6	3,3	3,5	3,6	3,8
Radvansky						2,4	2,88	3,64	3,44	3,32	3,39
Beka						2,4	3,2	3,8	3,5		

Celkove za priebeh konferencií Pohľady na ekonomiku Slovenska 2001 až 2014 môžeme pozorovať prechod z neradostného hodnotenia stavu ekonomiky pri vcelku dobrom vývoji ekonomiky do stredových hodnotení aj stavu aj vývoja.

Práca bola podporená grantom:
- úloha VEGA č.1/0335/13: „Štatistická analýza vybraných ukazovateľov konkurencieschopnosti na súbore podvojne účtujúcich podnikov SR“

Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2014

Hrubý domáci produkt (HDP) sa v *4. štvrťroku 2014* medziročne zvýšil v bežných cenách o 2,7 % na 19 273,1 mil. Eur. V stálych cenách vzrástol o 2,4 %, čo bol o 0,4 p. b. rýchlejší rast ako v 4. štvrťroku 2013. V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2014 oproti 3. štvrťroku 2014) po sezónnom očistení vzrástol o 0,6 %. [1)]

Určujúcim zdrojom ekonomického rastu v 4. štvrťroku 2014 bol domáci dopyt. Jeho celkové zvýšenie o 2,4 % bolo v rozhodujúcej miere spôsobené rastom tvorby hrubého fixného kapitálu o 6,8 %. Tvorba hrubého kapitálu sa zvýšila o 1,5 %, čo bolo o 11,6 p. b menej ako v 4. štvrťroku 2013. Miernejší rast tvorby hrubého kapitálu ovplyvnil najmä vývoj zásob, ktoré v bežných cenách dosiahli zápornú hodnotu -842,6 mil. Eur. Výdavky na konečnú spotrebu vzrástli medziročne v úhrne o 2,6 %, v tom na konečnú spotrebu verejnej správy o 4 %, na konečnú spotrebu domácností o 2,2 % a na konečnú spotrebu neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam o 2,1 %. Rast vývozu výrobkov a služieb sa medziročne zmiernil o 6,9 p. b. na 0,3 %, čo bolo najnižšie tempo rastu za posledných päť rokov. Dovoz výrobkov a služieb po dvaapolročnom medziročnom raste klesol o 0,2 %.

Výkon slovenskej ekonomiky meraný hrubou pridanou hodnotou vzrástol v 4. štvrťroku 2014 medziročne o 2 %. Vývoj najviac ovplyvnil rast v priemysle o 4,1 % a vo veľkoobchode a maloobchode, oprave motorových vozidiel a motocyklov; doprave a skladovaní; ubytovaní a stravovaní o 3,9 %.

Z vytvoreného HDP dôchodkovou metódou tvoril hrubý prevádzkový prebytok a zmiešané dôchodky 9 589,4 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 vzrástol ich objem o 0,7 %. Odmeny zamestnancov v hodnote 7 878,4 mil. Eur vzrástli o 5,7 %. Objem vybraných daní z produkcie a dovozu vzrástol o 2,7 % na 2 084,4 mil. Eur. Hodnota subvencií bola vyššia o 11,3 % a dosiahla 279,1 mil. Eur.

V *roku 2014* sa vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 75 214,9 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2013 vzrástol v bežných cenách o 2,2 %. V stálych cenách sa tempo medziročného rastu HDP zrýchlilo o 1 p. b. na 2,4 %.

V *4. štvrťroku 2014* dosiahla celková tvorba ***hrubého kapitálu*** objem 4 065,2 mil. Eur. Tvorba hrubého fixného kapitálu bola v objeme 4 907,9 mil. Eur a zmena stavu zásob vykázala zápornú hodnotu -842,6 mil. Eur. Oproti 4. štvrťroku 2013 vzrástla tvorba hrubého kapitálu o 1,5 %, z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 6,8 %.

Tvorbu ***hrubého fixného kapitálu*** ovplyvnilo najmä zvýšenie nákupu nových fixných aktív o 6,3 % v hodnote 5 196,6 mil. Eur. Objem úbytku použitého dlhodobého majetku klesol o 0,5 % na 479,1 mil. Eur.

Z hľadiska jednotlivých sektorov dominantnú pozíciu mali nefinančné korporácie, ktoré investovali 54,3 % z celkových kapitálových výdavkov. Rast investičnej

[1)] podľa metodiky Európskeho systému národných a regionálnych účtov, 2010 (ďalej ESA 2010); pokiaľ nie je uvedené inak, absolútne hodnoty a štruktúra za HDP a jeho zložky sú v bežných cenách, údaje o medziročnom vývoji sú zo stálych cien vypočítaných reťazením objemov k referenčnému roku 2010

aktivity vykázali takmer všetky sektory. Vo verejnej správe vzrástol objem investícií o 20,4 %, v nefinančných korporáciách o 3,7 %, vo finančných korporáciách o 3 % a v domácnostiach o 0,2 %. V neziskových inštitúciách slúžiacich domácnostiam zostal objem investícií na rovnakej medziročnej úrovni.

Medziročný rast investičného dopytu podporili vyššie investície do väčšiny druhov aktív. Najrýchlejšie rástli kapitálové výdavky do stavebných investícií o 11,2 %, z toho do ostatných stavieb o 18,5 %. Investície do budov na bývanie klesli o 8 %. Vyšší bol aj objem investícií do strojov a zariadení, zbraňových systémov o 6,4 %. Investície do ostatných strojov a zariadení a do dopravných prostriedkov vzrástli zhodne o 6,4 %. Viac finančných prostriedkov sa vynaložilo aj na obstaranie kultivovaných biologických zdrojov o 1,4 %. Hodnota investícií za produkty duševného vlastníctva klesla o 7,7 %.

Stav ***zásob*** v ekonomike sa k 31. decembru 2014 oproti stavu na začiatku roka 2014 znížil o 100,5 mil. Eur. Zníženie zásob ovplyvnil najmä pokles zásob výrobkov a zvierat o 236,6 mil. Eur a tovaru o 99,3 mil. Eur. Naopak, vzrástli zásoby nedokončenej výroby o 141,5 mil. Eur a materiálu o 94 mil. Eur.

V *roku 2014* dosiahla celková tvorba ***hrubého kapitálu*** 15 792,6 mil. Eur, v tom objem hrubého fixného kapitálu 15 893,1 mil. Eur a zmena stavu zásob -100,5 mil. Eur. Oproti roku 2013 vzrástla tvorba hrubého kapitálu o 3,8 %, z toho tvorba hrubého fixného kapitálu o 5,7 %.

V roku 2014 Slovensko historicky po prvýkrát zažívalo ***deflá**ciu*, keď spotrebiteľské ceny počas väčšiny mesiacov medziročne klesali.

V priemere za *4. štvrťrok 2014* miera ***inflácie*** dosiahla nulovú hodnotu. V 4. štvrťroku 2013 bola inflácia na úrovni 0,5 %. Regulované ceny od začiatku roka neustále klesali, v priemere za 4. štvrťrok sa znížili o 0,8 %. Hodnota jadrovej inflácie sa medziročne znížila o 0,2 p. b. na 0,2 % v dôsledku poklesu cien potravín o 1,1 %. Čistá inflácia (bez zmien nepriamych daní) sa zvýšila o 0,3 p. b. na 0,6 %.

Priemerná miera inflácie v *roku 2014* bola na úrovni -0,1 % (v roku 2013 dosiahla 1,4 %).

Bežné príjmy domácností dosiahli v 4. štvrťroku 17 292,4 mil. Eur. Oproti 4. štvrťroku 2013 sa ich dynamika rastu zrýchlila o 2 p. b. na 3,7 % (reálne vzrástli o 3,7 %). *Bežné výdavky domácností* dosiahli 4 592,3 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 nominálne vzrástli o 4,1 % (reálne o 4,1 %).

V štruktúre spotrebných výdavkov domácností najväčší podiel tvorili výdavky na bývanie 24,4 % a na nákupy potravinárskeho tovaru 18,3 %. Zvýšenie spotrebiteľského dopytu ovplyvnil rast výdavkov vo všetkých odboroch klasifikácie COICOP. Najrýchlejšie rástli výdavky za pošty a telekomunikácie o 5,1 % a za dopravu o 4,6 %.

V *roku 2014* v porovnaní s rokom 2013 vzrástli bežné príjmy domácností o 3,3 % a bežné výdavky domácností o 2,8 %.

Verejná správa použila v 4. štvrťroku na *konečnú spotrebu* finančné prostriedky v objeme 4 133,9 mil. Eur. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 to bolo o 5 % viac. Medziročne vzrástli výdavky na odmeny zamestnancov (tvoria ich mzdy, platy a sociálne príspevky zamestnávateľov) o 4,4 % a naturálne sociálne dávky o 4,6 %. Významný nárast vykázala aj medzispotreba (tvoria ju spotreba materiálu, energie a služieb) o 7,4 % a dosiahla 1 189,4 mil. Eur.

Zisk ***nefinančných a finančných korporácií*** v *4. štvrťroku 2014* medziročne klesol o 5,9 % na 2 034,3 mil. Eur.

Tvorba zisku ***nefinančných korporácií*** sa oproti 4. štvrťroku 2013 zvýšila o 114,2 mil. Eur (o 6,6 %) na 1 833,6 mil. Eur.

Finančné korporácie v 4. štvrťroku 2014 dosiahli zisk v objeme 200,7 mil. Eur, z toho poisťovacie korporácie a penzijné fondy 162,4 mil. Eur a ostatní finanční sprostredkovatelia 49,2 mil. Eur. Peňažné finančné inštitúcie hospodárili so stratou v objeme 10,9 mil. Eur. Vplyv na medziročné zhoršenie hospodárenia (pokles zisku o 241,7 mil. Eur) malo predovšetkým hospodárenie vo finančných inštitúciách a u ostatných finančných sprostredkovateľov. Zisk v poisťovacích korporáciách a penzijných fondoch sa medziročne zvýšil.

Nefinančné a finančné korporácie vytvorili v *roku 2014* zisk v hodnote 10 239,6 mil. Eur, v tom nefinančné korporácie 8 488,8 mil. Eur a finančné korporácie 1 750,8 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2013 sa celkový objem zisku znížil o 0,7 %. Zisk vo finančných korporáciách klesol o 7 % a v nefinančných korporáciách vzrástol o 0,7 %.

Tempo medziročného rastu ***zamestnanosti*** podľa Výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) sa v priebehu roka 2014 neustále zrýchľovalo. V 4. štvrťroku dosiahlo 2,7 %, čo bolo o 2,1 p. b. viac ako v 4. štvrťroku 2013. Počet pracujúcich [2)] sa tak v absolútnom vyjadrení zvýšil o 63,8 tis. na 2 390,9 tis. osôb. Sezónne očistená celková zamestnanosť oproti 3. štvrťroku 2014 vzrástla o 1 %, resp. o 24 tis. osôb na 2 392,6 tis. osôb.

Zvýšenie celkovej zamestnanosti ovplyvnil predovšetkým rast počtu zamestnancov o 3,5 % na 2 028,8 tis. Počet podnikateľov [3)] klesol o 1,7 % na 360,1 tis., v tom podnikateľov bez zamestnancov o 2,1 % na 285,1 tis. a podnikateľov so zamestnancami o 0,4 % na 75 tis. Počet živnostníkov, ktorých práca mala formu závislej práce zamestnanca, sa znížil o 18 % na 87,3 tis. osôb.

V priemere za *rok 2014* vzrástla celková zamestnanosť medziročne o 1,4 % na 2 363 tis. osôb.

[2)] pracujúci v zmysle VZPS sú všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom (referenčnom) týždni vykonávajú aspoň 1 hodinu prácu za mzdu, plat alebo iný druh odmeny alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku, vrátane osôb vykonávajúcich prácu na základe dohôd, sezónnych pracovníkov, osôb na riadnej materskej dovolenke, osôb pracujúcich v zahraničí menej ako 1 rok, osôb dochádzajúcich za prácou do zahraničia a osôb na platených aktivačných prácach; respondenti sú zahrnutí do odvetví podľa ekonomickej činnosti miestnej jednotky nie celého podniku

[3)] spoločníci firiem, živnostníci, samostatne hospodáriaci roľníci, osoby so slobodným povolaním s jediným alebo hlavným zamestnaním

Počet *pracujúcich v zahraničí do 1 roka* podľa VZPS po troch štvrťrokoch medziročného poklesu v 4. štvrťroku 2014 znova vzrástol. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 sa zvýšil o 1,5 % na 136,2 tis. osôb. Medzi migrantmi prevládali pracujúci v stavebníctve (36,9 tis.) a v priemyselných činnostiach (33,1 tis.). Z európskych krajín najviac slovenských občanov pracovalo v Českej republike (39,4 tis.) a v Rakúsku (38,1 tis.). Z regionálneho hľadiska najviac osôb, ktoré si našli prácu v zahraničí, bolo z Prešovského kraja (36,5 tis.).

V 4. štvrťroku 2014 bolo v hospodárstve SR k dispozícii v priemere 15 564 *voľných pracovných miest*. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 ich počet vzrástol o 9,6 % (absolútne o 1 358 miest). Najviac ponúkaných miest pribudlo v priemyselnej výrobe (o 889). Výraznejší rast bol aj vo finančných a poisťovacích činnostiach (o 357), v ubytovacích a stravovacích službách (o 287) a vo verejnej správe a obrane; povinnom sociálnom zabezpečení (o 279 miest). Pokles počtu voľných pracovných miest zaznamenalo sedem odvetví. Znížila sa ponuka miest najmä v administratívnych službách (o 378), v zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 228) a v stavebníctve (o 199 miest).

Tempo poklesu ***nezamestnanosti*** podľa VZPS [4)] sa v jednotlivých štvrťrokoch postupne prehlbovalo. V *4. štvrťroku 2014* klesol počet nezamestnaných medziročne o 10,8 % na 344,8 tis. osôb. Bol to najnižší počet nezamestnaných od 3. štvrťroka 2009. Súčasne sa v priebehu roka postupne znižovala aj miera nezamestnanosti. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 sa znížila o 1,6 p. b. na 12,6 %. U mužov klesla o 2,5 p. b. na 11,9 % a u žien o 0,6 p. b. na 13,5 %. V medzikvartálnom porovnaní (4. štvrťrok 2014 oproti 3. štvrťroku 2014) klesla sezónne očistená nezamestnanosť o 13,9 tis. (o 3,9 %) na 341,2 tis. osôb.

Pokles nezamestnanosti ovplyvnila predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť (osoby nezamestnané dlhšie ako 1 rok). Ich počet sa oproti 4. štvrťroku 2013 znížil o 42,2 tis. na 222,3 tis. osôb. Podiel tejto kategórie nezamestnaných na celkovej nezamestnanosti tvoril 64,5 %, čo bolo o 3,9 p. b. menej ako v 4. štvrťroku 2013. Počet nezamestnaných sa zvýšil len v kategórii nezamestnaných do 1 mesiaca o 15,9 tis. a viac ako 1 mesiac až tri mesiace o 6,2 tis. osôb. V úhrne krátkodobá nezamestnanosť (do 1 roka) sa zvýšila o 0,5 tis. na 122,6 tis. osôb.

V *roku 2014* nezamestnanosť medziročne klesla o 7,1 % na 358,7 tis. osôb. Miera nezamestnanosti sa znížila o 1 p. b. na 13,2 %.

V *4. štvrťroku 2014* dosiahla priemerná nominálna mesačná ***mzda*** zamestnanca hospodárstva SR hodnotu 918 Eur. Tempo jej rastu sa oproti 4. štvrťroku 2013 zrýchlilo o 2,1 p. b. na 3,5 %. V dôsledku stability spotrebiteľských cien v porovnaní s rastom nominálnej mzdy reálna mzda sa medziročne zvýšila o 3,5 %. Sezónne očistená nominálna mzda v 4. štvrťroku 2014 oproti 3. štvrťroku 2014 vzrástla o 0,7 %.

Oproti 4. štvrťroku 2013 sa priemerná nominálna mzda zvýšila v prevažujúcej časti odvetví. Relatívne najrýchlejšie rástla v priemyselnej výrobe o 6,2 % a vo vzdelávaní o 6 %.

4) definícia nezamestnanosti je v súlade s Nariadením komisie (ES) č. 1897/2000

V *roku 2014* dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve hodnotu 858 Eur. Medziročne sa zvýšila o 4,1 %, reálna mzda vzrástla o 4,2 %. Rast nominálnej mzdy bol o 1,7 p. b. rýchlejší ako v roku 2013.

V *4. štvrťroku 2014* sa začalo stavať 3 954 ***bytov***. V porovnaní so 4. štvrťrokom 2013 sa ich počet zvýšil o 10,1 %. Vývoj ovplyvnil rast počtu začatých bytov v súkromnom sektore o 12,9 % na 3 905 bytov. Naopak, celkový počet dokončených bytov klesol o 2,1 % na 5 294 bytov najmä v dôsledku poklesu v súkromnom sektore o 0,4 %. Najviac bytov dokončili v Bratislavskom (22 %) a Trnavskom kraji (16 %), najmenej v Košickom kraji (5,6 %). Počet dokončených bytov medziročne klesol v štyroch krajoch, najviac v Košickom kraji o 40,2 %. Vzrástol rovnako v štyroch krajoch pri najvýraznejšom raste v Žilinskom (o 18,8 %) a v Nitrianskom kraji (o 17,7 %).

K *31. decembru 2014* bolo rozostavaných 62 042 bytov. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2013 sa ich počet zvýšil o 1,1 %, z toho v súkromnom sektore o 1,9 % na 59 769 bytov. Vo verejnom sektore sa znížil o 17,6 % na 2 273 bytov. Nižšia rozostavanosť bola aj v rodinných domoch pri poklese o 0,9 % na 40 182 bytov. V priebehu roka 2014 sa začala výstavba 15 836 bytov a dokončilo sa 14 985 bytov. V porovnaní s rokom 2013 sa zvýšil počet začatých bytov o 7,3 %, počet dokončených bytov sa znížil o 0,8 %.

Podľa ***demografických*** údajov sa v *4. štvrťroku 2014* v Slovenskej republike narodilo 13 477 živých detí (o 77 menej ako v 4. štvrťroku 2013) a zomrelo 13 922 osôb (o 10 viac ako vlani). Živorodenosť (9,9 promile) aj úmrtnosť (10,2 promile) sa medziročne nezmenili. Prirodzený úbytok obyvateľstva bol 445 osôb. Zahraničnou migráciou získala Slovenská republika 760 osôb, čo bolo o 88 osôb menej ako vlani (prisťahovalo sa 1 680 a vysťahovalo sa 920 osôb). Celkový prírastok obyvateľstva Slovenska sa medziročne znížil o 175 osôb na 315 osôb. K 31. decembru 2014 mala Slovenská republika 5 421 349 obyvateľov. Podiel žien na celkovom počte obyvateľstva tvoril 51,3 %.

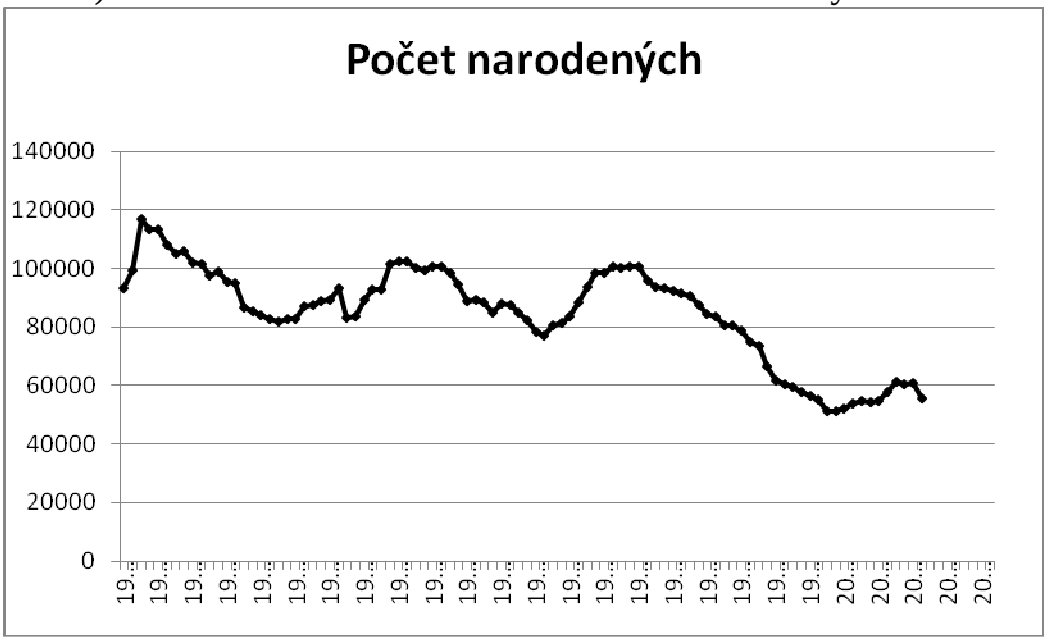
Zdroj: Štatistický úrad SR.

Makroekonomický vývoj SR do marca 2015

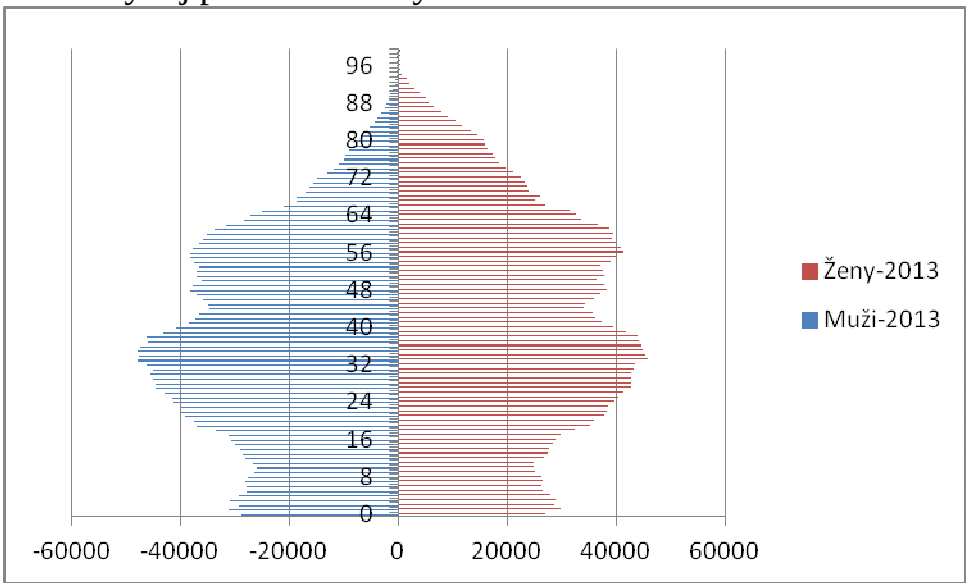
Jozef Chajdiak

Celkovo možno náš makroekonomický vývoj charakterizovať, podobne ako munulý rok, ako nejasný, s otázkou, či je tu už jednoznačný trend rastu alebo len postupné náročné šplhanie sa zo dna alebo stagnovanie na negatívnej národohospodárskej úrovni.

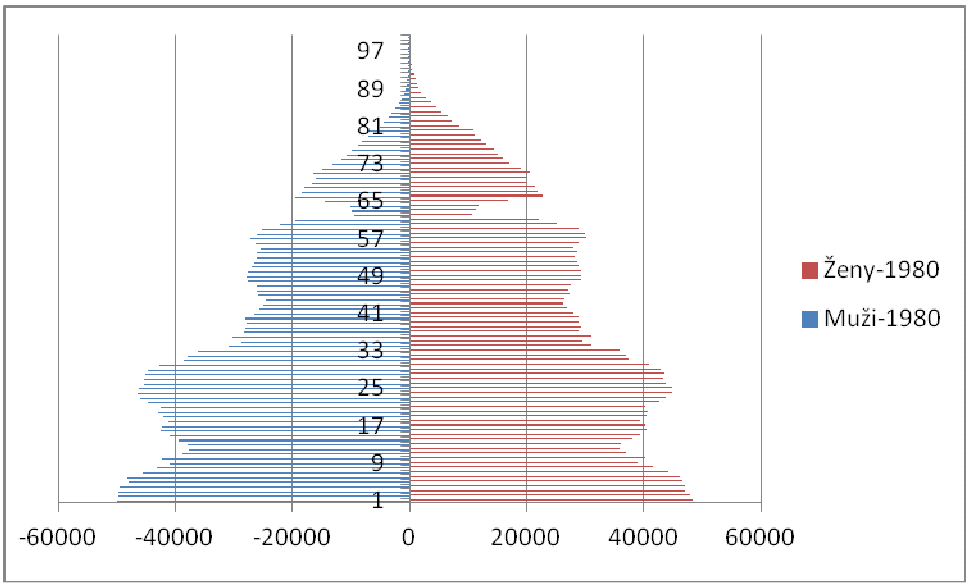
Na obr.1 je znázornený vývoj počtu narodených. Zdá sa, že ostatná demografická vlna v roku 2009 dosiahla vrchol v počte narodených (61445) a od roku 2010 (60599 narodených) začína pokles (podľa autorových prognóz sa počet narodených bude znižovať a sú odhady, že aj pod 40000 narodených ročne.) V roku 2014 máme okolo 50 tisíc živonarodených.

Obr.1 Vývoj počtu narodených

Obr. 2 Strom života 2013

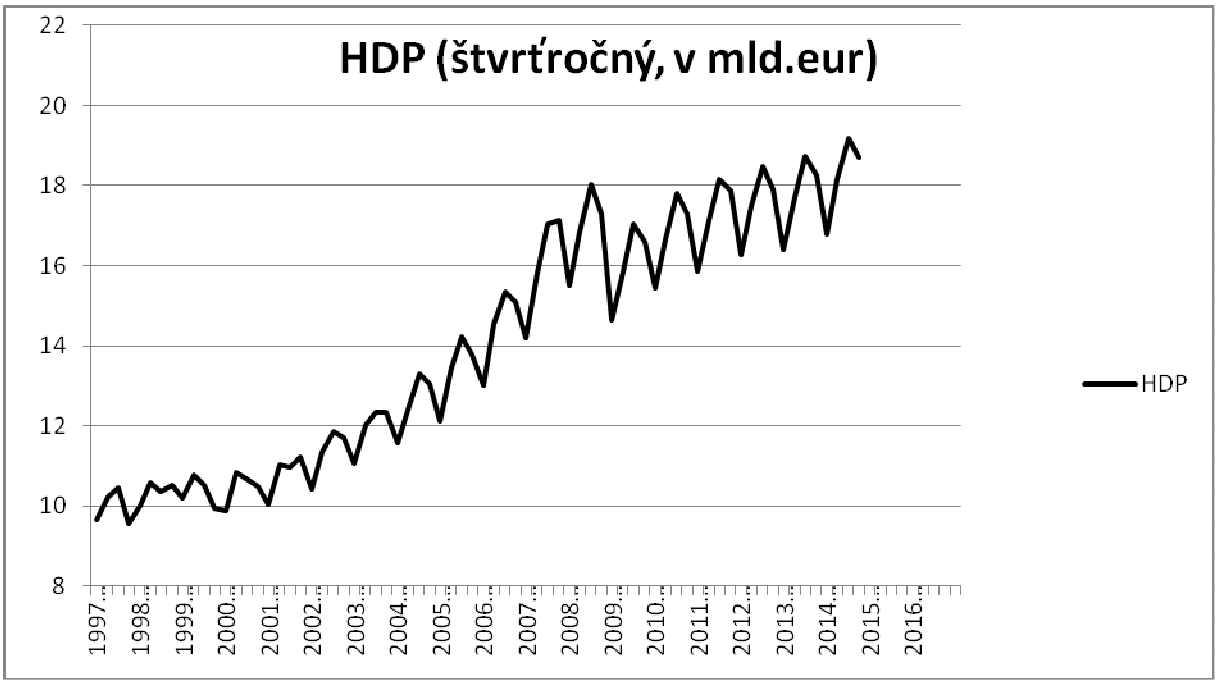

Obr. 3 Strom života 1980

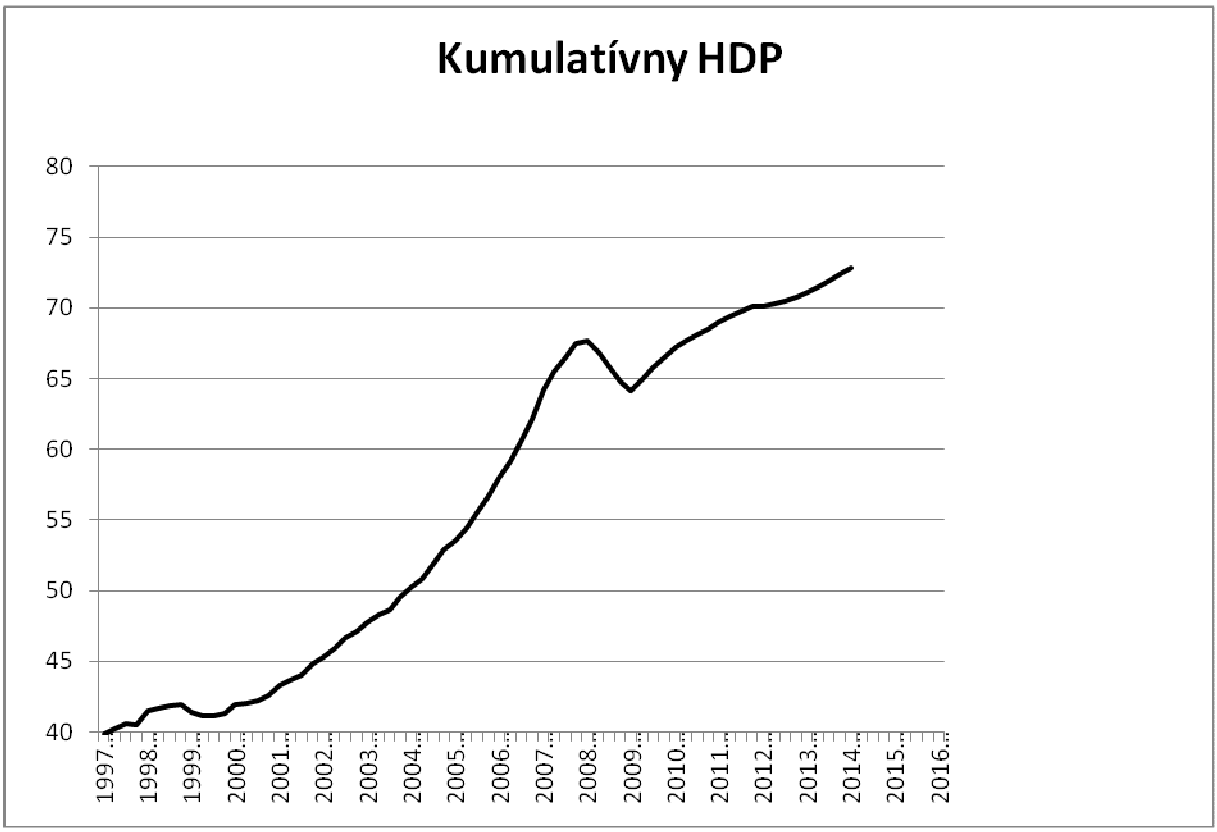
Na obr. 2 a 3 je znázornený graf „strom života“. V ľavej strane ide o počet mužov v jednotlivých ročných vekových skupinách a v pravej strane o počet žien v jednotlivých vekových skupinách. V roku 1980 máme najvyšší počet obyvateľov 0 ročných (mužov a žien) a tento počet postupne a vo vlnách klesá až na nulovú úroveň pri 100 ročných. V roku 2013 sa tento počet mení - počet narodených od 0 ročných postupne klesá na počet zodpovedajúci veku 11 rokov a potom zhruba tridsať rokov rastie pričom prvý krát prekoná počet narodených a v rámci druhej vlny prekonáva aj druhý krát. Záver života je daný poklesom počtu narodených až na nulu,

Na obr. 4 a 5 je znázornený rast HDP v stálych cenách 2010. V roku 2014 dosiahol najväčší objem.

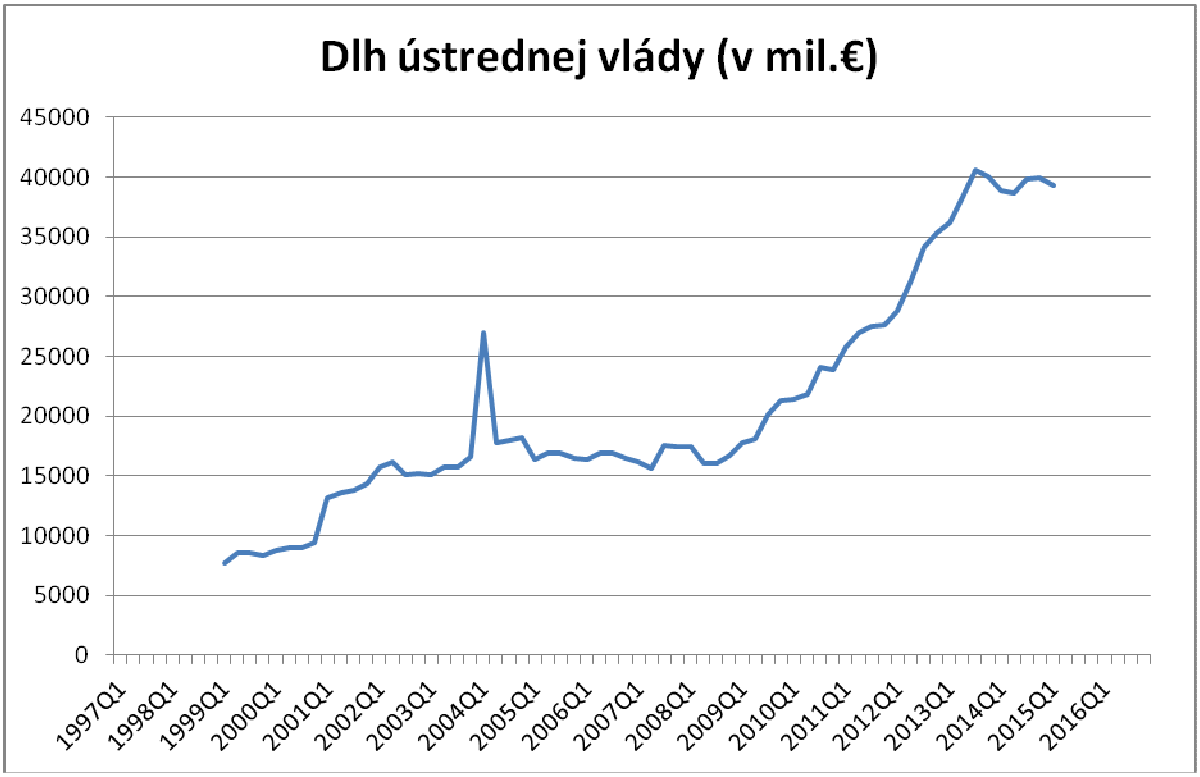
Na obr. 6 je vývoj objemu dlhu (maastrichtský) ústrednej vlády. Po dramatickom vývoji v 1. štvrťroku 2001 sa tento podiel znižoval a od 4. štvrťroku 2008 opäť utešenie rastie. Posledný rok sa stabilizoval.Je otázkou či porovnanie s hranicou 60 %, s priemerom eurozóny, či umiestnenie v rebríčku európskych krajín na lichotivých miestach na jednej strane alebo porovnanie sa s hranicou 0 % (bez dlhu) a následne bez úrokov a poplatkov a bez splátok istiny je naša riadiaca sféra vyrovnaná a či chceme čo najskôr dosiahnuť hranicu 60 % alebo sa budeme orientovať na znižovanie alebo aspoň nezvyšovanie dlhu.

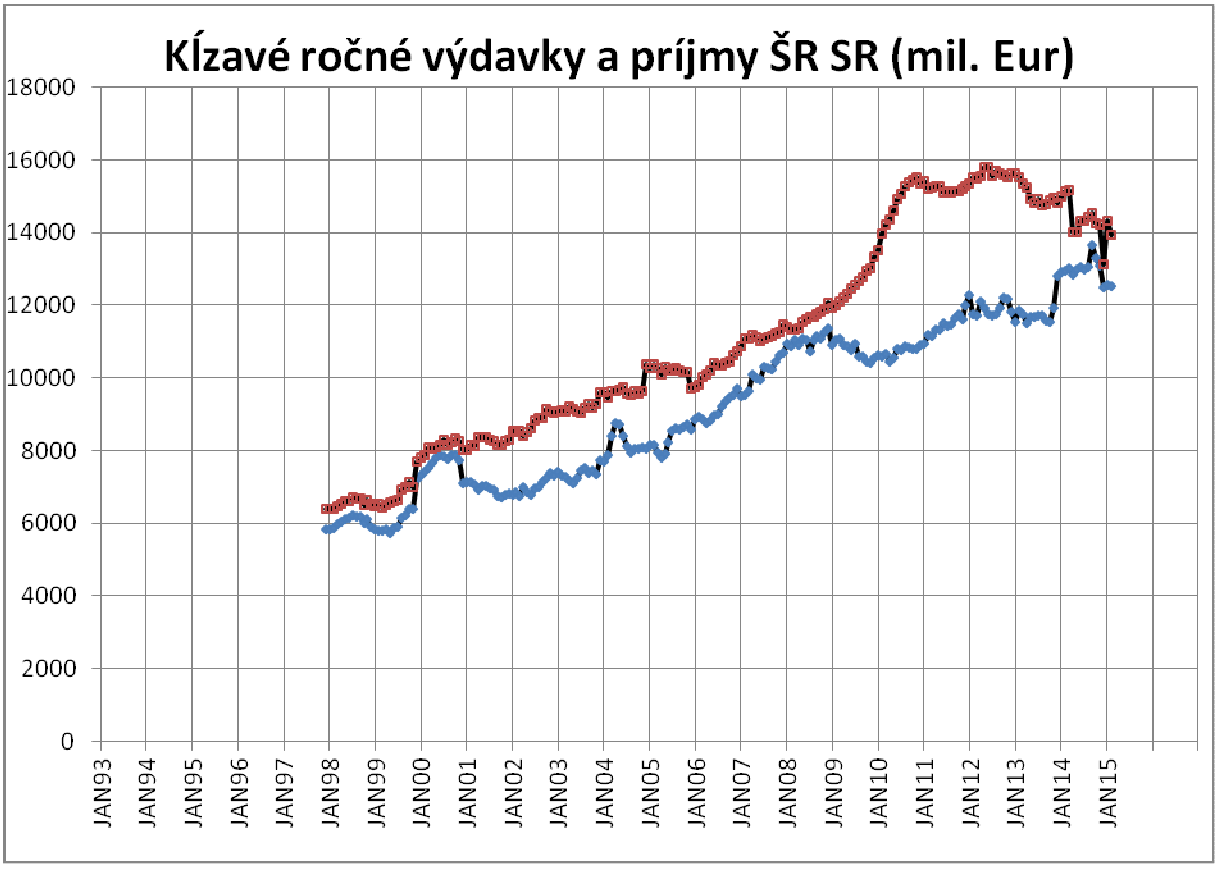
Obr.4 Štvrťročný objemu HDP v stálych cenách 2010

Obr.5 Kĺzavý ročný objemu HDP v stálych cenách 2010

Obr.6 Dlh ústrednej vlády (maastrichtský) (v mld. Eur)

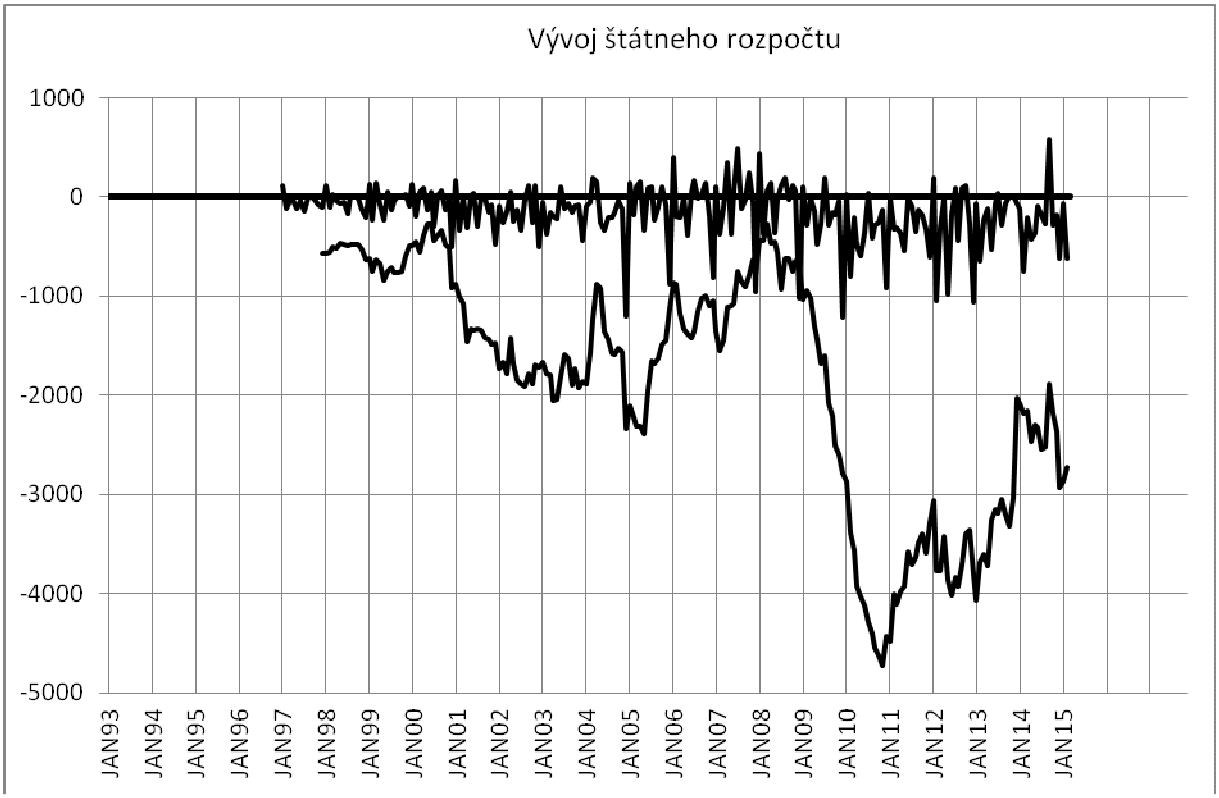

Obr.7 Príjmy a výdavky štátneho rozpočtu SR

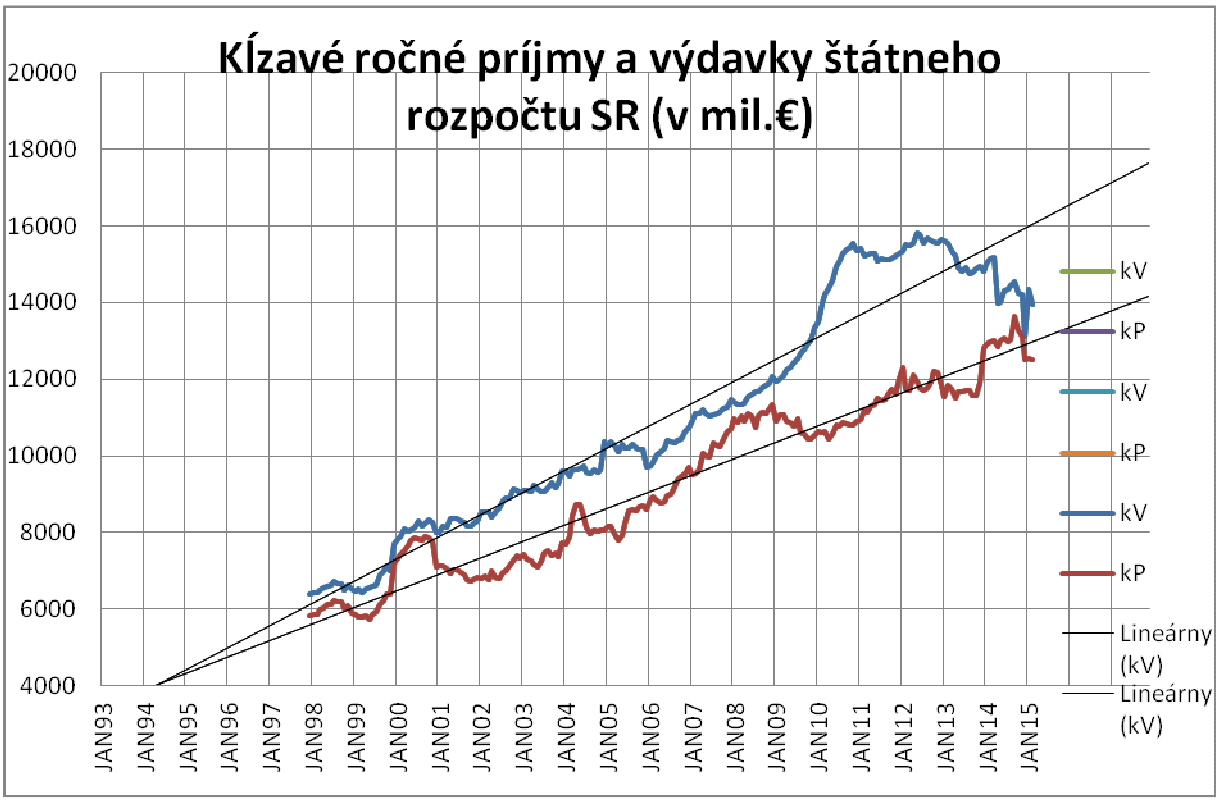
Hospodárenie so štátnym rozpočtom je zobrazené na obr. 7 až obr. 11. Po „budovateľských“ heslách o znížení schodku štátneho rozpočtu až prakticky k nule sme reálne jeho veľkosť výrazne posilnili. Štát Slovenská republika žije stále na dlh! Z toho vyplýva ďalšie zvyšovanie úrokov a poplatkov a niekedy v budúcnosti splácanie istiny, a následne menej potenciálnych prostriedkov na sociálny alebo rozvojový program. Príjem z dane z pridanej hodnoty, po dlhodobom raste výrazne poklesol v predminulom roku, potom sa vrátil na predchádzajúce maximum a následne opäť poklesol. Je tu náznak rastu DPH, ale zatiaľ sme na úrovni doterajšieho maxima. V svetle zadlžovania je zaujímavý pohľad na kĺzavý ročný objem výdavkov na úroky a na poplatky. Zdá sa, že výdavky na úroky a poplatky sa trendovo budú zvyšovať.

Vývoj zahraničného obchodu je na obr. 12. V konce obdobia máme etapu mierneho zhoršovania salda zahraničného obchodu ale ostávame na kladnom salde 2 mld.€..

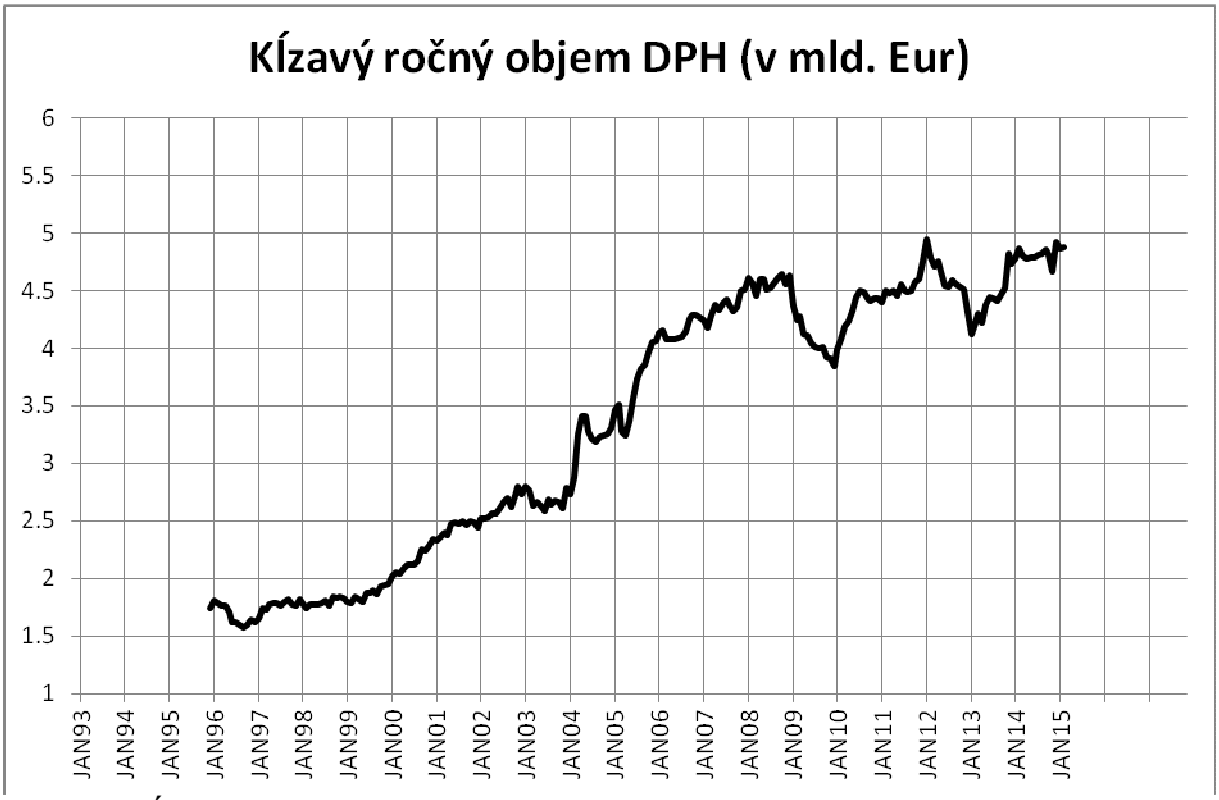
Kurz slovenskej koruny dosiahol vrchol v roku 2003 a postupne sa znižuje. Voči euru sa k 31.12.2008 skončil na úrovni 30,126 a čakáme na moment rovnosti 1 SKK=1 CZK. Po faktickej devalvácii českej koruny minulý rok tu máme „veľkovýrobu eurobankoviek“ realizovanú ECB.

Obr. 8 Mesačné a kĺzavé ročné saldo štátneho rozpočtu (v mil. Sk)

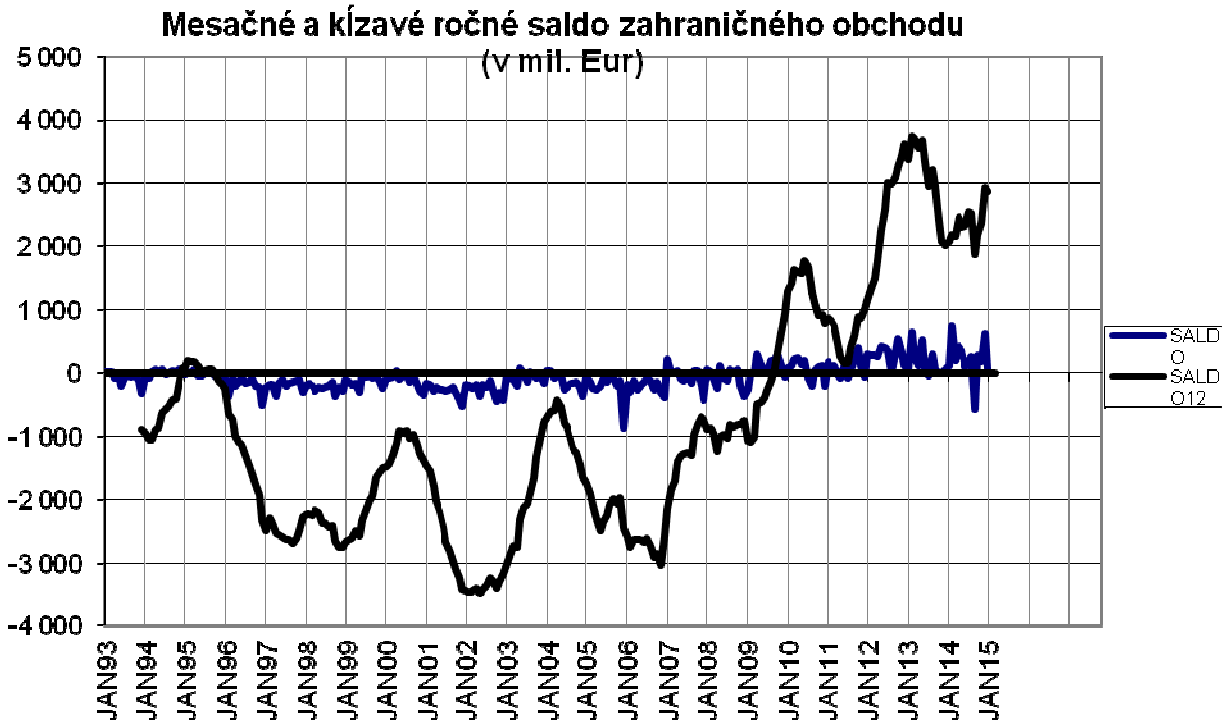
Obr. 9 Kĺzavé ročné príjmy a výdavky štátneho rozpočtu (v mil. Eur)

Obr. 10 Kĺzavý ročný objem dane z pridanej hodnoty (v mld. €)

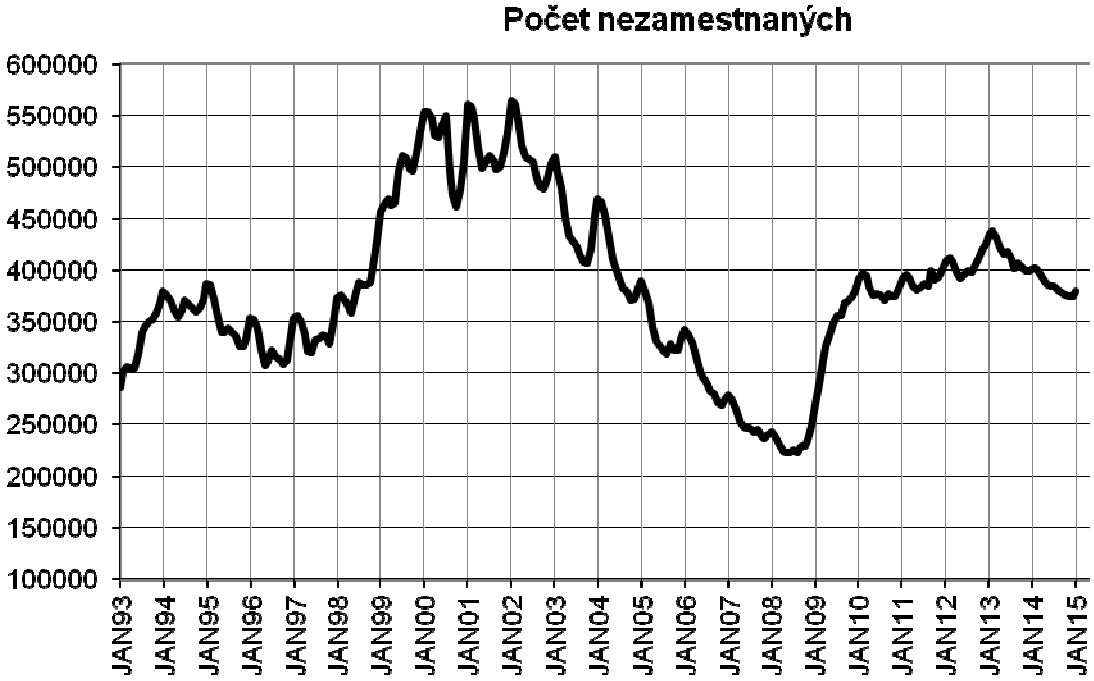
Obr. 11 Kĺzavý ročný objem vdavkov štátneho rozpočtu na úroky a poplatky (v mil. Eur)

Obr. 12 Mesačné a kĺzavé ročné saldo zahraničného obchodu (v mil. Sk

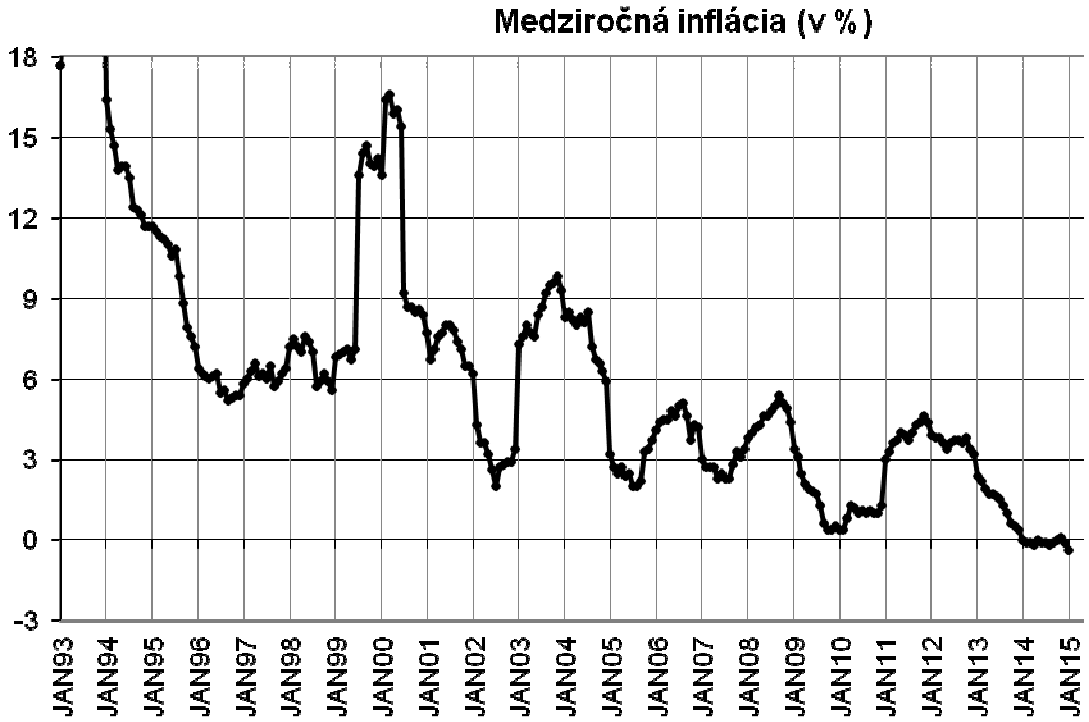

Obr. 13 Kurz českej koruny (od JAN2009 prepočet konverzným kurzom)

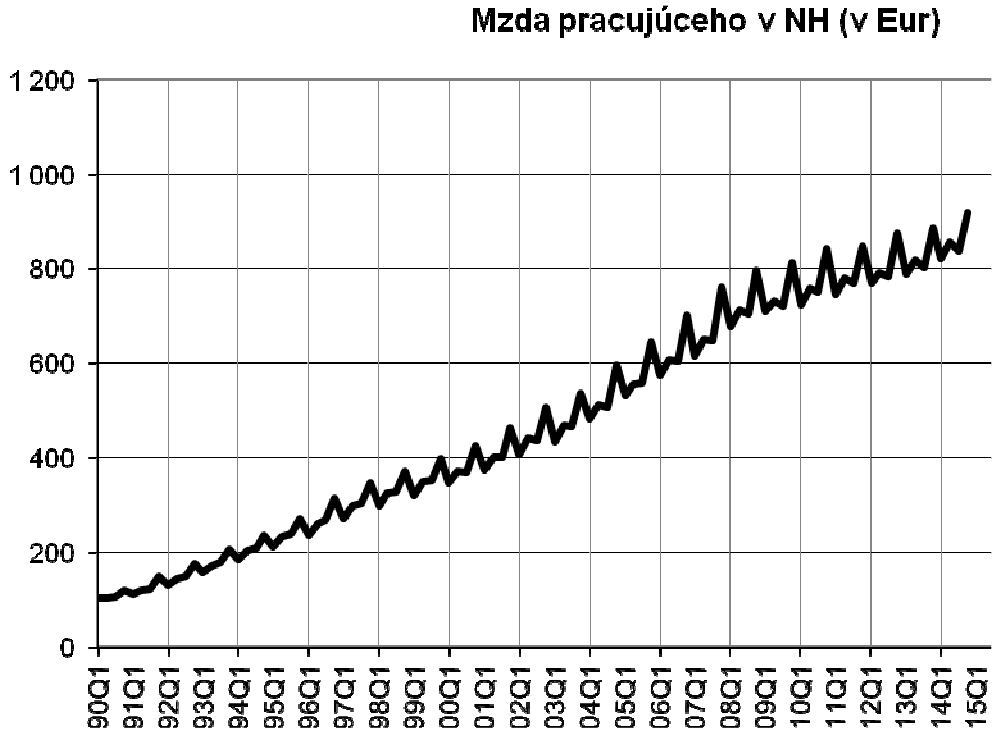

Obr. 14 Celkový počet nezamestnaných

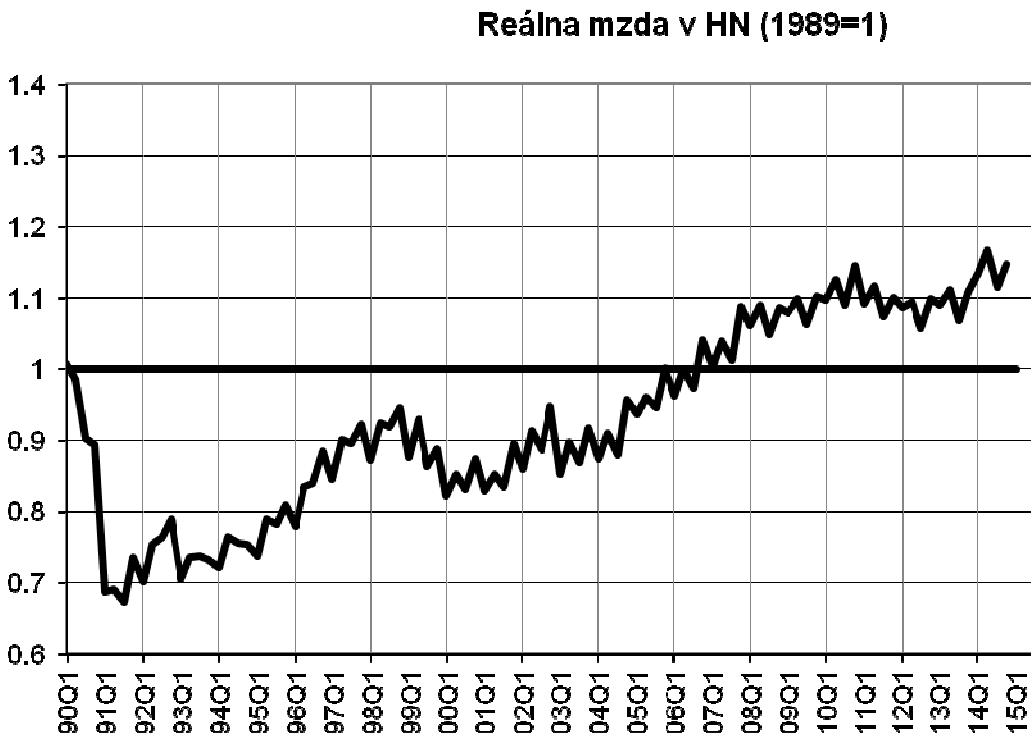
Na obr.14 je znázornený vývoj celkového počtu nezamestnaných. Oproti vrcholom v rokoch 2000 až 2002 ich počet postupne klesal a od roku 2008 začal dynamicky rásť na úroveň 400 tisíc nezamestnaných s náznakom stabilizácie až mierneho rastu. Znamená to zhruba 15000 osôb zníženia nezamestnanosti ročne v dlhodobom trende, t.j. k dosiahnutiu úrovne k roku 2008 potrebujeme, napriek miernemu zlepšovaniu úrovne nezamestnanosti, potrebujeme ďalších desať rokov.

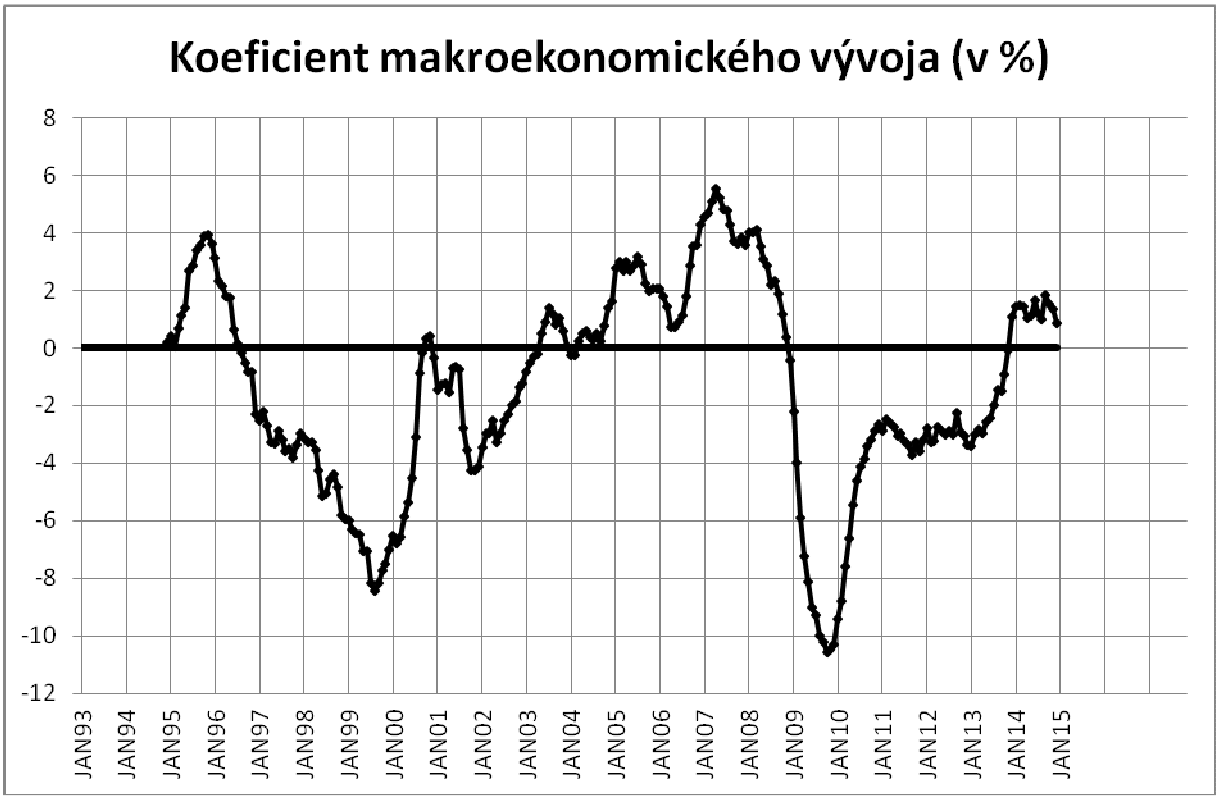
Obr. 15 Vývoj medziročnej inflácie

Obr. 16 Vývoj nominálnej mesačnej mzdy

Obr. 17 Vývoj reálnej mzdy (rok 1989 =1)

Obr. 18 KMV - Koeficient makroekonomického vývoja (v %)

Vo vývoji medziročnej inflácie sme minul ý rok dosiahli historický úspech s hodnotami okolo nuly (obr.15).
Na obr.16 je vývoj nominálnej mesačnej mzdy pracujúceho v národnom hospodárstve, ktorý od nášho vstupu do eurozóny mierne poklesol. V reálnom pohľade na obr.17 môžeme vidieť po dvoch rokoch stagnácie opäť rýchlejšíí rast priemerných reálnych miezd.
Na záver na obr. 18 je zobrazený mesačný vývoj koeficienta makroekonomického vývoja. Vrchol sme dosiahli v apríli 2007, ďalšie len lokálne maximum v januári 2008 a od toho momentu sa makrovývoj meraný KMV výrazne zhoršuje až do októbra 2009.Nasleduje otočenie vývoja s náznakom zastavenie v súčasnom období na úrovni makroekonomického rastu okolo +1 až +2 bodov t.j.plusové pásmo niekde v strede.

Zdroj údajov:
EIS Slovensko, Statis, Bratislava
www.statistics.sk
www.nbs.sk
www.finance.gov.sk
www.upsvar.sk
Kontakt na autora: chajdiak@statis.biz

Vypracované v rámci riešenia úlohy VEGA č. 1/0335/13:
„Štatistická analýza vybraných ukazovateľov konkurencieschopnosti na súbore podvojne účtujúcich podnikov SR

NEZDANENÝ OBJEM HRUBÉHO DOMÁCEHO PRODUKTU (HDP), HRUBÝ DOMÁCI PRODUKT A DAŇ Z PRIDANEJ HODNOTY (DPH) SR (roky 1996 až rok 2014)

Jozef Chajdiak

Za obdobie od roku 1996 sme zisťovali veľkosť hrubého domáceho produktu v bežných cenách (HDP), daňovú sadzbu na daň z pridanej hodnoty a objem pridanej hodnoty (DPH). Vzhľadom k nedostupnému členeniu DPH na základnú a zvýhodnenú sadzbu a tiež špeciálne zvýhodnenú sadzbu v ďalšej analýze sa od vplyvu zvýhodnených sadzieb abstrahujeme.

Tab. 1 Hrubý domáci produkt, daňová sadzba, nezdanený zvyšok, daň z pridanej hodnoty (mld. €), HDP bez DPH, podiel DPH ku HDP

ROK	HDP	daňová sadzba	NZDHDP	HDP sDPH	DPH	%(NZDHDP /HDP)
1996	21,95	1,23	14,937	7,013	1,613	68,050
1997	24,41	1,23	16,488	7,922	1,822	67,547
1998	26,66	1,23	18,686	7,974	1,834	70,090
1999	28,54	1,23	20,036	8,504	1,956	70,202
2000	31,60	1,23	21,413	10,187	2,343	67,763
2001	34,31	1,23	14,997	19,313	4,442	43,710
2002	37,34	1,23	25,470	11,870	2,73	68,212
2003	41,47	1,23	29,379	12,091	2,781	70,843
2004	46,17	1,19	28,775	17,395	3,305	62,325
2005	50,40	1,19	29,011	21,389	4,064	57,561
2006	56,16	1,19	33,718	22,442	4,264	60,039
2007	62,85	1,19	39,092	23,758	4,514	62,199
2008	68,16	1,19	43,781	24,379	4,632	64,233
2009	63,80	1,19	43,558	20,242	3,846	68,273
2010	67,20	1,19	43,874	23,326	4,432	65,288
2011	70,16	1,20	46,395	23,765	4,753	66,127
2012	72,78	1,20	51,245	21,535	4,307	70,411
2013	73,89	1,20	50,215	23,675	4,735	67,959
2014	75,21	1,20	50,610	24,598	4,9195	67,294

Prameň: www.statistics.sk ; www.finance.gov.sk k 11.3.2015

Úlohou je prezentovať vývoj daňového zaťaženie a prezentovať vývoj objemu HDP nekrytý daňovým zaťažením. V podstate máme rovnicu:

HDP(spolu) = (nezdanený HDP) + (zdanený HDP).

Úlohou je vypočítať odhad nezdaneného HDP ako rozdiel HDP spolu (vykazuje Štatistický úrad) mínus odhad objemu HDP vypočítaného prostredníctvom daňovej sadzby a objemu DPH (vykazovaného MF SR).

Ďalej:

Zdanený HDP = (zdanený HDP bez DPH)* sadzba DPH =

= (zdanený HDP bez DPH) + DPH =

= Zdanený HDP= (DPH/(SADZBA DPH-1))*SADZBA DPH

(sadzba DPH bola 1.19, 1.20 a 1.23).

Odhad výpočtu HDP zodpovedajúci DPH zrealizujeme podľa:

Zdanený HDP = HDPsDPH = DPH/(daňová sadzba – 1)

Od nižšej sadzby DPH sme z dôvodu nedostupnosti údajov abstrahovali.

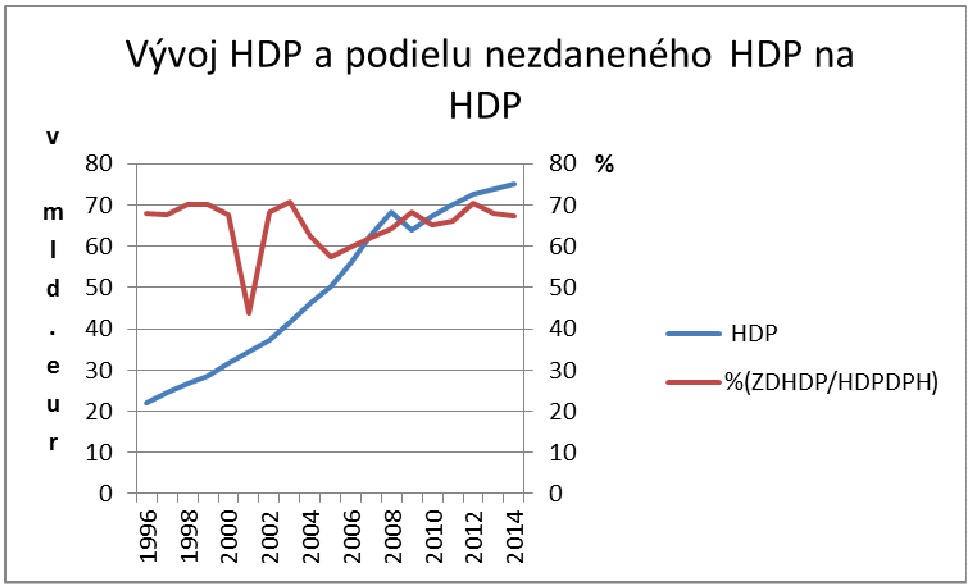
Výpočet nezdaneného objemu HDP:

Nezdanený HDP = HDP spolu – zdanený HDP

Podiel nezdaneného HDP na HDP spolu:

Nezdanený HDP /HDP spolu [.100 %]

Výpočty sú zrealizované v tab.1 a vývoj podielu nezdaneného HDP na HDP spolu je na obr.1

Obr.1 Vývoj HDP a podielu nezdaneného HDP na HDP

Podiel objemu nezdaneného HDP v uvedenom období v priemere je stabilný, posledné dva roky klesá.

Doc. Ing. Jozef Chajdiak
Ústav manažmentu STU v Bratislave

Niektoré aspekty ekonomického rastu Slovenska

Sergej Kozlík, exminister financií SR

Koncom minulého roka uplynulo 25 rokov od „Nežnej revolúcie“. Slovensko zaznamenalo zásadné zmeny. Etablovalo sa ako samostatný nezávislý štát, politický systém prešiel od vlády jednej strany k pluralitnej spoločnosti, ekonomika sa zmenila z centrálne riadenej na trhovú. Došlo k výraznej zmene vlastníckych vzťahov, keď väčšinový podiel štátu vystriedalo súkromné vlastníctvo. Jeho podiel predstavuje viac než 90%, pričom výrazná väčšina majetku je v zahraničných rukách.

Slovenská ekonomika rástla v období rokov 1989-2014 v priemere o 2,6 % ročne v stálych cenách a dosiahla takmer dvojnásobok výkonu roka 1989. Ekonomiky krajín západnej Európy v rovnakom období v priemere rástli o 1,7 %. Tento vývoj však nebol priamočiary a bezbolestný. Rozpadnutie trhov bývalého RVHP, pre Slovensko nevhodný Klausov model federálnej radikálnej reformy z roka 1991 spôsobili transformačný šok. Viedli k prepadu výkonnosti slovenskej ekonomiky o jednu štvrtinu, k nárastu nezamestnanosti z 2 % na 16 % a ku zníženiu reálnych miezd o takmer 30 %. Pre porovnanie, česká ekonomika v uvedenom období poklesla o 11, 8 %, čo bolo výrazne menej ako na Slovensku.

Po vzniku samostatnej Slovenskej republiky sa už v priebehu roka 1998 podarilo dosiahnuť výkonnosť roka 1989. V protiklade s vývojom HDP sú pretrvávajúca vysoká miera nezamestnanosti a nízka úroveň priemerných miezd, ktoré medzi rokmi 1989-2014 reálne vzrástli len o 12 %.

Dynamika hospodárstva Slovenska v obdobiach najvyššieho rastu sa opierala predovšetkým o investície. Ich podiel na HDP v rokoch 1995-8 prevyšoval 30 %. Zámerom vtedajších rozsiahlych verejných investícií bolo urýchliť dokončenie národohospodársky významných rozostavaných stavieb, akými boli vodné dielo Gabčíkovo vrátane energetického stupňa Čunovo, vodné dielo Žilina, rekonštrukcia dvoch blokov jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice alebo dokončenie rozostavaných prvých dvoch blokov jadrovej elektrárne Mochovce. Národohospodársky významné bolo aj dokončenie 100 km diaľnic, ktoré

determinovali neskorší vstup významných zahraničných investorov automobilového a elektrotechnického priemyslu do regiónov Trnavy, Nitry a Žiliny. Ešte aj v rokoch 2000-2008 podiel hrubých investícií na HDP presahoval hodnoty 25 %. Žiaľ, po kríze 2009 podiel investícií na HDP výrazne poklesol a ostatné roky sa pohybuje okolo 20 %, čo je nedostatočné. Nízku mieru investovania navyše prehlbuje problematická efektivita verejného obstarávania, ktorá vedie k predražovaniu verejných investícií s podozreniami zo širokej korupcie.

Roky masívnych investícií 1995-98 uzatváralo Slovensko s verejným dlhom 5 miliárd eur. Dlžné prostriedky však boli v prevažujúcom rozsahu viazané na stavby, ktoré po dokončení začali a dodnes vytvárajú značné zdroje. Medzi rokmi 1999 až 2014 slovenský verejný dlh vzrástol na takmer 40 miliárd eur, pričom podiel záväzkov viazaných na verejné investície je v štruktúre dlhu výrazne nižší ako záväzky spojené s platbami na sociálne dávky a bežné výdavky. V rokoch 1995-1998 miera nezamestnanosti sa pohybovala medzi 12-14 %-tami, pričom v zahraničí pracovalo cca 40 tisíc občanov Slovenska. V súčasnosti miera nezamestnanosti sa pohybuje taktiež na úrovni 12 %, avšak v zahraničí pracuje cca 350 tisíc ľudí zo Slovenska. Tento exodus postihol všetky postsocialistické štáty a výrazne prispel a prispieva k hospodárskemu rastu krajín západnej Európy v novom miléniu.

Po roku 2000 boli na Slovensku realizované viaceré opatrenia neoliberálneho pravicového charakteru. Sú všeobecne označované ako bezprecedentne reformné. Patrila k nim privatizácia strategických sieťových odvetví, bánk a poisťovní, ktoré predstavovali 70 % privatizovaného majetku SR, s poukazom, že štát je zlý vlastník. Naivne, či zámerne sa pozabudlo, že horším ako štátny monopol môže byť súkromný monopol. Vlády síce z predaja získali nemalé prostriedky, avšak tie sa pomerne rýchlo minuli a dnes značná časť príjmov týchto odvetví putuje do zahraničia materským, paradoxne vo viacerých prípadoch opäť štátnym podnikom. Typickými príkladmi sú predaj Slovenských elektrární talianskemu Enelu, Slovenského plynárenského priemyslu francúzskym a nemeckým firmám EDF a Rurgas, ako i predaj Slovenských telekomunikácií firme Deutche Telekom.

Paradoxné je aj vykazovanie prílevu zahraničných investícií. Do objemu priamych zahraničných investícií sa zahŕňajú aj platby inkasované za predaj

privatizovaného majetku, pričom však neprinášajú nové kapacity, ani nové pracovné miesta. V období rokov 2002-2004 privatizačné investície dosahovali až 80 % objemu zahraničného kapitálu pritekajúceho na Slovensko. Analýzy vplyvu zahraničného kapitálu na tvorbu pracovných miest prinášajú prekvapujúce závery, a to, že nie je preukázateľný vzťah medzi prílevom zahraničných investícií a prírastkom pracovných miest. Na jednej strane noví zahraniční vlastníci veľkých sieťových podnikov, bánk a poisťovní výrazne zredukovali počet zamestnancov v úhrne o cca 60 tisíc. Na druhej strane noví investori v automobilovom a elektrotechnickom priemysle spolu so subdodávateľmi vytvorili cca 60 tisíc nových pracovných miest.

Odliv zdrojov zo Slovenska zvýraznil fakt, že v roku 2004 bol zavedený systém rovnej dane, ktorá znížila zdanenie pre veľké firmy. Rovná daň tiež priniesla nižšie priame dane bohatším a vyššiu 19 %-nú DPH na základné životné potreby vrátane potravín, čo zaťažilo slabšie skupiny občanov. Zavedenie rovnej dane zavŕšilo pokles podielu verejných príjmov na HDP z pôvodných 40 %, čo reprezentuje európsky priemer, na 30 % HDP. Podiel daňových príjmov na HDP klesol z 24 % v roku 2002 na 17-18 % v rokoch nasledujúcich po zavedení rovnej dane. To oslabilo schopnosť štátu financovať napr. rozvoj zdravotníctva a školstva, alebo masívnejšie prispievať na verejné investície. Je pritom známe, že dôvodom pre príchod zahraničných investorov nebola rovná daň, ale lacná a kvalifikovaná pracovná sila a štedrá štátna pomoc.

S poukazom, že je lacnejšie doviezť ako vyrobiť doma, sa od roku 1999 výrazne znížila podpora poľnohospodárstva. To, spolu s prijatím nevýhodných podmienok pri vstupe do Európskej únie, znamenalo značný úpadok slovenského vidieka. Dnes na Slovensku produkujeme 10 krát menej hovädzieho a bravčového dobytka v porovnaní s vyspelými západnými krajinami, a 3 až 4 krát menej v porovnaní s Českom a Maďarskom. Kvantum potravín tak cez obchodné reťazce putuje na Slovensko zo zahraničia, pričom často ide o tovar pochybnej kvality. Slovensko prišlo o potravinovú suverenitu.

Prvky neoliberalizmu boli vložené aj do systémov školstva, zdravotníctva a penzijného systému, ktoré sú s ekonomikou úzko previazané. Zavedenie platby na žiaka, benevolencia pri zriaďovaní nových škôl znamenali explóziu stredných a vysokých škôl, pričom ich profilácia nezodpovedá potrebám trhu práce. Zdravotníctvo je deravým košom, z ktorého prostredníctvom zisku

vyťahujú peniaze dokonca aj tí, ktorí majú verejné zdroje chrániť – zdravotné poisťovne. Reforma penzijného systému priniesla model, ktorý je dlhodobo neudržateľný, nakoľko II. sporivý pilier, ktorý má pomôcť riešiť dôsledky demografického vývoja, sa vytvára na ťarchu zdrojov základného priebežného piliera a nezapája do systému nové súkromné zdroje.

Podnety na riešenie

V rámci daňového systému treba odstrániť deformácie, ktoré priniesol režim rovnej dane. Viaceré kroky v nedávnom čase už boli vykonané, avšak nie sú dostatočné, aj keď priniesli zvýšenie podielu verejných financií na 35 % HDP. Slovensko je malým trhom, a najmä v oblasti nepriamych daní sa nemôže výrazne odlišovať od susedných krajín. Ináč hrozia nákupné horúčky v zahraničí, čoho sme pravidelne svedkami. Opäť treba zaviesť zníženú 14 %-nú DPH na potraviny, bývanie, energie a ďalšie základné životné potreby a vyššiu 21 %-nú daň na bežné a luxusné tovary. Nižšie ceny základných potrieb môžu zlepšiť situáciu sociálne slabších skupín obyvateľstva a zvýšiť domácu spotrebu. Pre monopolné a oligopolné podniky výroby a rozvodu energií, telekomunikácií, ktoré nepodnikajú v plnom trhovom prostredí, treba zaviesť dodatočnú daň z monopolu. Regulačný úrad musí dohliadnuť, aby táto daň nebola premietaná do cien produkcie a služieb. Zvýšený príjem daní z tohto sektora môže byť využitý na zníženie priamych daní pre malé a stredné podniky, napríklad na 15 %, a tiež na zmiernenie odvodovej a daňovej záťaže živnostníkov. Treba sa vrátiť k primeranej progresii pri zdanení fyzických osôb a ku zdaňovaniu príjmov z dividend. Príkladov vo vyspelej Európe je dostatok.

Pre posilnenie investícií je potrebné neodkladne rozmraziť prostriedky uviaznuté európskych fondoch, na ktoré si v značnej miere sami prispievame. Ak ich včas nevyčerpáme, bude to čistá strata. Principiálne zmeny treba vykonať v systéme verejného obstarávania, kde by sa mala zvýrazniť a precizovať úloha štátnej expertízy ako nosného prvku pre generovanie kvalitného zadania verejných investícií vrátane cenovej ponuky. Len tak sa dá predísť neopodstatnene vysokým realizačným cenám, ale aj cenovému podliezaniu, ktoré v konečnom dôsledku ohrozuje najmä tých najmenších subdodávateľov.

Vláda by do investícií mala presmerovať aj svoje sociálne balíčky, ktoré inak budú znamenať len rozdávanie peňazí na drobnú spotrebu, ako sme toho svedkom v súčasnosti. Už prvý balíček v hodnote 250 milión eur by v prípade nasmerovania do investícií vytvoril za obdobie jednej vlády rastový impulz v objeme 1 miliardy eur, vrátane tvorby nových pracovných miest. Nedostatok pracovných miest je najväčším problémom Slovenska a odráža sa vo vážnych sociálnych dôsledkoch a nízkych mzdách. Rast reálnych miezd v ostatných dvoch rokoch presiahol 4 %, čo naznačuje, že Slovensko napriek relatívne vysokej miere nezamestnanosti nie je ďaleko od vyrovnaného trhu práce, alebo aspoň v istej časti profesií.

Je potrebné zvýšiť podporu v agropotravinárskom sektore aspoň na úroveň okolitých krajín. Treba zvýšiť rozsah a účinnosť kontroly dovážaných potravín v obchodných reťazcoch. Za tým účelom je možné zaviesť osobitný poplatok na krytie nákladov štátnej inšpekcie. Príklady v zahraničí existujú. Podporiť je potrebné predaj z dvora a vytváranie regionálnych trhov odbytu a samozásobovania. Cielene je treba do toho zapojiť aj prostriedky EÚ v oblasti priamych platieb a rozvoja vidieka.

V prípade školstva, zdravotníctva a penzijného systému ide o nakladanie s verejnými zdrojmi. Do ich reformy a ozdravenia preto musí vstúpiť štát. Štát musí primárne vymedziť, aká má byť početnosť škôl a aké zameranie štúdia je ochotný financovať. Štát musí primárne povedať, ako má vyzerať sieť zdravotníckych zariadení, aké náklady a služby je ochotný hradiť. Štát môže zaviesť progresívne zdanenie ziskov zdravotných poisťovní. Štát má v rukých aj zmenu mechanizmu dôchodkového zabezpečenia tak, aby platby do priebežného systému boli uhrádzané povinnými osobami v plnom rozsahu a aby II. pilier sa stal skutočným sporivým pilierom nad rámec povinných odvodov.

Prejavom skutočnej suverenity štátu je jeho reálna schopnosť efektívne riadiť alebo napomáhať fungovaniu spoločenských procesov.

Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti

Valéria Bezáková

1. Úvod

Spotrebiteľský barometer je prieskumom verejnej mienky, v ktorom sa sledujú spotrebiteľské nálady občanov starších ako 16 rokov. Toto zisťovanie je súčasťou medzinárodného programu, v rámci ktorého sa skúmajú názory investorov, výrobcov, obchodníkov, poskytovateľov služieb a spotrebiteľov. Tie vo svojom súhrne slúžia ako podklad na predpoveď ekonomického vývoja jednotlivých krajín i väčších územných celkov. Do programu je zapojených 28 členských štátov EÚ a kandidátske krajiny. Prieskumy sú koordinované a podporované Generálnym riaditeľstvom pre ekonomické a finančné záležitosti Európskej komisie.

Zisťovania u spotrebiteľov začal ŠÚ SR pravidelne uskutočňovať v apríli 1999 najprv so štvrťročnou, neskôr s mesačnou periodicitou. Prostredníctvom 15 indikátorov sa sledujú názory obyvateľov na finančnú situáciu v domácnosti, úmysly investovať, ale aj mienka o súčasnom dianí v ekonomike a očakávania jej ďalšieho vývoja. Počas prvej marcovej dekády 2015 na otázky odpovedalo 937 občanov SR reprezentujúcich populáciu Slovenska od 16 rokov vyššie v znakoch: pohlavie, vek, vzdelanie, národnosť, veľkosť bydliska a kraj. V centre pozornosti tejto informácie bude tá časť Spotrebiteľského barometra, v ktorej verejnosť posudzuje zmeny celkovej ekonomickej situácie na Slovensku za posledných 12 mesiacov a odhaduje jej vývoj v nasledujúcom období. Výsledky v grafoch sú uvedené v prepočítanej podobe koeficienta, ktorý nadobúda hodnoty z intervalu od –100 (v prípade, ak sú všetky výroky oslovených osôb maximálne nepriaznivé) do +100 (v opačnom prípade, ak sú všetky výroky maximálne priaznivé).

2. Hodnotenie doterajšej hospodárskej situácie na Slovensku

Pri percepcii doterajšieho vývoja ekonomickej situácie na Slovensku obyvateľmi sa od januára 2013 prejavuje priaznivá tendencia zlepšovania nálady obyvateľov. Podiel kladných odpovedí (ekonomická situácia sa zlepšila) v decembri 2012 predstavoval 4%, neutrálnych (ekonomická situácia je rovnaká) 17% a zastúpenie negatívnych (ekonomická situácia sa zhoršila) 77%. Tieto názory charakterizovala prepočítaná hodnota indexu –53,0. Od historických miním neboli tieto výsledky príliš vzdialené. Po 26 mesiacoch vo februári 2015 si približne štvrtina respondentov (23%) vybrala odpoveď o zlepšení hospodárskych pomerov, 41% konštatovalo nezmenenú situáciu a tretina (33%) pociťovala zhoršenie ekonomickej situácie vo svojej krajine. Februárová hodnota indexu -8,5, bola najpriaznivejšou od novembra 2008.

V marci 2015 sa dôvera znížila na -11,7, čo znamenalo, že menej respondentov ako pred mesiacom si vybralo pozitívnu odpoveď (20%), rovnako ako vo februári neutrálne konštatovanie (situácia sa nezmenila 41%) a viac než tretina (35 %) klasifikovala vývoj za posledných 12 mesiacov ako zhoršenie ekonomickej situácie na Slovensku. Marcové hodnotenie prevyšuje dlhodobý priemer, je nepriaznivejšie ako hodnotenia získané pred mesiacom (o 3,2 bodu), avšak významne priaznivejšie ako pred rokom (o 12,3 bodu). Prehľad výsledkov poskytuje graf č. 1 na nasledujúcej strane.

Graf č. 1: Názory respondentov na vývoj hospodárskej situácie v SR za posledných 12 mesiacov

Prehľad priemerných hodnôt za kalendárny rok dokumentuje nízke hodnotenia doterajšieho vývoja ekonomiky na Slovensku v roku 2012 a zlepšenie v roku 2014. Vývoj v prvých troch mesiacoch roku 2015 naznačuje pokračovanie priaznivého trendu.

Tabuľka č.1: Charakteristiky indikátora doterajšieho vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

	Doterajší ekonomický vývoj v SR							
koeficient	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
min	-12,7	-57,8	-48,5	-56,6	-53,0	-50,3	-29,2	-11,7
max	4,3	-10,1	-29,2	-35,2	-37,6	-32,7	-13,6	-8,5
priemer	-1,4	-49,6	-37,6	-44,3	-46,1	-41,2	-19,6	-10,5

* za prvé tri mesiace

Z tabuľky č. 2 na nasledujúcej strane vyplýva, že pri poslednom hodnotení doterajšieho vývoja ekonomiky počas marca 2015 vo väčšine (22) členských krajín prevládal pesimizmus nad optimizmom. Rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt sa oproti stavu pred rokom zúžilo z 81 bodov na 72 bodov a posunulo ku kladným hodnotám. Kým v marci minulého roka tvorili mantinely čísla od –72 do +9, aktuálne to bolo od –52 do +20. Kladné hodnoty sa v marci 2015 vyskytli v Dánsku, Írsku, Malte, Nemecku, Veľkej Británii a Holandsku. Doterajší vývoj ekonomiky vo svojej krajine najkritickejšie posudzovali opäť v Grécku (-52). Po usporiadaní do rebríčka podľa klesajúcich hodnôt sa Slovensko (so sezónne očistenou hodnotou -7) ocitlo na 12 mieste, podobnú hodnotu (-6) má Lotyšsko na 11. mieste a Poľsko (-9) na 13. mieste. Česko (-4) by v pomyselnom rebríčku obsadilo 9. miesto. Komparácia aktuálneho výsledku so situáciou pred rokom indikovala zlepšenie v 20 prípadoch, zhoršenie v 7 štátoch, v jednej krajine sa situácia zhodovala (Lotyšsko). V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka celkový európsky pesimizmus pri percepcii ekonomickej situácie vo svojej krajine klesol o 11 bodov z –22 na -11. Nazeranie občanov SR na doterajší vývoj ekonomiky v štáte je priaznivejšie o 4 body ako tento priemer za celú EÚ.

Tabuľka č.2: Indikátor doterajšieho vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa vyvíjala hospodárska situácia v štáte v uplynulých 12 mesiacoch							
Obdobie	marec 2008	marec 2009	marec 2010	marec 2011	marec 2012	marec 2013	marec 2014	marec 2015
Belgicko	-42	-75	-35	-15	-47	-47	+1	-17
Bulharsko	-39	-48	-60	-57	-55	-56	-40	-42
Česko	-9	-51	-47	-32	-49	-44	-23	-4
Dánsko	-3	-54	-24	-5	-10	-8	+9	+20
Nemecko	+6	-57	-44	+29	+13	-8	+7	+10
Estónsko	-17	-68	-55	-3	-17	-6	-4	-1
Írsko	-41	:	:	:	:	-46	+3	+17
Grécko	-45	-71	-76	-85	-94	-88	-72	-52
Španielsko	-33	-69	-75	-60	-71	-76	-32	-10
Francúzsko	-51	-73	-46	-43	-55	-58	-48	-37
Chorvátsko	:	:	:	:	:	-64	-57	-48
Taliansko	-66	-67	-45	-48	-54	-73	-55	-30
Cyprus	-19	-46	-61	-57	-74	-82	-67	-41
Lotyšsko	-35	-77	-69	-37	-19	-6	-6	-6
Litovsko	-11	-58	-68	-37	-23	-13	-4	-2
Luxembursko	-15	-52	-40	-13	-36	-47	-23	-27
Maďarsko	-56	-78	-59	-38	-52	-36	-10	-18
Malta	+2	-44	-57	-42	-47	-22	+7	+11
Holandsko	-13	-67	-37	-9	-58	-67	-16	+1
Rakúsko	-2	-59	-39	+11	-27	-25	-23	-29
Poľsko	+12	-33	-16	-23	-25	-32	-16	-9
Portugalsko	-56	-74	-55	-67	-74	-77	-43	-22
Rumunsko	-20	-44	-61	-64	-52	-42	-41	-12
Slovinsko	-26	-60	-68	-67	-68	-71	-61	-32
Slovensko	*+2*	*-46*	*-44*	*-42*	*-48*	*-43*	*-21*	*-7*
Fínsko	-6	-59	-11	+20	-20	-21	-24	-30
Švédsko	-3	-65	-1	+29	-16	-16	-2	-5
Veľká Británia	-39	-77	-48	-52	-60	-53	-12	+3
Európska Únia spolu**	**-30**	**-67**	**-46**	**-27**	**-40**	**-46**	**-22**	**-11**

** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ

: v čase publikovania výsledok nebol k dispozícii

3.Očakávaný vývoj ekonomiky na Slovensku

Laické prognózy vývoja hospodárstva v SR v roku 2013 až 2014 majú podobný trend ako percepcia doterajšieho vývoja slovenskej ekonomiky. Nízka hodnota nameraná v októbri 2012 (-48,5) a postupné zlepšovanie (na -10,6) do januára 2014, pokles vo februári 2014 (na -19,4) a opätovný rast do februára 2015, kedy optimizmus prejavilo 22 % opýtaných, neutrálne reagovalo 43 % a pesimizmus prezentovalo 29 % respondentov. Príslušná hodnota indexu -6,3 bola najpriaznivejšou od júla 2008.

Aktuálne asi tretina (32 %) účastníkov prieskumu predpovedala zhoršovanie ekonomickej situácie v SR, 41 % nezmenený stav a 21 % respondentov očakáva jej zlepšenie. V marci 2015 indikátor so svojou hodnotou -8,4 prevyšoval svoj dlhodobý priemer (o 16 bodov) a obyvatelia boli pesimistickejšie naladení ako pred mesiacom (o 2,1 bodu) a optimistickejšie ako pred rokom (rozdiel 6,8 bodu). Výsledky možno porovnať v grafe č. 2.

Graf č. 2: Očakávania respondentov týkajúce sa vývoja hospodárskej situácie na Slovensku v nasledujúcich 12 mesiacoch

Celkové rozpätie vyskytujúcich sa hodnôt v SR za celé obdobie sa v roku 2014 v prípade ekonomických očakávaní nezmenilo, je to stále 72,4 bodu (od –55,1 do +17,3). Oproti roku 2013 boli v roku 2014 mantinely zúžené a posunuté k priaznivejším hodnotám (rozpätie v roku 2013 bolo 24,8 bodu, v roku 2014 to bolo 10,7 bodu). Očakávania respondentov zohľadnené v celoročnom priemere podobne ako pri hodnoteniach doterajšieho vývoja znamenali prepad v roku 2011 a postupné zlepšovanie v nasledujúcich rokoch a prvé tri mesiace roku 2015 naznačujú opäť zlepšenie priemernej hodnoty ekonomických očakávaní.

Tabuľka č.3: Charakteristiky indikátora očakávaného vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v danom roku

	Očakávaný ekonomický vývoj v SR							
koeficient	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
min	-29,6	-55,1	-37,7	-53,6	-48,5	-44,0	-19,4	-10,4
max	-3,1	-22,4	-12,4	-27,8	-23,4	-19,2	-8,7	-6,3
priemer	-12,0	-38,3	-22,8	-36,8	-36,6	-28,4	-12,9	-8,4

* za prvé tri mesiace

Tabuľka č. 4 na nasledujúcej strane napovedá, že v 16 štátoch EÚ sa na budúcnosť ekonomiky v marci 2015 dívalo viac občanov pesimisticky ako optimisticky. Index očakávaného vývoja ekonomiky nebol záporný v 12 štátoch, v Írsku, Dánsku, Španielsku, Holandsku, Estónsku, Malte, Veľkej Británii, Lotyšsku, Rumunsku, Česku, Nemecku a Litovsku. Vyskytujúce sa hodnoty sa pri ekonomických očakávaniach posunuli oproti minulému roku smerom k priaznivejším hodnotám, pričom rozpätie sa takmer nezmenilo (pred rokom od –64 po +7, teraz od -52 do +21). Oproti marcu 2014 sa vyhliadky do budúcnosti podľa výpovedí občanov zlepšili v 16 štátoch (najviac v Grécku, o 36 bodov).

V 12 krajinách boli laické prognózy vývoja ekonomiky pesimistickejšie než pred rokom, najviac (o 15 bodov) v Maďarsku. Slovensko v marci 2015 dosiahlo hodnotu (po sezónnom očistení -6), ktorá je o 13 bodov nepriaznivejšia ako priemer EÚ. V rebríčku podľa klesajúcej dôvery sa Slovensko umiestnilo na 16. mieste. Pesimistickejšie ekonomické očakávania ako obyvatelia Slovenska mali v marci 2015 najmä v Bulharsku, na Cypre, v Luxembursku, Rakúsku, Chorvátsku, Francúzsku, v Grécku atď. Európska únia ako celok vykazovala za rok zníženie pesimizmu o 3 body, keď hodnota príslušného indikátora klesla z –2 na +1.

Tabuľka č.4: Indikátor očakávaného vývoja ekonomickej situácie v členských krajinách EÚ

Indikátor	Ako sa bude vyvíjať hospodárska situácia v štáte v nasledujúcich 12 mesiacoch							
Obdobie	marec 2008	marec 2009	marec 2010	marec 2011	marec 2012	marec 2013	marec 2014	marec 2015
Belgicko	-15	-24	4	-3	-11	-21	+11	-1
Bulharsko	-25	-37	-29	-26	-28	-31	-18	-27
Česko	-6	-21	-9	-26	-45	-22	-3	+2
Dánsko	-10	-2	+16	+7	+9	+7	+18	+24
Nemecko	-4	-52	-10	+17	-5	-10	+3	+1
Estónsko	-10	-38	0	+16	-6	+4	+7	+8
Írsko	-33	:	:	:	:	-21	+21	+26
Grécko	-40	-64	-44	-65	-77	-64	-52	-16
Španielsko	-17	-47	-17	-15	-24	-28	+5	+16
Francúzsko	-24	-47	-17	-29	-24	-41	-25	-16
Chorvátsko						-35	-30	-16
Taliansko	-24	-27	-9	-23	-22	-31	+1	-9
Cyprus	-18	-48	-40	-25	-38	-28	-31	-26
Lotyšsko	-13	-47	-22	-19	-8	+1	+1	+3
Litovsko	-8	-52	-28	-9	-12	+2	-4	+1
Luxembursko	-10	-42	-8	+2	-22	-28	-11	-19
Maďarsko	-41	-65	-23	-20	-35	-22	+2	-13
Malta	-3	-29	-22	-36	-33	+2	+14	+8
Holandsko	-20	-51	+7	+2	-46	-35	+15	+11
Rakúsko	-7	-38	+1	+13	-23	-6	-9	-16
Poľsko	+9	-30	-5	-20	-16	-27	-11	-6
Portugalsko	-45	-59	-33	-56	-57	-61	-25	-9
Rumunsko	-6	-33	-33	-38	-33	-24	-28	+3
Slovinsko	-8	-39	-14	-23	-25	-24	-27	-9
Slovensko	*-10*	*-51*	*-16*	*-36*	*-37*	*-32*	*-12*	*-6*
Fínsko	-12	-17	+25	+10	-9	-1	-2	-4
Švédsko	-10	-8	+27	+17	-7	0	+5	-8
Veľká Británia	-28	-33	+5	-29	-30	-26	+8	+7
Európska Únia spolu	**-18**	**-40**	**-7**	**-14**	**-22**	**-25**	**-2**	**+1**

** v priemere nie sú zahrnuté štáty, ktoré v tom čase nepatrili do EÚ

: v čase publikovania výsledok nebol k dispozícii

5. Záver

V priebehu roku 2013 a 2014 sa u oboch sledovaných indikátorov prejavil rastúci trend, ktorý v oboch prípadoch pokračoval aj v roku 2015. Vo februári 2015 sa aj pri vnímaní vývoja ekonomickej situácie na Slovensku v uplynulých 12 mesiacoch aj pri očakávanom vývoji v nasledujúcich 12 mesiacoch vyskytla hodnota, ktorá bola najpriaznivejšou za posledných 6,5 roka.

V marci 2015 pri percepcii doterajšieho vývoja ekonomiky v SR u obyvateľov prevažovala nedôvera nad dôverou, i keď hladina nedôvery bola relatívne nízka. Aktuálna hodnota indikátora je nepriaznivejšia ako pred mesiacom, ale blízka februárovému lokálnemu maximu, je priaznivejšia ako pred rokom a prevyšuje i svoj dlhodobý priemer.

Aj v laických prognózach ďalšieho smerovania ekonomiky na Slovensku v marci 2015 mierne prevládali pesimistické názory, ktorých bolo menej ako v dlhodobom priemere, ale o trochu viac ako pred mesiacom, kedy bola zaznamenaná najpriaznivejšia hodnota od júla 2008. Obyvatelia boli v odhadoch ďalšieho vývoja hospodárstva SR teda zároveň optimistickejší ako pred rokom.

Na úrovni EÚ v oboch prípadoch (vnímania doterajšieho vývoja ekonomiky v krajine ako aj ekonomických očakávaní) došlo oproti stavu pred rokom k poklesu pesimizmu. Z medzinárodného porovnania vyplýva, že výsledky za Slovensko boli v marci 2015 pri percepcii doterajšieho vývoja priaznivejšie, pri očakávaniach nepriaznivejšie ako priemer za 28 členských štátov EÚ. Pri usporiadaní krajín do rebríčka od najvyššej dôvery k najnižšej Slovensko v marci 2015 pri percepcii ekonomického vývoja dosiahlo z 28 krajín 12. miesto a pri ekonomických očakávaniach sa oproti minulosti posunulo viac dopredu, na 16. priečku.

6. Literatúra

[1] ŠÚ SR. 2015. Dotazník, datový súbor a výsledky z prieskumu 3/2015 Spotrebiteľský barometer, marec 2015
[2] ŠÚ SR, 1997-2015. Archív výsledkov prieskumu Spotrebiteľský barometer autora.
[3] European Commission DG ECFIN, March 2015. Business and Consumer survey results.

Adresa autorky:
Valéria Bezáková
Miletičova 3
824 67 Bratislava 26

Očakávaný makroekonomický vývoj SR

Ján Beka (NBS)

Slovenská ekonomika vzrástla v poslednom štvrťroku 2014 medzikvartálne o 0,6 %, čo bolo viac-menej v súlade s očakávaniami. Zdrojom rastu bol tak domáci, ako aj zahraničný dopyt. Takýto vyvážený rast by mal pokračovať aj v tomto roku, pričom ekonomika by mala akcelerovať na 3,2 %. Následne sa predpokladá výraznejšie zrýchlenie zahraničného dopytu, čo sa premietne do rastu našej ekonomiky k 3,8 % v roku 2016 s následným miernym spomalením na 3,5 % v roku 2017. Jedným z faktorov podporujúcich akceleráciu slovenskej ekonomiky v celom horizonte predikcie je aj predpokladaný pozitívny vplyv rozšíreného programu nákupu aktív zo strany ECB. Pomerne silný domáci dopyt by mal generovať relatívne rýchly rast zamestnanosti aj v tomto roku. V ďalšom období sa rast zamestnanosti mierne spomalí, čo by malo odzrkadľovať negatívny demografický vývoj. Ceny by mali tento rok poklesnúť v dôsledku prepadu cien energií a komodít. V ďalšom období sa očakáva odznenie tlmiacich efektov a zrýchlenie inflácie.

Aktuálny vývoj ako východisko strednodobej predikcie

Ekonomika eurozóny vo 4. štvrťroku mierne akcelerovala (0,3 %), čo bolo mierne nad trhovými očakávaniami a predpokladmi predchádzajúcej predikcie. Z veľkých ekonomík zaznamenali zrýchlenie rastu Nemecko (0,7 %), Španielsko (0,7 %) a Holandsko (0,5 %). Nálady podnikateľov a spotrebiteľov vyjadrené v predstihových indikátoroch sa prestali zhoršovať a začali postupne zaznamenávať zlepšenie. Rast ekonomiky eurozóny podporil domáci dopyt, hlavne súkromná spotreba. Zároveň prispel k rastu pozitívne čistý export.

Slovenská ekonomika si v poslednom štvrťroku 2014 zachovala stabilné tempo rastu (0,6 % medzištvrťročne) pri pozitívnom vplyve tak zahraničného, ako aj domáceho dopytu. V rámci domáceho dopytu sa výraznejšie zrýchlil rast investičného dopytu, ktorý bol podporený nízkymi úrokovými sadzbami, menej prísnymi úverovými podmienkami a ziskami podnikov. Tie boli ovplyvnené okrem rastu produkcie aj poklesom nákladových faktorov vyplývajúcich z prepadu cien energií. Pozitívny ponukový šok nízkych cien ropy a potravín sa priaznivo prejavil v súkromnej spotrebe, ktorá koncom roka 2014 dosiahla predkrízovú úroveň.

Pomerne dynamický rast domáceho dopytu pomohol generovať nové pracovné miesta rýchlejšie, ako sa predpokladalo. Nové pracovné miesta vznikali najmä v službách a čiastočne aj v priemysle. Mzdový vývoj bol pomerne dynamický a pramenil najmä z nárastu produktivity v jednotlivých sektoroch ekonomiky. V reálnom vyjadrení sa posilnila kúpyschopnosť domácností, keďže samotné ceny poklesli.

Vyšší domáci dopyt sa zatiaľ neprejavil v spotrebiteľských cenách, ktoré sú vzhľadom na vysokú váhu v spotrebnom koši ovplyvňované najmä ponukovým poklesom cien energií a vývojom cien potravín. Trochu prekvapujúco prvé mesiace tohto roka naznačili pomalší ako očakávaný vývoj ceny služieb.

Makroekonomická predikcia

Rozšírený program nákupu aktív (EAPP)[1], ktorý ECB zahájila v marci 2015 a ktorý by mal trvať minimálne do septembra 2016, by mal výraznejšie podporiť ekonomickú výkonnosť

[1] EAPP – Expanded Asset Purchase Programme, známy aj ako kvantitatívne uvoľňovanie (QE).

obchodných partnerov SR z eurozóny, a tak pozitívne ovplyvniť zahraničný dopyt z uvedených ekonomík. Posilnenie sentimentu v eurozóne v prvých mesiacoch roka 2015 potvrdzujú aj aktuálne predstihové indikátory. Zvýšili sa predstihové indikátory pre eurozónu, v prípade Nemecka sa keď sa zlepšilo hodnotenie súčasnej ekonomickej situácie, ako aj očakávania na nasledujúcich 6 mesiacov.

Na druhej strane rast zahraničného dopytu SR by mala tlmiť spomaľujúca sa ekonomická výkonnosť rozvíjajúcich sa ekonomík, hlavne Číny, ako aj očakávaný prepad ekonomiky Ruska v roku 2015 v dôsledku pretrvávajúceho geopolitického napätia v tomto regióne. Celkovo by exportné trhy Slovenska mali vzrásť v roku 2015 o 3,7 %, následne akcelerovať na 5,3 % v roku 2016 a 5,5 % v roku 2017.

V poslednom štvrťroku 2014 došlo k opätovnému rastu exportu, pričom pokračovanie priaznivého vývoja potvrdili januárové štatistiky zahraničného obchodu. Priemyselné podniky v prieskumoch v 1. štvrťroku 2015 naznačili výraznejší rast exportných očakávaní a mierne zlepšenie konkurenčnej pozície na svetových trhoch. Zlepšenie výhľadu ekonomiky eurozóny by sa malo prejaviť v zrýchlení rastu zahraničného dopytu. Vyššia exportná výkonnosť by mala byť podporená aj vplyvom zlacnenia vývozov do krajín mimo eurozónu. Zakomponovaním týchto informácií by mal slovenský vývoz predstihovať rast zahraničného dopytu a slovenská ekonomika by mala získavať trhové podiely. V strednodobom horizonte by mal rast exportu reflektovať akceleráciu exportných trhov Slovenska.

Dynamický rast investícií z minulého roka by mal pokračovať aj v tomto roku. Hlavným ťahúňom však už nebude vláda, ale najmä súkromný sektor. Predpokladá sa, že firmy vzhľadom na relatívne pomalé investovanie v minulosti a hodnotenie využívania produkčných kapacít, aktuálne na vysokých úrovniach, pristúpia k výraznejšej obnove investičného majetku a rozširovaniu výrobných kapacít. Podporou pre tieto rozhodnutia by mala byť uvoľnená menová politika, najmä nízke úrokové sadzby z úverov nefinančným spoločnostiam a menej prísne úverové štandardy. V strednodobom horizonte sa uvažuje s nižším investičným dopytom, ktorý však bude vyplývať najmä z nižšieho čerpania EÚ fondov najmä vo verejnom sektore, z dôvodu nábehu nového programového obdobia. Rast súkromných investícií by mal zostať na relatívne vysokých dynamikách.

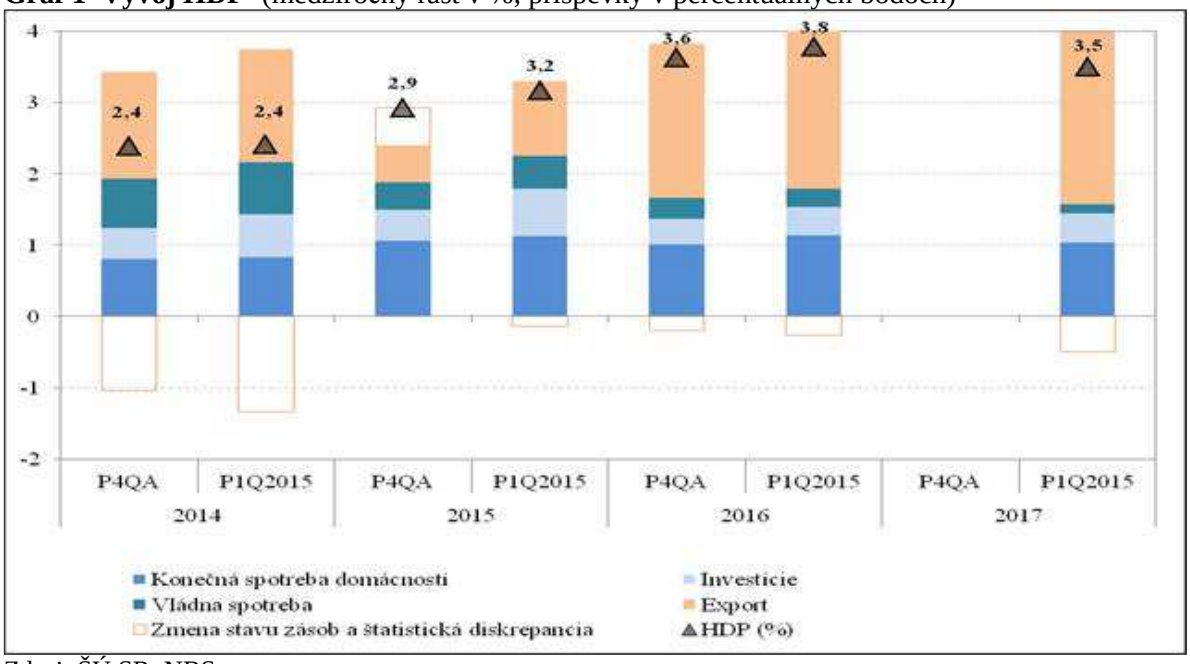
V poslednom štvrťroku 2014 sa mierne zrýchlil rast súkromnej spotreby. Rýchly rast spotreby by mal pokračovať aj v tomto roku. Prispieť k tomu by mal pozitívny príjmový efekt vyplývajúci z poklesu cien základných statkov, ako sú energie a potraviny. Domácnostiam by tak malo zostať viac prostriedkov na kúpu ostatných výrobkov a služieb. Podporou pre pokračovanie relatívne dynamickej súkromnej spotreby sú pozitívne signály z trhu práce a tým sa zlepšujúci sentiment. V súčasnosti väčší počet domácností neváha, resp. uvažuje s kúpou tovarov dlhodobej spotreby v najbližších mesiacoch (najmä áut). V strednodobom horizonte by mali domácnosti pokračovať v nastúpenom trende a rast spotreby by mal reflektovať nárast disponibilného príjmu.

Konečná spotreba verejnej správy vo 4. štvrťroku 2014 dosiahla oproti očakávaniam predchádzajúcej predikcie dynamickejší rast, keď tržieb pozitívnejšie prispeli k rastu vládnej spotreby. V rokoch 2015 až 2017 by malo dôjsť k spomaleniu dynamiky, kedy prognóza NBS nepredpokladá pokračujúci dynamický rast kompenzácií a výdavkov na tovary a služby.

V aktuálnej predikcii došlo k prehodnoteniu vývoja ekonomiky k vyšším rastom v celom horizonte predikcie. Odzrkadľuje to nielen lepší aktuálny vývoj vplyvom rýchlejšieho najmä

domáceho dopytu, ale aj depreciáciu efektívneho výmenného kurzu. V rámci domáceho dopytu bol prehodnotený najmä investičný dopyt, ktorý sa aktuálne vyvíjal lepšie ako predpoklady v predchádzajúcej predikcii a mal by byť výraznejšie podporený aj akomodačnou menovou politikou. Súkromná spotreba by mala tiež rásť mierne rýchlejšie ako v predchádzajúcej predikcii v dôsledku rýchlejšieho rastu príjmov. Ten by mal pochádzať z výrazne lepšieho vývoja zamestnanosti a v tomto roku aj z ďalšieho zníženia inflácie. Export bol v dôsledku aktuálne lepšieho ako predpokladaného vývoja, ako aj depreciácie výmenného kurzu prehodnotený smerom k vyššiemu rastu najmä v roku 2015.

Graf 1 Vývoj HDP[2] (medziročný rast v %, príspevky v percentuálnych bodoch)

Zdroj: ŠÚ SR, NBS.

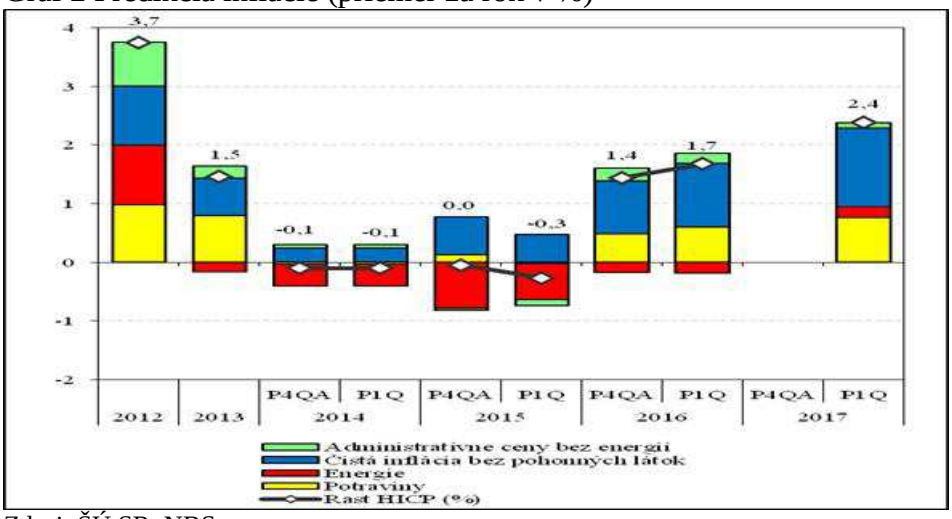
Pomerne silný rast zamestnanosti v minulom roku by mal zotrvať na rovnakej úrovni aj tento rok. Naznačujú to aj predstihové indikátory, keď sektory služieb a maloobchodu indikujú tvorbu nových pracovných miest. Domáci dopyt by tak mal generovať väčšinu pracovných miest, pričom celkovo sa očakáva vytvorenie približne 22 tisíc pracovných miest v priebehu roka 2015. K podobnému nárastu by malo dôjsť aj v roku 2016, pričom mierne spomalenie tvorby nových pracovných miest na úroveň 17 tisíc v roku 2017 by malo byť negatívne ovplyvnené aj klesajúcou ponukou práce (v dôsledku horšieho demografického vývoja). S uzatváraním zápornej produkčnej medzery sa postupne bude zvyšovať dopyt po pracovnej sile, čo sa prejaví vo vyššom ukazovateli jednak odpracovaných hodín, ako aj dĺžky pracovného týždňa. V súlade s rastom zamestnanosti by mala miera nezamestnanosti pokračovať v poklese až takmer k úrovni 10 % ku koncu horizontu predikcie. V porovnaní s predchádzajúcou predikciou sa trh práce prehodnotil vzhľadom na rýchlejší rast domáceho dopytu k priaznivejšiemu vývoju.

Nezvyčajne pomalý rast cien začiatkom tohto roka a predpokladaný pokles cien energií v priebehu roka by mali dostať priemernú infláciu pod nulu. Napriek rastu spotrebiteľského

[2] Štruktúra rastu HDP je vypočítaná ako príspevky rastu jednotlivých komponentov HDP po odrátaní ich dovoznej náročnosti. V našom prípade sa vychádzalo z konštantnej dovoznej náročnosti jednotlivých zložiek HDP (konečná spotreba domácností 30 %, vládna spotreba 7 %, investície 50 % a export 62,5 %). Zvyšok dovozu bol zaradený do zmeny stavu zásob a štatistickej diskrepancie.

dopytu sa nepredpokladajú výraznejšie domáce cenové tlaky už v tomto roku. Oslabenie výmenného kurzu by sa malo postupne premietať v raste cien priemyselných tovarov bez energií, ktoré by tak mali pôsobiť proinflačne, avšak tento efekt nebude stačiť na vykompenzovanie poklesu cien energií a potravín v roku 2015. V ďalšom období by sa mala inflácia vrátiť do kladných hodnôt a pomaly začať zrýchľovať. K tomu by malo prispievať pokračovanie rastu domáceho dopytu, zrýchlenie rastu dovozných cien (oneskorený vplyv slabšej meny) a návrat cien potravín k mierne rastúcej trajektórii založenej na predpoklade vývoj a cien agro komodít. Ku koncu horizontu predikcie sa už uvažuje s odznením dočasného ponukového šoku poklesu cien ropy. Ceny energií by tak mali pôsobiť mierne proinflačne. V aktuálnej predikcii došlo k prehodnoteniu priemernej inflácie v tomto roku smerom mierne nadol vplyvom aktuálneho poklesu cien. Naopak, v roku 2016 slabší kurz prostredníctvom nárastu cien priemyselných tovarov bez energií, spolu s rýchlejším domácim dopytom by už mali byť viditeľné v mierne rýchlejšom raste inflácie.

Graf 2 Predikcia inflácie (priemer za rok v %)

Zdroj: ŠÚ SR, NBS.

V aktuálnej predikcii sa zdajú byť riziká v reálnej ekonomike aj v cenovom vývoji vybilancované. Otázny je najmä odhad pôsobenia rozšíreného programu nákupu aktív zo strany ECB. V aktuálnej predikcii bol kvantifikovaný odhad efektu pre Slovensko.[3] Odhadovaný pozitívny vplyv na ekonomiku Slovenska predstavuje kumulatívne za dva roky približne 0,6 % do HDP. Príspevok do inflácie by mohol byť 0,4 percentuálneho bodu v roku 2015 a 0,6 percentuálneho bodu v roku 2016.

[3] Viac o uvažovaných kanáloch prenosu do reálnej ekonomiky a cien je možné nájsť v boxe v texte strednodobej predikcie P1Q-2015.

Makroekonomická výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2014 a odhad jej vývoja v roku 2015

Ján Haluška, Jana Juriová, Andrej Hamara
INFOSTAT Bratislava

Príspevok obsahuje stručnú analýzu vývoja makroekonomickej výkonnosti slovenskej ekonomiky v roku 2014 (meranej tvorbou reálneho HDP), ktorá je východiskom pre odhad jej výkonnosti v roku 2015. Prezentovaný odhad prihliada na vývoj nových objednávok v januári 2015, na výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) v januári až marci tohto roka a zohľadňuje aj aktuálne prognózy vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí, teda v eurozóne, Nemecku a Českej republike, čo sú naši hlavní obchodní partneri[1].

Výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2014

Hoci bolo zlepšenie domácej ekonomickej klímy v minulom roku založené na raste dôvery vo všetkých štyroch sledovaných odvetviach hospodárstva (priemysel stavebníctvo, obchod, služby), ako aj dôvery spotrebiteľov, indikátor ekonomického sentimentu zostal pod úrovňou svojho dlhodobého priemeru. Nárast optimizmu však bol dostatočný na to, aby trend spomaľovania rastu výkonnosti slovenskej ekonomiky, ktorý začal v roku 2011, nielen zastavil, ale ho aj zvrátil. Tvorba reálneho HDP totiž medziročne vzrástla o 2,4%, čo je prírastok o 1 percentuálny bod (p. b.) vyšší ako v roku 2013. Úhrnná cenová hladina v hospodárstve, meraná deflátorom HDP, však napriek tomu medziročne poklesla o 0,2%, čo znamená, že nominálny HDP medziročne stúpol o 2,2%.

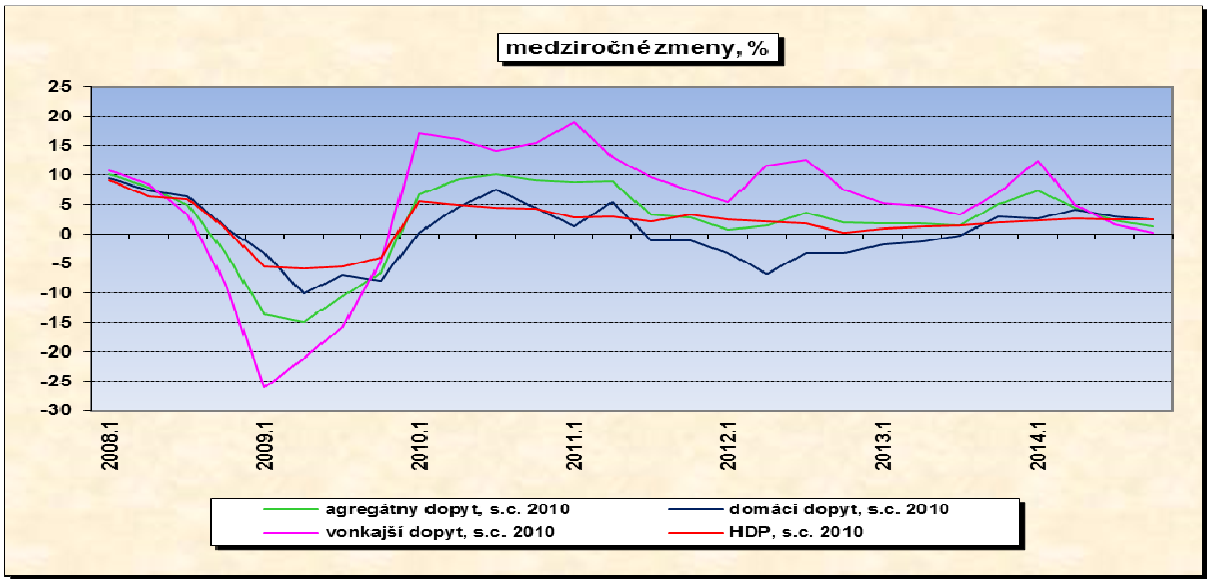
K zrýchleniu rastu výkonnosti hospodárstva došlo primárne vplyvom agregátneho dopytu, pretože jeho rast sa zrýchlil. Zdrojom zrýchlenia dynamiky jeho rastu bol domáci dopyt, ktorý sa vlani - po stagnácii v roku 2013 - medziročne zvýšil o 3,0%. Vonkajší dopyt síce tiež stúpol, ale medziročný prírastok vývozu tovarov a služieb v stálych cenách sa znížil z 5,2% v roku 2013 na 4,6% v roku 2014 (obr. 1).

K oživeniu rastu domáceho dopytu v minulom roku prispeli všetky tri hlavné zložky jeho štruktúry. Treba zdôrazniť, že takýto robustný rast domáci dopyt dosiahol prvýkrát od roku 2008. Napriek tomu, že prírastok domáceho dopytu ako celku bol relatívne veľký, predkrízovú úroveň z roku 2008 domáci dopyt ešte ani vlani nedosiahol (zostal pod ňou zhruba o 5%). Na druhej strane, objem celkového vývozu sa dostal - zásluhou zvyšujúceho sa vonkajšieho dopytu - nad úroveň z roku 2008 už v roku 2011, pričom v minulom roku ju prekročil takmer o 30%.

---

[1] *Ifo* indikátor, ktorý hodnotí podnikateľskú klímu v Nemecku, sa od novembra minulého roka zvyšuje. V marci tohto roka stúpol na najvyššiu úroveň od júla 2014, a to zásluhou lepšieho hodnotenia súčasnej ekonomickej situácie, ako aj vplyvom zlepšenia očakávaní na nasledujúcich šesť mesiacov. Rast výkonnosti nemeckej ekonomiky sa vo 4. štvrťroku 2014 zrýchlil, hlavne vďaka zrýchleniu rastu domáceho dopytu (vrátane investícií), ale čiastočne k tomu prispel aj čistý vývoz. Autori prognózy *Deutsche Bank* (DB) aktualizovanej začiatkom marca 2015 v súvislosti s tým odhadujú, že rast výkonnosti nemeckej ekonomiky by sa mal zrýchliť - z 1,6% v roku 2014 na 2,0% v roku 2015. Podľa tej istej prognózy DB by sa mal rast výkonnosti ekonomiky eurozóny v rovnakom období zrýchliť z 0,9% na 1,4%. Na druhej strane, z najnovšej verzie prognózy EECF (*Eastern Europe Consensus Forecast*) z marca 2015 vyplýva, že rast ekonomiky Českej republiky by sa mal zrýchliť z 2,0% v roku 2014 na 2,5% v roku 2015.

Pozitívnym je aj spôsob oživenia rastu domáceho dopytu, keďže ho relatívne najviac podporil investičný dopyt. Tvorba hrubého fixného kapitálu, ktorá v rokoch 2012 a 2013 klesla (o 9,3%, resp. o 2,7%), vlani medziročne stúpla o 5,7%. Pokiaľ ide o zostávajúce dve hlavné zložky domáceho dopytu, dopyt verejného sektora sa oproti roku 2013 zvýšil o 4,4%, spotrebiteľský dopyt stúpol o 2,2%. Kým rast dopytu verejného sektora sa javí - v kontexte úsilia o konsolidáciu verejných financií - ako relatívne vysoký, rast spotrebiteľského dopytu vyznieva naopak ako relatívne nízky, najmä z pohľadu kúpnej sily obyvateľstva, ktorá vlani výrazne vzrástla vplyvom rastu reálnej mzdy aj zamestnanosti na makroúrovni. Zrejme teda prevážil vplyv dôvery spotrebiteľov, ktorá vlani síce vzrástla, ale nie úmerne rastu kúpnej sily.

obr. 1

Spomalenie rastu celkového vývozu ide na vrub výrazného oslabenia rastu vonkajšieho dopytu v 2. polroku minulého roka, vplyvom ktorého jeho objem vzrástol len o 0,9%, zatiaľ čo v 1. polroku sa zvýšil o 8,4%. Spomalenie rastu vývozu tovarov a služieb v 2. polroku minulého roka bolo dôsledkom oslabenia rastu dopytu z krajín EÚ-28 a poklesu dopytu z krajín mimo nej (najmä z Ruska). Primárne ide o dôsledok vojenského konfliktu na Ukrajine. Stal sa totiž nielen zdrojom geopolitickej neistoty, ale vyvolal aj zavedenie sankcií EÚ voči Rusku, ktoré reagovalo prijatím protiopatrení.

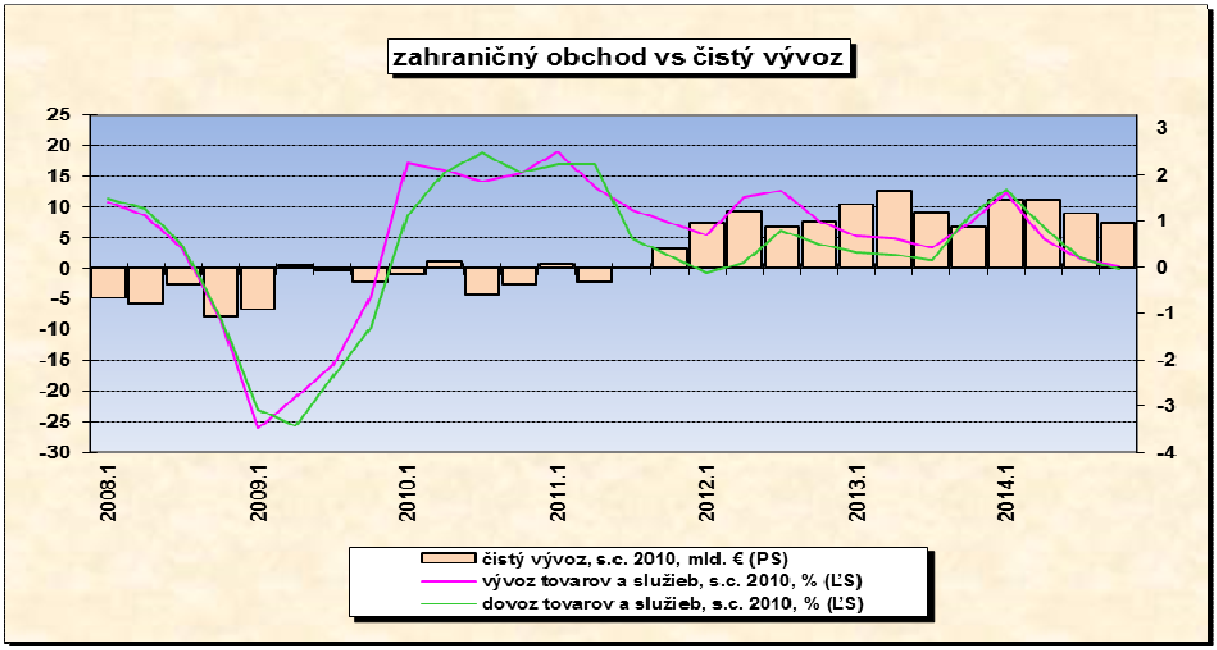
Vojenský konflikt na Ukrajine a jeho dôsledky mali negatívny vplyv aj na ekonomickú klímu u nás doma. Rast indikátora ekonomického sentimentu bol totiž vlani v 2. polroku podstatne miernejší ako v 1. polroku, čo v konečnom dôsledku znamenalo, že nedosiahol úroveň svojho dlhodobého priemeru. V kontexte vyššie uvedeného vývoja vonkajšieho dopytu neprekvapuje, že nárast optimizmu ohľadom ďalšieho vývoja hospodárstva pribrzdila najmä dôvera v priemysle, ale v závere roka aj dôvera v stavebníctve a službách.

Vývoj hospodárstva v 2. polroku minulého roka ukázal, že pribrzdenie rastu optimizmu bolo opodstatnené. V 3. štvrťroku totiž objem celkovej produkcie v hospodárstve na medziročnej báze viac-menej stagnoval a vo 4. štvrťroku poklesol o 0,9%. Tvorba reálneho HDP síce napriek tomu v 3. aj 4. štvrťroku vzrástla, a to zhodne o 2,4%, ale jeho medziročný prírastok sa znížil z 1,4 p. b. v 1. polroku na 0,8 p. b. v 2. polroku. Vo 4. štvrťroku však reálny HDP medziročne stúpol len o 0,4 p. b.. Zatiaľ čo v prvých troch štvrťrokoch minulého roka sa výkonnosť

hospodárstva zvyšovala v podmienkach poklesu úhrnnej cenovej hladiny, vo 4. štvrťroku sa jej rast obnovil, pretože deflátor HDP medziročne stúpol o 0,3%.

Oživenie rastu domáceho dopytu znamenalo, že model rastu výkonnosti hospodárstva len na báze zvyšovania čistého exportu, ktorý fungoval v rokoch 2012 a 2013, sa zmenil. Inými slovami povedané, zdrojom rastu výkonnosti hospodárstva v minulom roku bol výlučne domáci dopyt. Príspevok čistého vývozu k rastu reálneho HDP bol totiž z celoročného hľadiska viacmenej neutrálny, a to aj napriek tomu, že prebytok obchodnej bilancie medziročne stúpol a dosiahol 4,65 mld. €, resp. 6,2% HDP v b. c., čo v absolútnom i relatívnom vyjadrení predstavuje nové historické maximum.

Skutočnosť, že čistý vývoz sa v minulom roku nepodieľal na raste výkonnosti hospodárstva, bola primárne dôsledkom bilancie služieb, pretože jej prebytok medziročne poklesol. Obchodná bilancia spolu s bilanciou služieb v bežných cenách teda dosiahli vlani prebytok, ktorý na medziročnej báze síce vzrástol, ale len mierne. Po dodatočných úpravách vývozu a dovozu tovarov a služieb, ktoré si vyžaduje metodika ESA2010 a po prepočte do stálych cien, prostredníctvom cien (deflátorov) celkového vývozu a celkového dovozu, sa ukázalo, že prebytok obchodnej bilancie a bilancie služieb v stálych cenách sa z celoročného hľadiska na medziročnej báze prakticky nezmenil (obr. 2).

obr. 2

Odhad výkonnosti hospodárstva v roku 2015

Očakávaný rast agregátneho dopytu vytvára predpoklady, aby rast výkonnosti hospodárstva pokračoval aj v roku 2015. Pevnejším pilierom rastu agregátneho dopytu a tým aj rastu výkonnosti hospodárstva by mal byť aj v tomto roku domáci dopyt. Zdrojom rastu domáceho dopytu ako celku by totiž mali byť - tak ako vlani - všetky tri hlavné zložky jeho štruktúry. Avšak zrýchlenie rastu agregátneho dopytu oproti minulému roku sa z dnešného pohľadu nejaví ako veľmi pravdepodobné. Hlavne kvôli vonkajšiemu dopytu, pretože spomaľovanie jeho rastu bude zrejme ešte pokračovať, minimálne v krátkodobom horizonte. Nasvedčuje

tomu pokles vývozu tovarov v bežných cenách v januári tohto roka, ako aj pokles objednávok pre priemysel, ktorý bol v januári zaznamenaný tak zo zahraničia ako aj z tuzemska.

Riziko, že okrem vonkajšieho dopytu sa môže spomaliť aj rast domáceho dopytu, existuje. Súvisí hlavne s investičným dopytom, ktorého rast v minulom roku bol síce relatívne silný, ale veľmi krehký. Spomalenie jeho rastu teda nemožno vylúčiť vplyvom bázického efektu, ale aj vzhľadom na pokles indikátora ekonomického sentimentu, ktorý bol zaznamenaný vo februári a marci tohto roka. Prispel k nemu totiž pokles dôvery v priemysle, obchode a v odvetví služieb. Indikátor ekonomického sentimentu bol teda v marci tohto roka pod úrovňou svojho dlhodobého priemeru hlbšie ako v decembri minulého roka. Relatívne vysoký však bol vlani aj rast dopytu verejného sektora a je otázne, či ide o udržateľný rast (vzhľadom na zámer vlády znížiť deficit verejných financií hlbšie pod 3% HDP).

Riziko spomalenia rastu domáceho dopytu znižuje očakávaný rast spotrebiteľského dopytu, ktorý by sa mal oproti minulému roku zrýchliť. Možnosti pre zrýchlenie jeho rastu vytvára očakávaný rast kúpnej sily obyvateľstva, ktorý by mal prameniť z pokračujúceho rastu reálnej mzdy a celkovej zamestnanosti v hospodárstve. Navyše, k zrýchleniu rastu spotrebiteľského dopytu môže prispieť aj zvyšujúca sa dôvera spotrebiteľov. Signalizuje to indikátor dôvery spotrebiteľov, ktorý bol v marci tohto roka nad úrovňou svojho dlhodobého priemeru vyššie ako na konci minulého roka.

Rast reálnej mzdy v hospodárstve by mal aj tohto roku primárne súvisieť s rastom nominálnej mzdy na makroúrovni. Spomenúť však treba aj možnosť zotrvania deflácie a jej podporný účinok na rast reálnej mzdy, čo je jav, ktorý bol u nás zaznamenaný v minulom roku. Za zmienku to stojí najmä preto, že vo februári tohto roka došlo k prehĺbeniu poklesu cien priemyselných výrobcov aj deflácie, čo pravdepodobnosť, že uvedený jav sa tohto roku môže zopakovať, samozrejme zvyšuje. Na druhej strane, rast kúpnej sily obyvateľstva, vyplývajúci z rastu reálnej mzdy a celkovej zamestnanosti v hospodárstve, bude tlmený stále vysokou nezamestnanosťou. Pokles miery nezamestnanosti bude síce s veľkou pravdepodobnosťou pokračovať, ale miernejšie ako vlani. Medziročne by sa mala znížiť o 0,6 percentuálneho bodu a dosiahnuť 12.6% v priemere (podľa VZPS).

Predpokladáme, že model rastu HDP, ktorý fungoval v minulom roku, bude fungovať minimálne v 1. polroku tohto roka. Inými slovami povedané, rast výkonnosti hospodárstva v 1.polroku 2015 by mal byť založený len na zvyšujúcom sa domácom dopyte, kým príspevok čistého vývozu by mal byť neutrálny. Prechod k modelu, keď k rastu výkonnosti bude popri domácom dopyte prispievať aj čistý vývoz, považujeme za reálnejší až v 2. polroku tohto roka. Na základe uvedených predpokladov odhadujeme, že tvorba HDP v roku 2015 medziročne stúpne o 2,6% v reálnom vyjadrení, resp. o 2,8% v nominálnom vyjadrení. Z toho vyplýva, že úhrnná cenová hladina v hospodárstve by mala medziročne vzrásť o 0,2%.

Uvedené odhady rastu výkonnosti hospodárstva aj vývoja úhrnnej cenovej hladiny je potrebné vnímať v kontexte viacerých obojstranných rizík (ďalší vývoj na Ukrajine a v Grécku (potenciálny Grexit), prepad cien ropy na svetovom trhu, výrazné oslabenie kurzu eura k USD, atď.), ktoré budú ovplyvňovať vývoj vonkajšieho aj domáceho dopytu.

Literatúra:

Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR vo 4. štvrťroku 2014. ŠÚ SR, marec 2015.

Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2015 – 2018

Midterm forecast of Slovak economy for the period 2015 - 2018[1]

Brian König, Marek Radvanský[2]

Abstract: Paper present actual macroeconomic forecast of Slovak economy by the Institute of Economic Research at Slovak Academy of Sciences. Forecast is based on econometric model IER_ECM_14q4. Paper provides information about last mid-term forecast to years 2015-2018.

Key words: Macroeconomic forecast, Slovak Republic, GDP growth

Kľúčové slová: Makroekonomická prognóza, Slovenská Republika, rast HDP

Úvod

Makroekonomický vývoj bol v predchádzajúcom roku značne ovplyvnený viacerými faktormi. Za najvýznamnejšie možno považovať výrazný pokles cien ropy v závere roka a začiatkom tohto roka na najnižšie hodnoty od roku 2009, nárast geopolitického napätia, najmä eskaláciu nepokojov na Ukrajine , pokles cien sprevádzaný deflačnými tlakmi a pokles kurzu eura voči doláru. Vývoj Slovenskej ekonomiky je vzhľadom na jej vysokú otvorenosť prioritne závislý od zahraničného obchodu, avšak napriek tomu bola ekonomika SR v roku 2014 pozitívne ovplyvnená priaznivým vývojom domáceho dopytu, ktorý rástol v dôsledku rastu všetkých jeho zložiek. Predchádzajúca prognóza EU SAV z roku 2014 sa napriek viacerým rizikám a vyššej miere neistoty najmä v oblasti geopolitického vývoja ukázala ako realistická. Rok 2014 z hľadiska ekonomického vývoja v SR možno považovať za relatívne pozitívny, nakoľko oživujúci sa domáci dopyt spolu so stabilným zahraničným dopytom zabezpečili rast ekonomiky na úrovni približne 2,4%, čo po dlhšom období spôsobilo aj výraznejší nárast zamestnanosti. Domáci dopyt ako aj konečná spotreba domácností výraznejšie rástla prvý krát po dvoch rokoch poklesu po sebe. Výraznými faktormi, ktoré ovplyvňovali jeho jednotlivé zložky boli zlepšujúca sa situácia na trhu práce, pokles cien dovezenej energie, pozitívne očakávania ohľadom budúceho ekonomického vývoja, relatívne dobrá dostupnosť finančného krytia z úverových zdrojov a zvýšený dopyt po priemyselnej produkcii. Vývoj indikátora ekonomického sentimentu sa dostal na úroveň predkrízových hodnôt z roku 2008 a naznačuje aj relatívne priaznivý vývoj v najbližšom období.

V súčasnosti je prognózovanie makroekonomických indikátorov pomocou ekonometrických metód značne sťažené. Hlavnými prvkami nestability sú nejasný vývoj vonkajšieho prostredia, ku ktorým predovšetkým patrí nestabilná geopolitická situácia na Ukrajine a nepriaznivá ekonomicko-politická situácia v niektorých krajinách eurozóny (s najvýraznejším faktorom v podobe Grécka). Napriek tomu však z hľadiska vývoja prognóz vplyvom neočakávaných vonkajších vplyvov môžeme považovať rok 2015

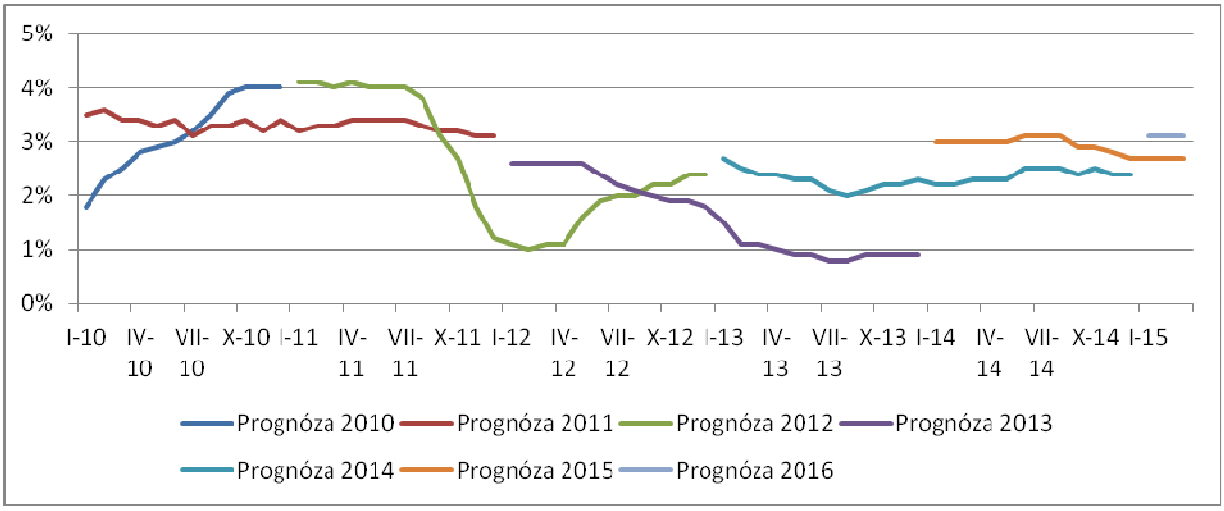
[1] Príspevok bol vypracovaný v rámci projektu VEGA 2/0181/15 a VEGA 2/0132/14.

[2] Ing. Marek Radvanský, PhD. Marek.Radvansky@savba.sk, Ing. Brian König, PhD., Brian.Konig@savba.sk , Ekonomický Ústav SAV, Šancová 56, Bratislava

za relatívne stabilný, v ktorom spomenuté faktory viedli len k miernemu prehodnocovaniu rastov smerom nadol. Napriek tomu neopakuje scenár s vysokou mierou neistoty z rokov 2012 a 2013. Publikácia Eastern Europe Consensus Forecasts (EECF) je toho príkladom. Táto publikácia každý mesiac prináša prehľad upravovaných prognóz na rok pre krajiny strednej a východnej Európy – Graf 1.

Pri porovnaní prognóz z posledných rokov môžeme pozorovať, že prognózy za roky 2011 a 2014 boli počas celého obdobia relatívne stabilné. Prognóza na rok 2012 bola do novembra 2011, tiež relatívne stabilná, ale od decembra došlo k výraznému prehodnocovaniu rastov smerom na dol. V auguste 2012 sa opätovne prehodnocovali prognózy rastu na rok 2012 tentoraz nahor vo všetkých krajinách v regióne strednej a východnej Európy. Prognóza rastu na rok 2013 bola v prvých mesiacoch taktiež stabilná, ale od septembra 2013 opäť dochádzalo k prehodnocovaniu prognóz rastu na rok 2013 smerom nadol k veľmi miernemu rastu okolo 1 %. Prognóza na rok 2014 predpokladala zrýchlenie dynamiky rastu SR oproti prognóze v polovici roku 2013. Prognóza na rok 2015 sa javí ako stabilná, pričom v roku 2015 došlo k miernemu prehodnocovaniu rastov smerov nadol oproti prognóze z roku 2014.

Graf 1 - Historický vývoj prognózy HDP Slovenska v jednotlivých mesiacoch tvorby prognózy

Zdroj: Eastern Europe Consensus Forecast

Použitá metodológia (Model B_IER_ECM_14q4)

Predložená prognóza vznikla využitím makroekonomického ekonometrického modelu Slovenska, ktorý bol vytvorený na Ekonomickom ústave SAV (ekonometrický model SAS IER_ECM_14q4) vytvoreného v marci 2015. Je založený na štvrťročných dátach od prvého kvartálu 2000 po posledný kvartál roku 2014, teda 60 pozorovaní. Prognóza je strednodobá s výhľadom do roku 2018. Zdrojmi údajov sú Štatistický úrad SR, Národná banka Slovenska, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstvo financií SR a Eurostat. Model má makroekonomické základy, je dopytovo orientovaný, rozdelený na 5 blokov (blok trhu práce, blok štátneho rozpočtu, blok cien, blok zahraničného obchodu a blok HDP). Bloky sú primárne zostavené v nominálnych hodnotách a jednotlivé zložky HDP sú následne deflované cez cenové indexy okrem bloku zahraničného obchodu tvoreného v reálnych cenách vzhľadom na citlivosť extrémne otvorenej ekonomiky na vývoj zahraničného obchodu. Model obsahuje 50 rovníc, z toho je 30 stochastických a 20 identít. Stochastické rovnice sú tvaru ECM (error-correction).

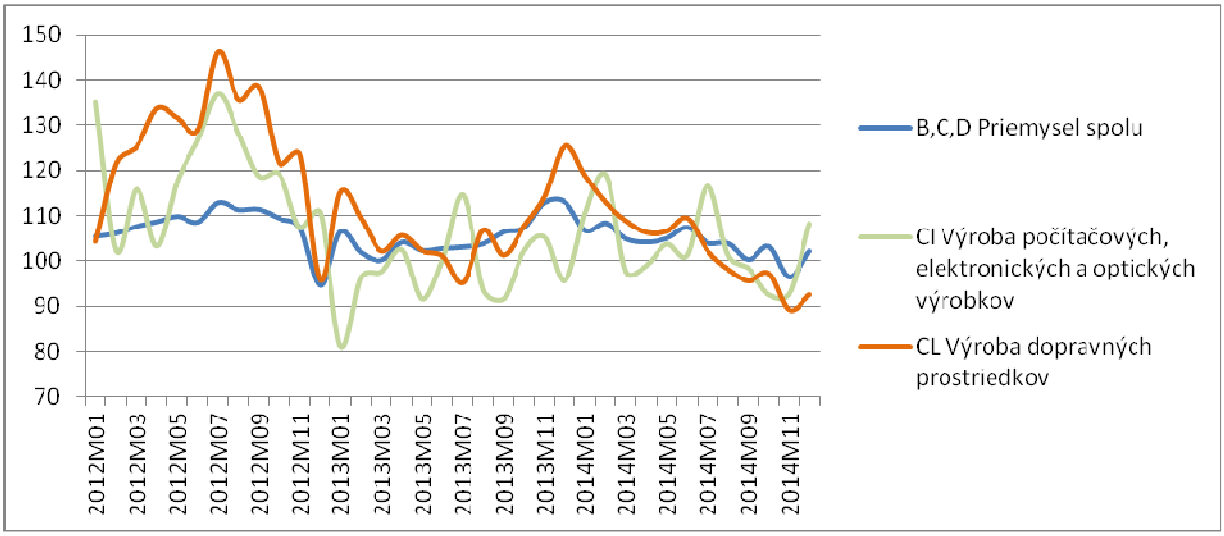
V jednotlivých rovniciach sú použité integrované časové rady rovnakého rádu na základe testu jednotkového koreňa (unit-root) a dlhodobá rovnováha je v rovniciach vyjadrená pomocou kointegračných vzťahov. Viac informácií o modeli je možné nájsť napr. v práci (Radvanský, 2008).

Vývoj v roku 2014 a predpoklady prognózy – vnútorné prostredie

V ekonomike SR v roku 2014 došlo k miernemu oživeniu rastu na úrovni približne 2,4%, ktoré bolo ovplyvnené ako vnútornými faktormi tak aj vonkajším prostredím a pri danej úrovni rastu si SR spomedzi krajín EU i naďalej zachovalo postavenie krajiny s vyšším rastom HDP. Pri pohľade na vývoj HDP podľa jednotlivých zložiek výdavkov môžeme pozorovať, že kľúčovým zdrojom rastu ekonomiky nebol iba exportne orientovaný priemysel, ale aj investície, ktoré v roku 2014 nabrali pozitívne tendencie a rástli rýchlosťou 5,7% a taktiež i spotreba domácností, ktorá zaznamenala rast na úrovni 2,2% po troch po sebe idúcich rokoch stagnácie. V roku 2014 všetky zložky domáceho dopytu zaznamenali nárast, čo je pozitívny signál poukazujúci na zotavovanie sa ekonomiky.

Z hľadiska priemyselnej produkcie (graf 2) môžeme pozorovať, že takmer počas celého roku 2014 dochádzalo k rastu produkcie v priemysle, okrem záveru roka, kedy došlo k miernemu poklesu produkcie v priemysle. K poklesu došlo predovšetkým v dôsledku nižšieho zahraničného dopytu po výrobe produkcie v automobilovom priemysle a poklesu produkcie počítačových a elektronických zariadení. Nakoľko automobilový priemysel reprezentuje kľúčové odvetvie priemyslu SR a jeho produkcia tvorí relatívne veľkú časť HDP, výroba dopravných prostriedkov reprezentuje rizikový faktor rastu HDP do budúcnosti a to najmä v prípade výraznejšieho poklesu zahraničného dopytu.

Graf 2 - Index priemyselnej produkcie podľa kategórií a špeciálnych zoskupení priemyselných odvetví klasifikácie ekonomických činností (SK NACE Rev. 2, romr)

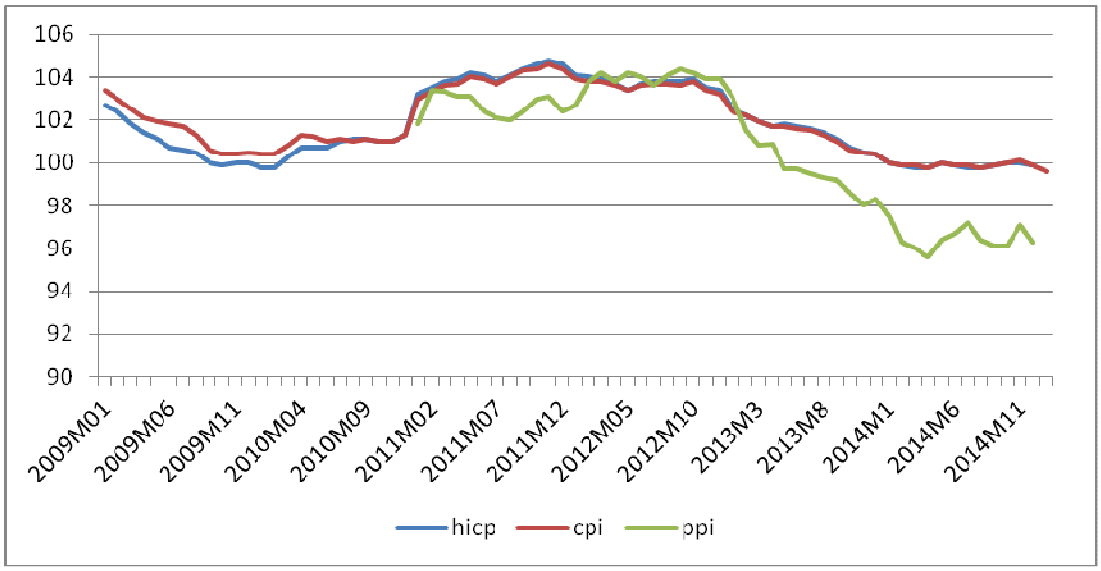

Zdroj: Štatistický úrad SR

Cenový vývoj na Slovensku takmer počas celého roka zaznamenával pokles cenovej hladiny meranej, či už indexmi spotrebiteľských cien (CPI, HISC) alebo aj indexom cien priemyselnej produkcie.

Hlavnými položkami, pri ktorých dochádzalo k poklesu cien boli rekordný prepad cien ropy, ropných produktov a tým aj cien pohonných látok, pokles cien chemikálii a chemických produktov, výroba počítačových a elektronických výrobkov, výroba elektrických zariadení, dodávka elektriny, plynu a pary, ceny bývania, nábytku a bytových zariadení, ceny dopravy, potravín a nealkoholických nápojov. Počas roku 2014 úrokové sadzby hypotekárnych úverov dosiahli svoje historické minimum, čo podporilo nárast dopytu po nehnuteľnostiach a mierny nárast ich cien v závere roka. Na základe aktuálneho vývoja inflácie sa dá očakávať nízka úroveň cien i počas nasledujúceho roka, aj v dôsledku vyhliadok naďalej trvajúcich nízkych cien ropy, s postupným oživovaním rastu cien v najbližších rokoch.

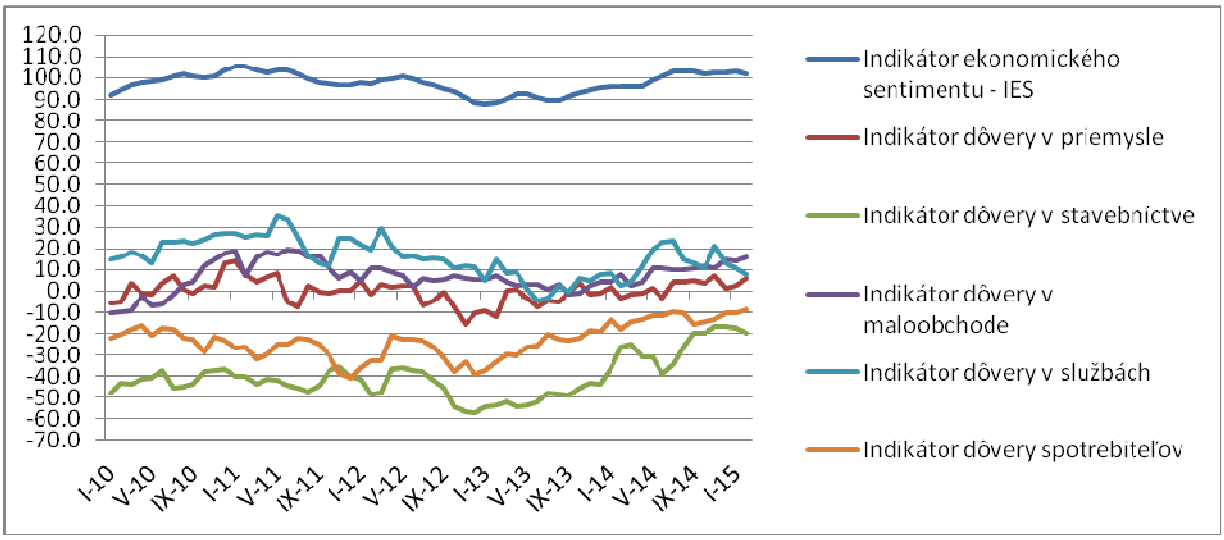
Graf 3 - Vývoj harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP) a CPI v rokoch 2004-2012 (romr)

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na grafe 4 môžeme vidieť vývoj indikátoru ekonomického sentimentu a jeho zložiek na Slovensku. Od roku 2011 sme mohli sledovať smerovanie súhrnného indikátora smerom nadol, ktoré sa zastavilo zhruba začiatkom roku 2013 a od tohto obdobia badať pozitívne trendy vo vývoji konjukturálneho ukazovateľa smerom k predkrízovým hodnotám. Od konca roka 2012 a začiatku roka 2013 sme svedkami optimistických nálad a to najmä v oblasti dôvery v priemysle a pozitívnych očakávaní v maloobchode. Dôvera v stavebníctve a v spotrebiteľskom sektore zaznamenala výrazne nižšiu úroveň pesimizmu ako tomu bolo v predchádzajúcich obdobiach. Indikátor dôvery spotrebiteľov zaznamenal priaznivé tendencia najmä v dôsledku pozitívnych očakávaní vývoja trhu práce. Významne na ekonomický sentiment pôsobila aj priaznivá situácia v priemysle a to predovšetkým pozitívne nálady v oblasti hodnotenia dopytu po produkcii. Začiatkom roka 2015 je badať mierne spomalenie indikátora ekonomického sentimetnu, ktoré je spôsobené predovšetkým miernym ochladnutím dôvery v službách a pesimistickejšími očakávaniami ohľadom vývoja v sektore stavebníctva.

Graf 4 – Indikátor ekonomického sentimentu a jeho zložiek (2010=100)

Zdroj: Štatistický úrad SR

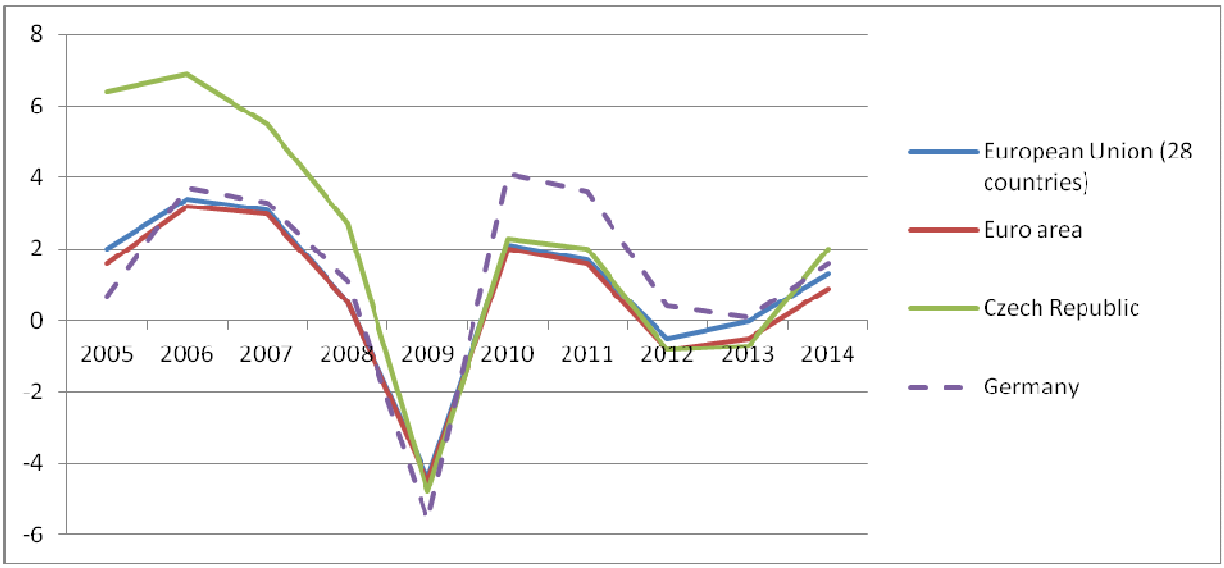
Vývoj v roku 2014 a predpoklady prognózy – vonkajšie prostredie

Vývoj ekonomiky v roku 2014 bol výrazne ovplyvnený niekoľkými vonkajšími faktormi. Napriek pretrvávajúcej geopolitickej nestabilite na Ukrajine a neistoty na trhoch v dôsledku ekonomickej a politickej nestability niektorých krajín EU, sa európskej ekonomike podarilo po dvoch rokoch stagnácie dostať do výraznejších pozitívnych čísel. Významnú zásluhu na tom mali rekordne nízke ceny ropy, ktoré sa premietli v nízkych cenách vstupov a v raste kúpnej sily domácnosti cez vyšší reálny disponibilný príjem. Nízke ceny vstupov viedli k rastu fixných investícii v SR a nízke ceny mali prispeli k oživeniu spotrebiteľského dopytu domácností.

Rok 2014 reprezentoval obdobie mierneho zotavenia európskej ekonomiky, v ktorom pretrvávali konsolidačné opatrenia a narastala predovšetkým geopolitická a ekonomická nestabilita, ktorej dôsledkom bolo uvalenie sankcií na Rusko, ktoré viedlo k poklesu objemu obchodovania medzi krajinami EU a Ruska.

Postupné oživenie zahraničného dopytu spojené s rastom svetovej ekonomiky a pozitívne očakávania v domácej ekonomike budú kľúčovými faktormi priaznivého ekonomického vývoja v SR počas roku 2015. Geopolitická situácia na blízkom východe môže byť rizikom prorastových tendencií.

Graf 5 - Medziročný prírastky HDP v stálych cenách v Európskej únii, Eurozóne, Českej republike a Nemecku (ESA 2010)

Zdroj: Eurostat

Ďalším potenciálnym rizikovým faktorom je teritoriálna skladba zahraničného obchodu. Viac ako 80% vývozu tovarov a služieb zo Slovenska smerovalo v roku 2014 do krajín Európskej únie. Graf 5 zobrazuje medziročný vývoj ekonomického rastu najväčších vývozných partnerov Slovenska. V priebehu roku 2014 sa Európska únia na čele s Nemeckom presunula smerom k pozitívnym rastom ekonomiky, čo reflektuje vývoj slovenského exportu. Rovnako aj Česká republika, náš druhý najvýznamnejší zahraničný partner, zaznamenala relatívne rýchly rast ekonomiky.

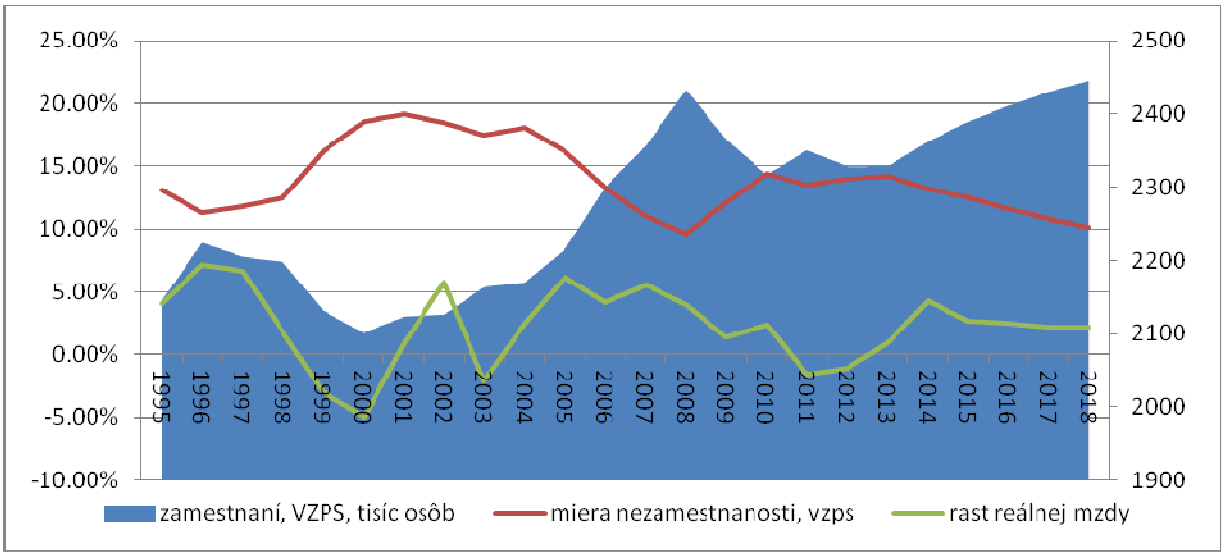
Makroekonomická prognóza na roky 2015-2018

Makroekonomický vývoj v najbližších rokoch bude výrazne závislý od viacerých faktorov, ktoré budú determinovať ekonomickú výkonnosť SR v horizonte prognózy. Rast zahraničného dopytu bude pozitívne vplývať na proexportné tendencie podporené poklesom kurzu eura (predovšetkým voči doláru). Súčasný pozitívny vplyv nízkych cien vstupov a cien energií v dôsledku nižších cien ropy bude pravdepodobne pretrvávať aj v najbližšom období. Vo všeobecnosti sa dá očakávať oživenie domáceho dopytu aj v dôsledku nízkej inflácie v minulom i aktuálnom roku, ktorá prispieva k vyšším rastom reálnej mzdy a rastu kúpyschopnosti obyvateľstva. Výrazný rast investícii v roku 2014, ktorému predchádzali dva po sebe idúce roky investičného poklesu, bude pokračovať aj v roku 2015 a to nie len vďaka nízkym cenám vstupov a priaznivejšiemu vývoju zahraničného dopytu, ale aj v dôsledku uvoľnej úverovej politike a pretrvávajúcim nízkym úrokovým sadzbám. Ďalším hlavným determinantom rastu bude vývoj verejných financií, konkrétne v type a spôsobe konsolidácie verejných financií. Napriek proklamovanému znižovaniu verejných výdavkov možno očakávať vplyv volebného cyklu v roku 2015, ako aj dodatočný negatívny vplyv prijatých opatrení, tzv. „sociálnych balíčkov“. Pozitívny makroekonomický vývoj bude priaznivo vplývať aj na trh práce a zamestnanosť. Očakávame, že miera nezamestnanosti bude aj vplyvom mierneho poklesu počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva klesať výraznejšie ako sa

predpokladalo. Dá sa očakávať, že nezamestnanosť bude v nasledujúcich rokoch postupne klesať, čo môže spôsobiť, že v horizonte prognózy dosiahne jednocifernú úroveň. Tento vývoj bude spôsobený demografickými zmenami, ktoré budú mať čoraz výraznejší vplyv na vývoj na trhu práce.

Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva budú mierne rastúca miera participácie a strednodobý pokles počtu obyvateľstva v produktívnom veku. Vychádzajúc z týchto predpokladov v najbližšom roku bude počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva relatívne slabo rásť, s predpokladaným začiatkom mierneho klesajúceho trendu od budúceho roku (rok 2016). V nasledujúcom roku predpokladáme aj postupné oživenie zahraničného dopytu a mierny nárast domácej kúpnej sily.

Graf 6 - Vývoj základných ukazovateľov trhu práce

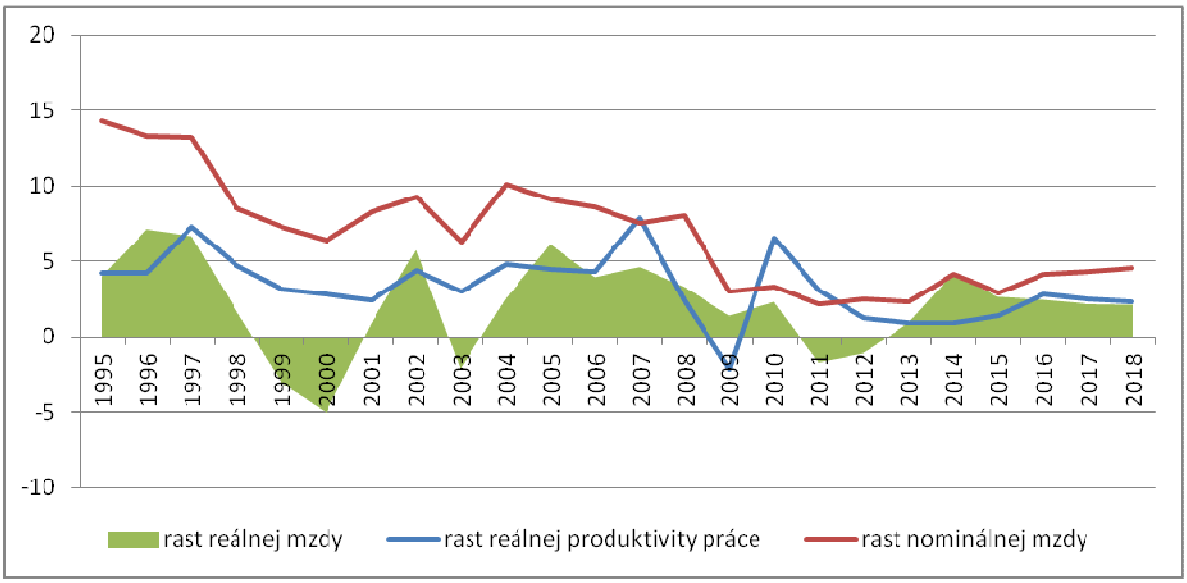

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Na základe prognózy by priemerná zamestnanosť podľa Výberového zisťovania pracovných síl mala v roku 2015 po pozitívnom vývoji v roku 2014 rásť i naďalej a podporí rýchlejší rast domáceho dopyt. Pri zohľadnení predpokladu v roku 2015 o mierne rastúcej úrovni ekonomicky aktívneho obyvateľstva a ďalej v horizonte prognózy klesajúcej úrovne, by miera nezamestnanosti mala v roku 2015 klesnúť približne na úroveň 12,5% (graf 6). Postupný trend poklesu počtu nezamestnaných by sa mal prejavovať aj počas celého horizontu prognózy. Zamestnanosť by v tomto období mohla dosiahnuť predkrízové hodnoty z roku 2008.

V roku 2014 dosiahol reálny rast HDP úroveň 2.4 % a tá reprezentovala postačujúcu mieru na generovanie nových pracovných miest, čo malo za následok nárast zamestnanosti. Vďaka zlepšeniu situácie na trhu práce i napriek rýchlejšiemu rastu reálneho HDP došlo k miernemu spomaleniu rastu reálnej produktivity práce na úrovni približne 1 %. Za predpokladu rýchlejšieho oživenia ekonomiky pri miernejšom raste zamestnanosti, môžeme v nasledujúcich rokoch očakávať postupný rast produktivity práce (graf 7). Reálna mzda v roku 2014 zaznamenala rekordný nárast, čiastočne podporená aj administratívnymi opatreniami, napr. skokovým nárastom minimálnej mzdy. Predpokladáme, že rastúci trend sa zachová aj počas najbližších rokov, ale reálna mzda bude rásť pomalším tempom v rozpätí 2-2,7 %. Rast reálnej mzdy bude viac podporovaný rastom produktivity práce.

Graf 7 - Vývoj vzťahu mzdy a produktivity práce, VZPS

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Prognózovaný vývoj spotreby domácností bude po jej raste v roku 2014 zaznamenávať i naďalej pozitívny vývoj. V horizonte prognózy očakávame reálny rast spotrebiteľského dopytu na úrovni 2,5-3,1%. Tento pozitívny vývoj je spôsobený priaznivými tendenciami na trhu práce a v roku 2015 silnejším kúpyschopným dopytom aj vďaka pretrvávajúcim nízkym cenám.

Konečná spotreba verejnej správy bude významne ovplyvnená konsolidačným úsilím a preto v najbližších rokoch neočakávame výrazne zrýchlenie rastu výdavkov, ako tomu bolo v predchádzajúcom období. Napriek konsolidačným tlakom v dôsledku politického cyklu a blížiacich sa parlamentných volieb, očakávame v roku 2015 reálny nárast konečnej spotreby verejnej správy na úrovni okolo 2,7% a v najbližších rokoch by jej úroveň mala klesať v snahe znižovania deficitu verejných financií. Reálny nárast výdavkov verejnej správy očakávame v celom období prognózy.

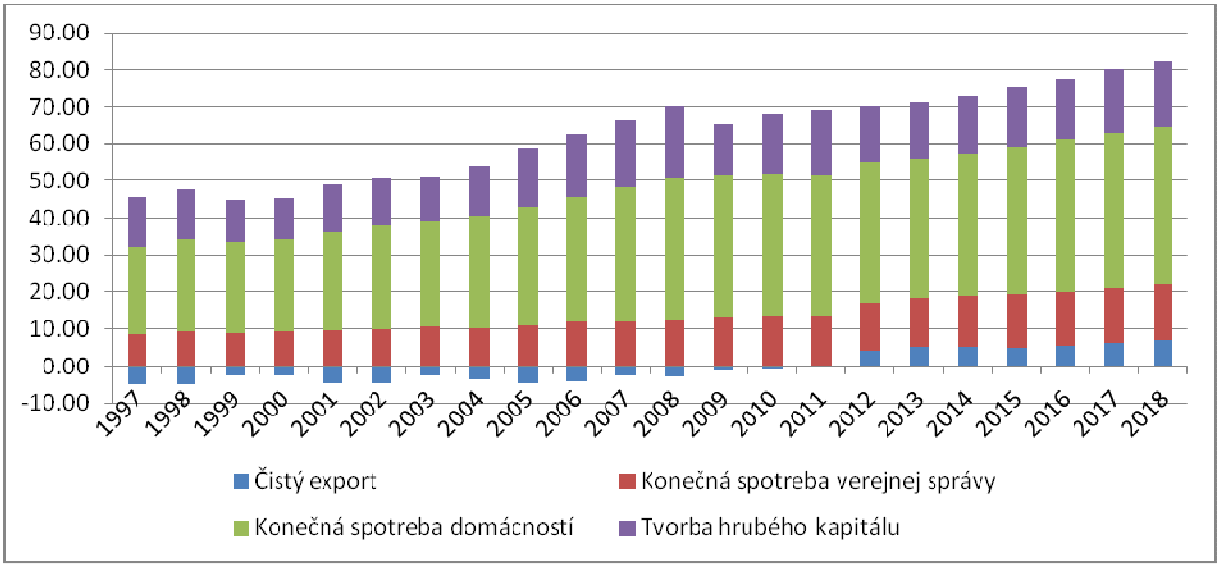
V roku 2014 došlo k výrazného nárastu tvorby hrubého fixného kapitálu aj vďaka silnému domácemu dopytu, pozitívnemu vývoju v zahraničnom dopyte a uvoľneniu pozdržaných obnovovacích investícii. V roku 2015 očakávame podobný priaznivý vývoj v investičnom dopyte a to v dôsledku posilneného domáceho dopytu a rastu zahraničného dopytu. Očakávaný nárast investičného dopytu bude miernejší ako v minulom roku a jeho výška v roku 2015 bude na úrovni okolo 4,5 %. Relatívne vyšší rast je zásluhou pozitívnych vyhliadok vo vývoji zahraničného prostredia, nízkych cien energii a vstupov. Pozitívne očakávania v externom dopyte signalizujú aj konjukturálne indexy Nemecka, ktoré zaznamenávajú priaznivejšie vyhliadky v oblasti priemyslu, obchodu a ekonomického sentimentu na najbližšieho pol roka. Dynamika investičného dopytu na nasledujúce roky by sa mala držať blízko úrovne 4% a v horizonte prognózy by nemalo dôjsť k jej poklesu pod 3%. Investície by z toho dôvodu mali byť v budúcnosti jedným z hnacích motorov ekonomiky. Predkladaná prognóza uvažuje skôr s konzervatívnym odhadom vývoja tvorby fixných investícií.

Zahraničný obchod by mal i napriek oživeniu domáceho dopytu i naďalej pozitívne prispievať k tvorbe HDP. Rast zahraničného dopytu bude pokračovať v obnove v relatívne vysokej miere a to

i vďaka poklesu kurzu eura a štruktúre ZO. Z tohto dôvodu môžeme očakávať dosahovanie prebytkov čistého exportu aj v ďalších rokoch. Štruktúra zahraničného dopytu je spojená s viacerými rizikami ako na strane ponuky, tak aj dopytu.

Bližší pohľad na vývoj jednotlivých zložiek výdavkov HDP je zobrazený na grafe 9. Hrubý domáci produkt by mal po 2,4 % raste v roku 2014 rásť výraznejším tempom v roku 2015 (okolo 2,9 %). V roku 2016 očakávame rast HDP na úrovni 3,6% a v ďalších rokoch očakávame mierne slabšie rasty okolo 3,3 % ročne. Priemerný rast HDP v rokoch 2015-18 bude pri dodržaní predpokladov prognózy niekde na vyššie uvedenej úrovni. Predkladaná prognóza je detailnejšie zobrazená v prílohe 1.

Graf 9 - Hrubý domáci produkt a zložky jeho použitia, mld. EUR (ESA 2010)

Prameň: ŠÚ SR a modelové prepočty autorov

Predkladaná prognóza môže byť výrazne ovplyvňovaná podľa reálneho vývoja predpokladov smerom nahor aj nadol. Významnými faktormi ovplyvňujúcimi makroekonomické prostredie sú zahraničný dopyt cena ropy, slabnúce euro, dlhová kríza v Európe a geopolitická nestabilita vo svete. Jedným z kľúčových faktorov, ktorý môže zvrátiť predloženú prognózu bude vývoj verejných financií a verejného dlhu a s ňou spojenou dlhovou brzdou. Nastavenie sociálneho systému je kľúčovou úlohou na dlhodobú udržateľnosť verejných financií, ktorá siaha výrazne za obzor tejto prognózy. Vzhľadom na predkladané demografické prognózy a rastúcu verejnú zadlženosť však bude treba prijať tieto a ďalšie konsolidačné opatrenia.

Záver

Článok sa zaoberá prognózou vývoja HDP, jeho zložiek a hlavných makroekonomických indikátorov na najbližšie obdobie s výhľadom do roku 2018. V roku 2015 očakávame oživenie rastu HDP oproti minulému roku na úrovni 2,9 %. V roku 2016 predpokladáme očakávaný rast blízko 3,6 %. Tieto

rasty by mohli prispieť k tvorbe nových pracovných miest a na trhu práce by malo i naďalej dochádzať k pozitívnym tendenciám. Výhľadové prognózy sú aj v súčasnom období relatívne často aktualizované a budú výrazne závislé od vývoja a stability vonkajšieho dopytu, ako aj rozumnej hospodárskej politiky. Jednou z podmienok je i zachovanie menovej únie a stabilná monetárna politika EÚ. Taktiež bude nevyhnutná funkčnosť opatrení v oblasti regulácie bankového systému.

Spomenuté riziká prognózy poukázali na možné odchýlky prognózovaných ukazovateľov oboma smermi. Dynamika vonkajšieho ekonomického prostredia je v roku 2015 menej determinujúcim faktorom rastu, avšak v strednodobom horizonte zohráva významnú úlohu. Avšak zahraničný dopyt je prakticky neovplyvniteľný domácou hospodárskou politikou, pričom slovenská ekonomika je na ňom kriticky závislá. Reštriktívna fiškálna politika a zmeny v daňovej politiky môžu riešiť akútne problémy pokrízového vývoja na Slovensku. Z hľadiska dlhodobých zámerov hospodárskej politiky by bolo vhodnejšie priklonenie sa k systémovým riešeniam a nástrojom upravujúcim trh práce a zlepšenia podnikateľského prostredia. Zároveň je stále otáznou schopnosť čerpať podporné prostriedky EÚ i v novom období (NSRR) v dostatočnej miere, transparentne a efektívne.

Použitá literatúra

KÖNIG, Brian - RADVANSKÝ, Marek. Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2014 - 2018. Bratislava 8.4.2014. In Pohľady na ekonomiku Slovenska 2014 : konferencia. - Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2014, s. 35-45. ISBN 978-80-88946-65-6. Eastern Europe Consensus Forecast, London, 2006-2015

WORKIE TIRUNEH, Menbere - BUJŇÁKOVÁ, Tatiana - HORVÁT, Peter - LICHNER, Ivan - ŠTEFÁNIK, Miroslav. Predvídanie potrieb trhu práce v SR : teoretické východiská a empirické výsledky. Bratislava : Ekonomický ústav SAV vo vydavateľstve Ekonóm, 2012. 181 s. ISBN 978-80-7144-204-2

ŠTEFÁNIK, Miroslav - LUBYOVÁ, Martina - DOVÁĽOVÁ, Gabriela - KARASOVÁ, Katarína. Analýza účinkov nástrojov aktívnej politiky trhu práce : výstup v rámci aktivity A3-T5: Problematika trhu práce podľa regionálnych a odvetvových rozdielov. Bratislava : Centrum vzdelávania Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2014. 222 s.

Adresy autorov:

Marek Radvanský
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
marek.radvansky@savba.sk

Brian König
Ekonomický ústav SAV
Šancová 56
811 05 Bratislava
brian.konig@savba.sk

Príloha č. 1: Prognóza vývoja ekonomiky SR na roky 2014 – 2018

	Skutočnosť					Prognóza				
				mld. EUR	rast					
Prognóza zložiek HDP, s.c. 2010 (ESA 2010)	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**		**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Priemer 2015-18**
Hrubý domáci produkt	69.0	70.1	71.1	72.8	2.41%	2.88%	3.64%	3.44%	3.32%	3.3%
Konečná spotreba domácností	38.1	37.9	37.6	38.5	2.22%	3.13%	2.86%	2.59%	2.48%	2.8%
Tvorba hrubého fixného kapitálu	16.8	15.2	14.8	15.7	5.72%	4.43%	3.84%	3.77%	3.64%	3.9%
Konečná spotreba verejnej správy	12.6	12.4	12.7	13.2	4.37%	2.65%	1.98%	1.94%	1.64%	2.1%
Import tovarov a služieb	57.4	58.9	61.1	64.2	4.97%	3.06%	5.36%	5.11%	4.43%	4.5%
Export tovarov a služieb	57.6	63.0	66.2	69.2	4.55%	2.68%	5.79%	5.59%	4.99%	4.8%
					mld Eur., s.c. 2005					
Čistý export, mld. EUR. s.c. 2005	0.2	4.1	5.1	5.1	-0.45%	4.98	5.55	6.19	6.91	5.9
Trh práce VZPS	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**		**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Priemer 2015-18**
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo, tisíc osôb	2680	2706.5	2715.3	2721.8	(+6,4 tis.)	2732.66	2729.78	2726.89	2721.86	2727.80
Zamestnaní, , tisíc osôb	2315.30	2329.00	2329.30	2363.00	(+33.7 tis.)	2390.37	2411.99	2430.91	2446.54	2419.95
Nezamestnaní, tisíc osôb	364.60	377.50	386.00	358.70	(-27.3 tis.)	342.29	317.79	295.98	275.32	307.85
Nezamestnanosť, %	13.60%	14.00%	14.20%	13.20%	(-1%)	12.53%	11.64%	10.85%	10.12%	11.3%
Mzdy	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**		**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Priemer 2015-18**
Priemerná mesačná nominálna mzda, Eur	786.00	805.5	824.3	858.3	4.12%	883.4	920.4	960.3	1004.3	942.11
						2.93%	4.18%	4.34%	4.58%	4.0%
Rast reálnej mzdy, % (2005=100)	-1.69%	-1.09%	0.94%	4.21%		2.65%	2.47%	2.18%	2.13%	2.4%
Rast reálnej produktivity práce, %	2.82%	1.02%	1.41%	0.92%		1.42%	2.78%	2.45%	2.33%	2.2%
CPI05	3.92%	3.62%	1.40%	-0.08%		0.28%	1.71%	2.11%	2.40%	1.6%
Štátny rozpočet	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**		**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**Priemer 2015-18**
Príjmy ŠR, mld. Eur (*hotovostný princíp)	12003	11830	12796	12497	-2.34%	12.98	13.51	14.13	14.78	13.85
Výdavky ŠR, mld. Eur *	15278	15641	14820	15420	4.05%	15.82	16.14	16.38	16.59	16.23
Deficit ŠR, mld. Eur *	3275.3	3810.7	2023.3	2923.4	44.49%	2.84	2.63	2.25	1.81	2.39

2015: Rok bezprecedentných skúšok

Podporený rekordne lacnou ropou aj rekordne uvoľnenou menovou politikou Európskej centrálnej banky priniesli nové priemyselné objednávky na prelome rokov optimistické prekvapenia.

Vladimír Vaňo, Sberbank Europe AG, Head of CEE Research

Po pesimizme, ktorý s rastúcou intenzitou zahmlieval vyhliadky vlani na jeseň, boli správy za ostatný mesiac dôvodom na opatrný optimizmus. Hoci by sa žiadalo dodať, že jedna lastovička ešte jar nerobí – a aj interpretácia zatiaľ len krátkodobého pozitívneho výkyvu v štatistikách musí byť opatrná – v tomto prípade je dôvod na ostražitý optimizmus podložený dvoma opornými argumentmi, o ktorých „vznik“ sa pričinila práve jesenná eskalácia pochmúrnych signálov.

Záplava ropy a likvidity z ECB

Známky ochladenia hospodárskeho rastu na starom kontinente prispeli k negatívnym dopytovým tlakom na pokles cien ropy. Zároveň však treba zopakovať, že pre prudký výpredaj čierneho zlata vytvorila viac než vhodnú živnú pôdu na strane ponuky tvrdohlavosť ropného kartelu OPEC pri otázke znižovania ťažby. Aj po miernej korekcii nahor vo februári sa 20-dňový priemer ceny ropy Brent pohybuje na úrovniach o 45 percent nižších než pred rokom.

Množiace sa jesenné signály o hrozbe ekonomického ochladenia prispeli k pokračovaniu brzdiacej zotrvačnosti vo vývoji inflácie spotrebiteľských cien a pád cien energetických komodít len prilial olej do ohňa k obavám z deflácie. V takom prostredí Európska centrálna banka nemala na výber a musela konať: po prvých signáloch zo záveru roka na konci januára oznámila konkrétny plán toho, ako splní rezolútne vyhlásenia svojho prezidenta Mária Draghiho o tom, že je pripravená „urobiť čokoľvek, čo bude treba“.

Zverejnený plán kvantitatívneho uvoľnenia menovej politiky v objeme 60 miliárd EUR mesačne dokonca prevýšil očakávania trhu a postaral sa nielen o pád kurzu eura na najslabšiu úroveň od septembra 2003, ale aj o pokles výnosov do splatnosti z nemeckých štátnych Bund-ov do negatívneho teritória pri splatnostiach až do šiestich rokov.

Krátko po začiatku nového roka tak európsky priemysel dostal dvojnásobný pozitívny impulz: nielen mimoriadnu dávku adrenalínu zo zlacnenia energetických komodít, ale aj signál o rekordne lacnej a dostupnej likvidite.

IFO sa odlepilo od dna

O tom, aký vplyv na náladu podnikateľov má lacná ropa a nízke úroky azda netreba pochybovať. Empiricky to však potvrdili novoročné výsledky indexu podnikateľskej dôvery inštitútu IFO. Februárový nárast na najvyššiu úroveň od vlaňajšieho júla bol už tretím po sebe nasledujúcim mesiacom zlepšenia z vlaňajších dvojročných miním. Pritom je dobré si pripomenúť, že práve vlani v lete eskalácia geopolitického napätia podrazila nohy veľmi sľubnému oživeniu hospodárskeho rastu z prvého vlaňajšieho polroka. O tom, že stále je priskoro kričať hop však svedčí to, že po januárovom optimizme už vo februári rast celkového barometra podnikateľského optimizmu pribrzdilo medzimesačné zhoršenie v hodnotení súčasnej situácie.

Ropou a ECB podporené hodnotenie budúcich očakávaní podnikateľov však napriek tomu pokračovalo v uplynulom mesiaci ešte vo svižnom raste. Doslova prudké zlepšenie si po Novom roku zapísal aj index investorskej dôvery od inštitútu ZEW. Na rozdiel od podnikateľov, investori vo februári po rozhodnutí ECB zlepšili aj svoje hodnotenie súčasnej situácie. Hodnotenie budúcich očakávaní sa v očiach investorov oslovených inštitútom ZEW vyšvihlo dokonca na najlepšie úrovne od vlaňajšieho februára.

Nemecký priemysel sa vzpiera nepriaznivému trendu

Lacná ropa a lacné úroky ako dva dodatočné dávky adrenalínu zdá sa prispeli na prelome rokov k resuscitovaniu nemeckých priemyselných objednávok. Kým ešte v novembri po tretí raz za minulý rok medziročne klesali, v decembri si zapísali medziročný rast o 3,4 percenta, čo bol druhý najsilnejší výsledok od vlaňajšieho mája a dynamika citeľne silnejšia, než bol dvojpercentný priemer z druhého polroka.

Kým nové objednávky potvrdili správy o zlepšení predstihových ukazovateľov, nemecká priemyselná produkcia v decembri prehĺbila svoj medziročný pokles (-0,7%, oproti -0,3% v predošlom mesiaci). To pomáha vysvetliť zmiernenie optimizmu v prieskume podnikateľskej dôvery z februára, kedy boli zverejnené koncoročné výsledky.

Index priemyselnej aktivity, ktorý je zostavovaný na základe každomesačného prieskumu medzi nákupnými manažérmi, sa napriek zmierneniu v januári, po miernom februárovom zlepšení udržal nad 50-bodovou hranicou, ktorá signalizuje pravdepodobnosť expanzie v nasledujúcich dvoch štvrťrokoch.

Na rozdiel od prieskumov podnikateľskej a investorskej dôvery tak zmiešané správy od priemyselníkov možno hodnotiť skôr ako balansovanie na stále ešte tenkom ľade.

Optimistický rast s krehkou štruktúrou

Výsledky hospodárskeho rastu lokomotívy Eurozóny za posledný štvrťrok vlaňajška boli uprostred sklamania z koncoročných výsledkov priemyselnej produkcie dôvodom na radosť.

Podľa prvého odhadu rástla na konci vlaňajška nemecká ekonomika kvartálnym tempom 0,7%, čo bolo viac než dvakrát viac, než medián očakávaní trhu. V medziročnom porovnaní vzrástol reálny HDP Nemecka o 1,4% (po úprave o rozdiel v počte pracovných dní) a prevýšil tak 1-percentný medián očakávaní trhu.

Tieto výsledky však treba brať s nevyhnutnou dávkou opatrnosti, keďže signály postupného ochladenia v priemysle pomohla kompenzovať silnejšia konečná spotreba domácností.

Domáci dopyt prispel na konci vlaňajška aj k udržaniu rastu v strednej Európe, najmä na Slovensku (+2,4%) a v Maďarsku (+3,4%), kým v Česku sa už prejavili signály ochladenia (+1,3%).

Český priemysel sa nebojí

Výsledok českého priemyslu za posledný vlaňajší mesiac prekvapil 7,3-percentným rastom, viac než dvojnásobne silnejším, než bola priemerná dynamika za druhý polrok. Nové priemyselné objednávky v Česku na konci roka medziročne vyskočili až o 12 percent, pričom k tomu prispel nielen 9,6-percentný rast ale najmä 16,7-percentný rast nových objednávok z tuzemska.

Po jesennom oslabení sa tak nové objednávky vrátili k dynamike rastu zodpovedajúcej celoročnému priemeru. Nové objednávky z tuzemska však na sklonku roka svoj celoročný priemer (10,5%) výrazne prevýšili.

Výsledky za nasledujúce mesiace môžu byť ovplyvnené výrazným nárastom výkyvov českej koruny, najprv na januárových 28,517 CZK/1 EUR a následne na februárových 27,185 CZK/1 EUR, čo bola najsilnejšia úroveň od oslabenia koruny z novembra 2013.

Exportný priemysel to tak na jar môže mať vzhľadom na kurzové pohyby o čosi zložitejšie, než by nasvedčoval samotný vývoj externého dopytu po jeho produkcii.

Nepriaznivé kurzové výkyvy v Maďarsku

Prudký kurzový výkyv z januárových miním 327,57 HUF/1 EUR až na deväťmesačné rekordy 302,57 HUF/1 EUR zaznamenal aj maďarský trh.

Záver roka však ešte pri relatívne slabšom výmennom kurze ukončila maďarská priemyselná produkcia stále solídnym rastom o 4,6 percenta, len nezanedbateľne slabším, než v predošlom mesiaci.

Barometer budúcej aktivity v priemysle, ktorý je zostavovaný na základe prieskumu medzi nákupnými manažérmi, sa síce na konci roka po prudkom prepade ocitol na hrane potenciálneho oslabenia, no v januári a februári sa vrátil do teritória signalizujúceho pokračujúcu priemyselnú expanziu.

Slovenský priemysel uteká z lopaty

Po hrozivom prepade o 3,3 percenta z novembra sa na prelome rokov slovenská priemyselná produkcia vrátila do miernych, no kladných čísel (0,7%).

Podobne ako v Nemecku je dôvodom na opatrné vzkriesenie nádejí vývoj nových priemyselných objednávok. Ich medziročný rast o solídnych päť percent bol najsilnejší od júna a druhý najsilnejší výsledok od vlaňajšieho marca.

Medziročný rast nových objednávok sa tak na prelome rokov vyšvihol nielen vysoko nad svoj priemer z druhého polroka (0,5%), no dokázal prevýšiť aj svoj celoročný priemer (3,2%).

Stále nemožno kričať hop

Hoci index priemyselnej aktivity v eurozóne (PMI) v úvode roka stagnoval len tesne nad hranicou poklesu, najmä signály nových objednávok z Nemecka aj zo strednej Európy pôsobia menej pesimisticky, než bol dôvod obávať sa na konci vlaňajška.

S veľkým napätím pritom túto jar treba čakať na to, či a do akej miery bude pri oživovaní priemyslu na starom kontinente účinná doteraz bezprecedentná kampaň kvantitatívneho uvoľnenia menovej politiky našej Európskej centrálnej banky.

Keďže výsledky jej prieskumu medzi úverovými manažérmi signalizovali známky oživenia už v štvrtom štvrťroku, zatlačenie výnosov do splatnosti zo štátnych dlhopisov na rekordne nízke úrovne a zaplavenie bankového systému dodatočnými salvami likvidity nemusí byť márne. Určite v to dúfajme.

Začiatok kvantitatívneho uvoľňovania menovej politiky ECB

Už pred aktuálnym začatím kvantitatívneho uvoľňovania, teda dopĺňania likvidity do bankového sektora výmennou za štátne dlhopisy, sme boli svedkami výrazného poklesu nielen sadzieb peňažného trhu EURIBOR, ale aj výrazného poklesu výnosov do splatnosti zo štátnych dlhopisov.

Nemecké federálne štátne dlhopisy sa pri splatnostiach až do siedmich rokov obchodujú s negatívnym výnosom do splatnosti. S negatívnym výnosom zo štátnych dlhopisov už máme skúsenosť aj na Slovensku, a to nielen na sekundárnom trhu, ale aj v primárnej emisii.

Skutočnosť, že výnosy do splatnosti zo slovenských 10-ročných štátnych dlhopisov sa obchodujú za rekordne nízky výnos do splatnosti 0,46% (a kratšie splatnosti ešte nižšie) na jednej strane vytvára priestor pre výrazné zlacnenie obsluhy verejného dlhu a prispieva tak relatívne bezbolestne ku konsolidácii verejných financií.

Rekordne nízke sadzby peňažného trhu, ako aj výnosy na dlhopisovom trhu, však zároveň pre finančný sektor znamenajú dramatické oslabenie najmenej rizikových úrokových výnosov. Najmä na trhu s prebytkom dostupnej likvidity, akým je ten slovenský, takéto prostredie – ako si to želá aj naša ECB – posilní záujem a aktívne vyhľadávanie príležitostí pre umiestnenie likvidity do relatívne výnosnejších úverov súkromnému sektoru.

Priestor pre ďalší potenciálny pokles úrokových sadzieb z úverov, ktorý zodpovedá poklesu najmenej rizikových úrokov/výnosov, by u súkromného sektora učebnicovo mal zároveň prispieť

k zvýšeniu počtu rentabilných investičných projektov, o ktorých by pri vyšších úrokoch nemalo pri danej miere rizika zmysel uvažovať.

Kvantitatívne uvoľňovanie ECB: podpora pre trh úverov

Podľa prieskumu úverových podmienok Európskej centrálnej banky bolo cítiť mierne zlepšenie dostupnosti úverov súkromnému sektoru v Eurozóne už v poslednom vlaňajšom štvrťroku.

Záplava novej likvidity – v zamýšľanom objeme 60 mld. EUR mesačne – ale aj pokles úrokových sadzieb na peňažnom a dlhopisovom trhu prakticky na dohľad absolútnej nuly, by mali ďalej zlepšiť dostupnosť úverov súkromnému sektoru.

Malé a stredné firmy doteraz patrili medzi tie, kde sa cena za riziko premietala do relatívne vyšších úrokových sadzieb, oproti najväčším firmám.

Práve u malých a stredných firiem možno očakávať najelastickejší vzťah medzi cenou peňazí a identifikovaním nových a rentabilných investičných projektov. To by spolu so zostrením bankovej konkurencie na trhu s prebytočnou likviditou mohlo prispieť k zlepšeniu dostupnosti úverov pre malé a stredné firmy.

Rekordne slabý kurz eura ako impulz pre európsky export

V prvom rade je kľúčové zdôrazniť, že Slovensko je malá a od exportu závislá eurová ekonomika. Pätina slovenského vývozu smeruje do Nemecka, približne polovica do krajín používajúcich euro a viac než 84% do krajín nášho domáceho trhu – Európskej únie.

Tak pre ekonomiku eurozóny, ako aj jej najdôležitejšej ekonomickej lokomotívy – Nemecka – je jedným z najdôležitejších trhov práve USA, ale aj ďalšie ekonomické bloky, pre ktoré je dolár hlavnou referenčnou menou – vrátane napríklad Ázie.

Preto z pohľadu vývozu, ako dôležitého ťahúňa rastu nielen na Slovensku, ale aj v Nemecku a v Eurozóne treba jednoznačne povedať, že súčasné slabé euro je pre náš a európsky rast v dnešnej situácii dobré euro.

Dokonca treba dodať, že pokiaľ by posilňovanie dolára voči euru postupovalo až pod vzájomnú paritu, mohlo by to otvoriť úplne novú tému a to, či a do akej miery môže mať tak výrazne nadhodnotený kurz dolára negatívny vplyv na rast zámorskej ekonomiky.

Pokiaľ ide o toľko diskutovanú tému vplyvu slabého eura na ceny dovozov, tam zasa treba pripomenúť, že tak na Slovensku, ako aj v celej eurozóne za súčasných okolností čelíme rekordne nízkej inflácii a dokonca reálnej hrozbe deflácie.

V takomto špecifickom prostredí preto aj z pohľadu vývoja cenovej úrovne možno povedať – hoci to na prvý pohľad znie paradoxne – že slabé euro je za súčasných okolností pre eurozónu dobré euro, pretože prostredníctvom importovanej inflácie pomáha zmierniť riziko dlhodobej deflačnej špirály.

Ale aj pokiaľ ide o vplyv slabého kurzu eura na vývoj cien, netreba mať prehnané očakávania. Konkrétne v prípade Slovenska predstavujú dolárové dovozy menšiu časť importov a spravidla ide o dovoz nerastných surovín. Nerastné suroviny – a to nielen pokiaľ ide o energetické komodity – zažili v uplynulom roku viac než citeľné medziročné zlacnenie.

Aj z tohto pohľadu preto možno konštatovať, že priaznivý príspevok oslabeného výmenného kurzu eura na podporu európskeho vývozu je citeľnejší, než vplyv drahších dovozov na infláciu.

No aj v prípade inflácie je však v súčasnosti pre menovú politiku našej Európskej centrálnej banky želaným scenárom zrýchlenie medziročného rastu spotrebiteľských cien zo súčasných hrozivých nulových úrovní bližšie k inflačnému cieľu dvoch percent.

Rekordne lacná ropa: Dodatočný adrenalín

Najlacnejšia dolárová cena ropy od roku 2009 by mala byť pre európsku aj Slovenskú ekonomiku dodatočnou dávkou adrenalínu, spolu s kurzom eura a mimoriadnym uvoľnením menovej politiky našej ECB.

V bezprostrednom horizonte zrejme možno očakávať pohyb cien čierneho zlata na súčasných zlacnených úrovniach. Tempo očakávanej dlhodobej renesancie cien ropy bude záležať od toho,

aký vplyv bude mať vlaňajší prudký prepad na vývoj na strane ponuky, najmä pokiaľ ide o nákladovo drahšiu ťažbu, a to nielen z toľko spomínaných bridlicových ložísk, ale napríklad aj z niektorých ťažobných plošín v Severnom mori.

Aj oslabenie európskeho a globálneho rastu v druhom polroku prispelo na strane dopytu k prudkému vlaňajšiemu prepadu, ktorý čo do dynamiky naozaj pripomínal vývoj z čias recesie z rokov 2008 a 2009.

No zároveň je dôležité zdôrazniť, že vlaňajší prepad cien ropy bol čo do rozsahu v dominantnej miere ovplyvený najmä faktormi na strane prevísajúcej ponuky, najmä nedotknutej ťažby producentov ropného kartelu OPEC.

Vplyv rekordne uvoľnenej menovej politiky na trh úverov

Faktom je, že v závere prvého štvrťroka sme boli svedkami viacerých povzbudivých prekvapení zo strany takzvaných predstihových ukazovateľov podnikateľskej a investorskej dôvery, ktoré stavajú očakávania tohtoročného oživenia hospodárskeho rastu v eurozóne postupne na čoraz pevnejšiu pôdu. A to je pritom ešte predčasné hovoriť o citeľnom príspevku len čerstvo sa začínajúcej kampane kvantitatívneho uvoľnenia menovej politiky našej ECB.

Úročenie hypoték na Slovensku je veľmi široká téma, no z akademického a finančníckeho pohľadu tkvie základ nedorozumenia pri očakávaniach verejnosti v tom, že úverový trh nie je trhom komoditizovaným, kde sú všetky úverové jednotky navzájom identické a zameniteľné.

Trh úverov je obchodom s veľmi heterogénnym rizikom, ktoré je pri súčasných úrovniach úrokových sadzieb prostredníctvom ceny rizika významnou súčasťou konečného úročenia konkrétneho úverového prípadu, ktorý musí odrážať špecifickú bonitu dotknutého klienta.

Meranie HDP v podmienkach metodiky ESA2010

František Bernadič

Čo je ESA

- Systém pre sumarizovanie a analyzovanie ekonomiky
- Kľúčový predpoklad: **mať harmonizované metodické pravidlá na úrovni EÚ**.
- Legislatívny akt pre ESA platný pre všetky členské krajiny EÚ

Nová ESA 2010 definuje

- metodiku pre zostavovanie účtov a tabuliek porovnateľných v EU
- program zasielania údajov, ktoré majú členské štáty zasielať v určených formátoch tabuliek a stanovených termínoch

Legislatíva ESA

- ESA 95: Nariadenie EK č. 2223/96
- Doplňujúce nariadenia
- Platnosť: do augusta 2014
- ESA 2010: Nariadenie EP a R č.549/2013
- Platnosť: September 2014

Zasielanie a zverejnenie údajov

	zaslanie do Eurostatu	zverejnenie ŠÚ SR	metodika
2.Q.2014 flash HDP	13.8.2014	14.8.2014	ESA95
HDP 2.Q.2014	31.8.2014	3.9.2014	ESA95
HND	21.8.2014	21.10.2014	ESA2010
notifikácia EDP	30.9.2014	21.10.2014	ESA2010
agregáty, odvetvia	30.9.2014	21.10.2014	ESA2010
revízia QNA	14.11.2014	14.11.2014	ESA2010
3.Q.2014 flash HDP	14.11.2014	14.11.2014	ESA2010
HDP 3.Q.2014	2.12.2014	3.12.2014	ESA2010
TDP, ostatné	31.12.2014	2015	ESA2010

Hlavné metodické zmeny ESA2010

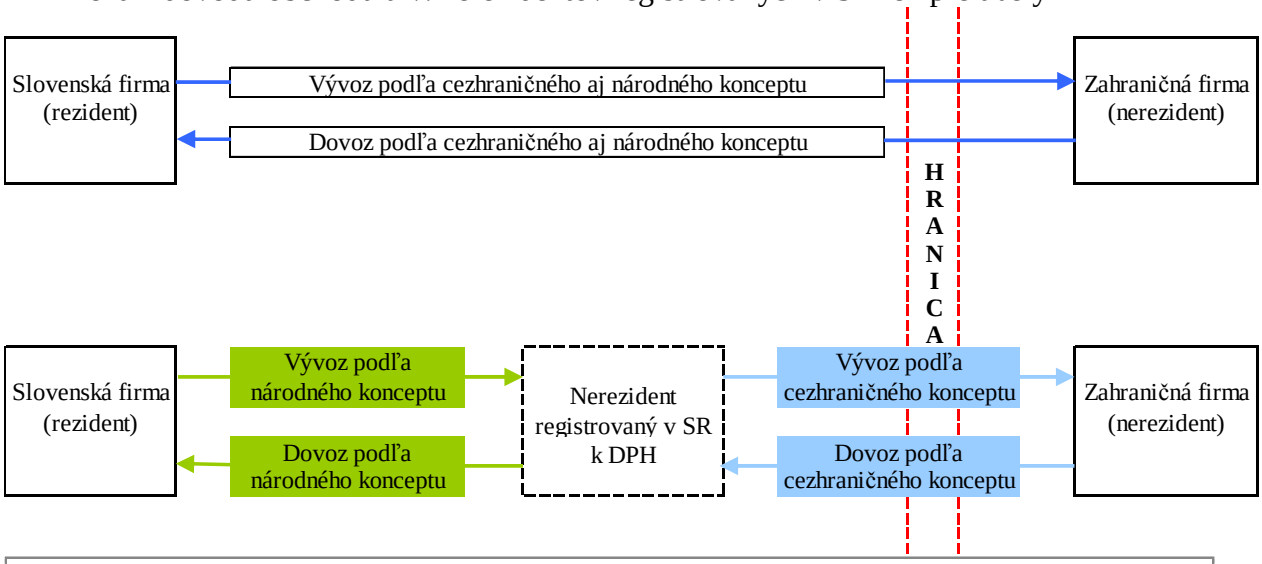
- Kapitalizácia výdavkov na Výskum a vývoj
- Kapitalizácia vojenských výdavkov
- Sektorová klasifikácia jednotiek (NDS, EOSA)
- Malé nástroje
- Výrobky zaslané do zahraničia za účelom spracovania

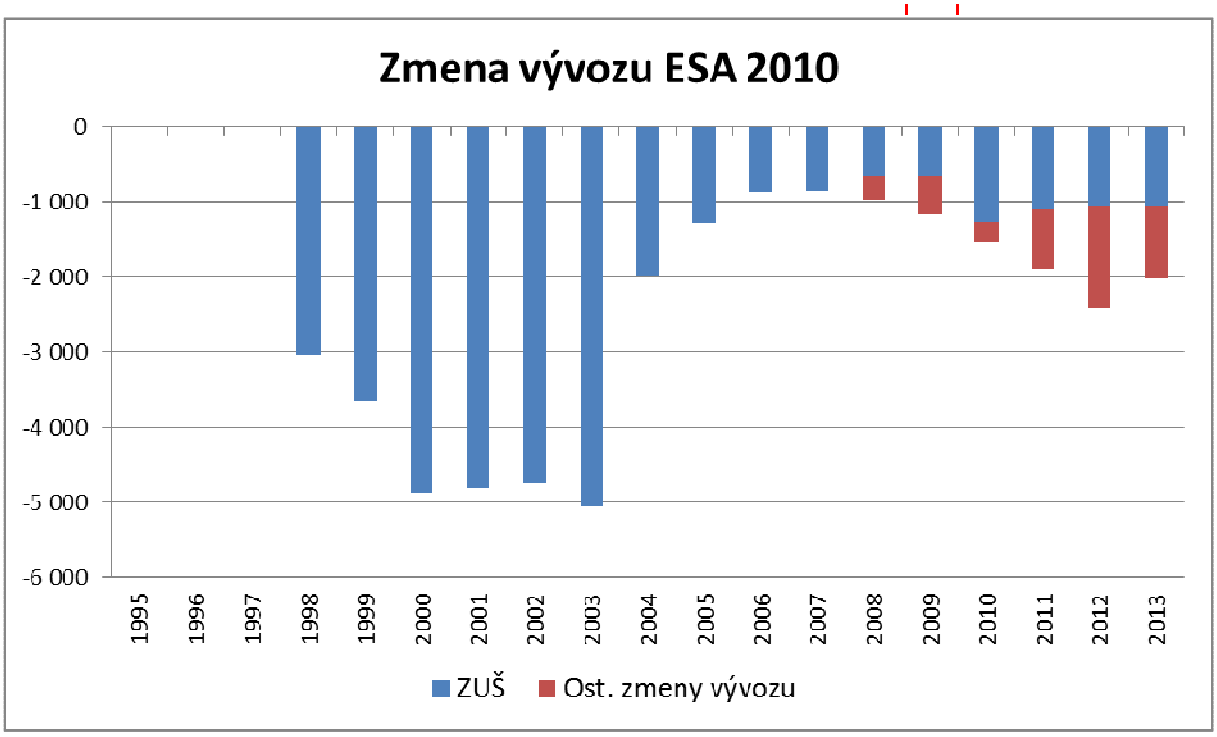
Zmeny mimo ESA2010

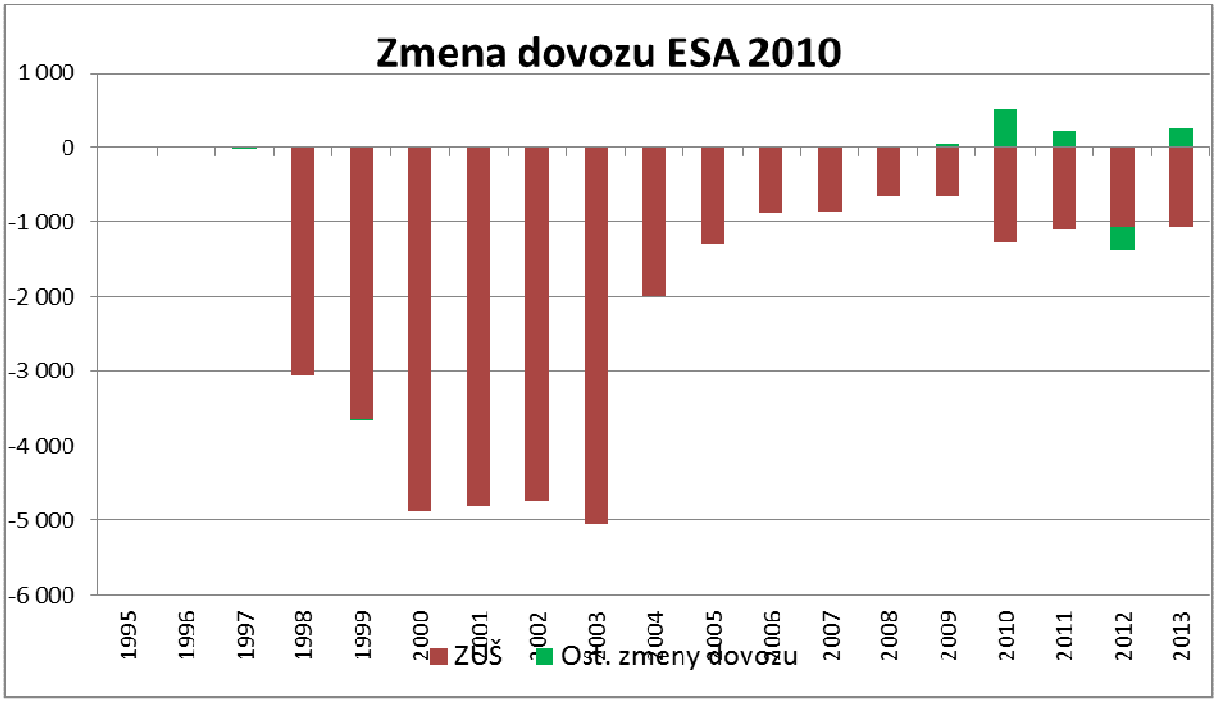
- ☐ Obchod nerezidentov registrovaných len pre účely DPH
- ☐ Zapracovanie výhrad k HND viazané ešte na metodiku ESA95
- ☐ Aktualizácia výpočtu imputovaného nájomného
- ☐ Zmena bázického obdobia pre výpočet reťazených objemov (rok 2010)
- ☐ Štandardné revízne úpravy z dôvodu aktualizácie údajov

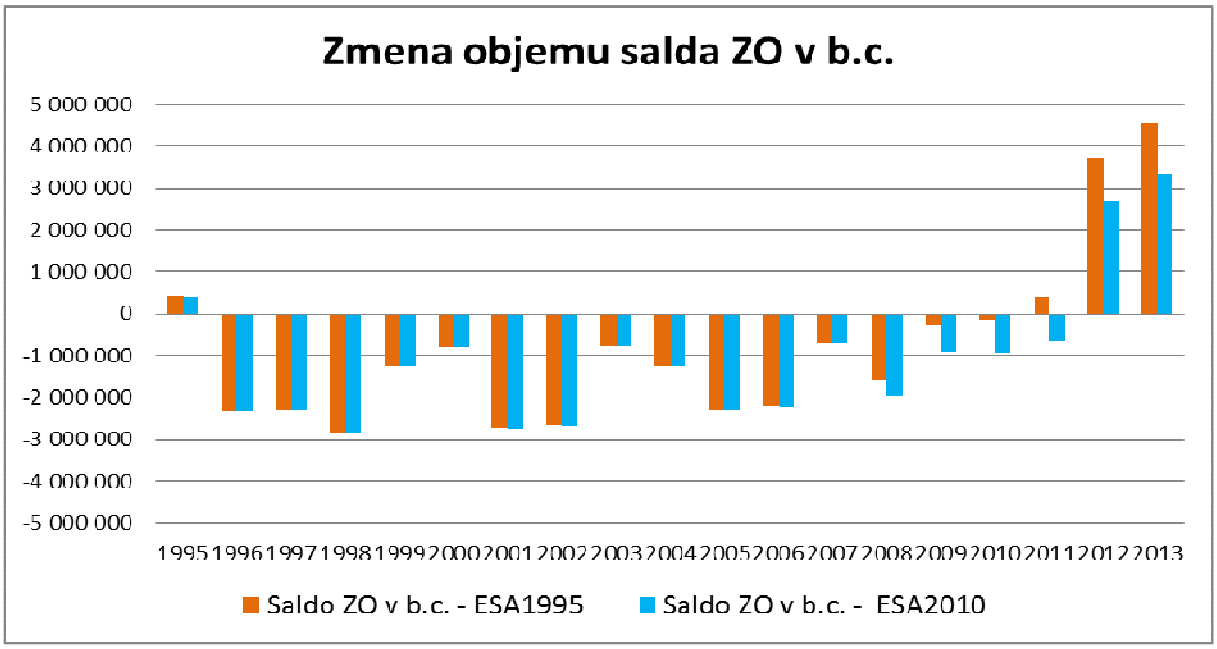
Obchod nerezidentov

- ☐ Zmena salda zahraničného obchodu podľa metodiky NÚ (pokles exportu, nárast importu)
- ☐ Dôsledné sledovanie tzv. princípu zmeny vlastníctva namiesto sledovania cezhraničného pohybu výrobkov a služieb
- ☐ Zmena z dôvodu obchodu tzv. nerezidentov registrovaných v SR len pre účely DPH

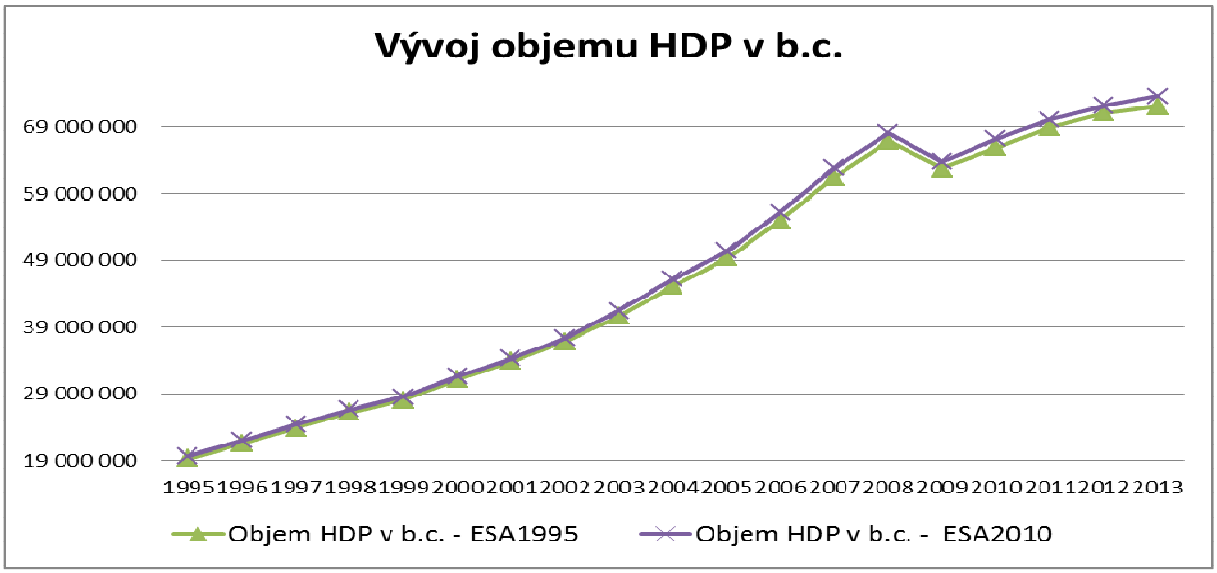

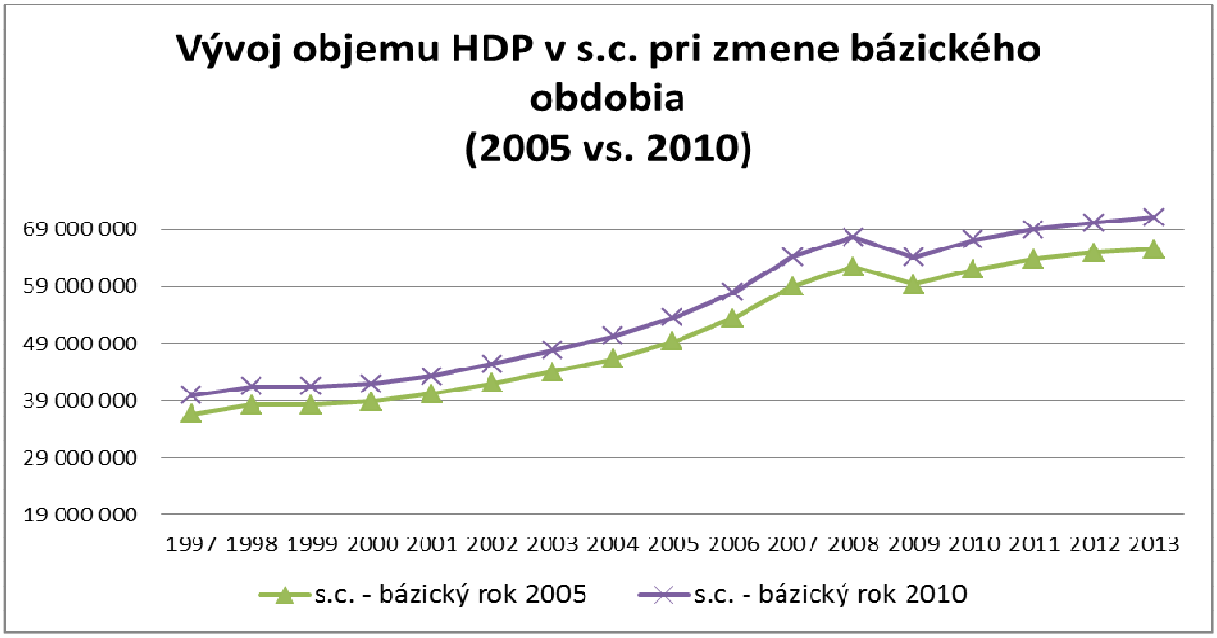

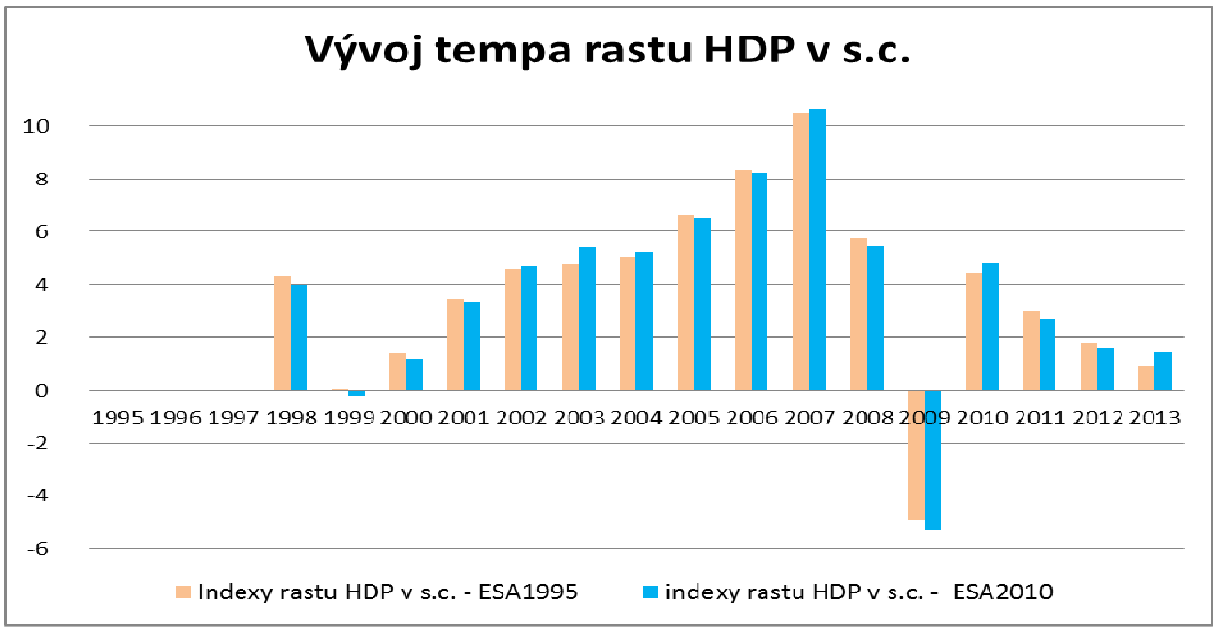
Celkový vplyv revízie na HDP

v percentách	2010	2011	2012
HDP	1,9	1,7	1,5
z toho			
V&V	0,6	0,6	0,6
vojenské výdavky	0,1	0,1	0,1
sektorizácia	0,2	0,1	0,0
malé nástroje	0,9	0,8	0,8
ostatné	0,1	0,2	0,0

Údaje za 2011 a 2012 sú polodefinitívne

Vývoj objemu HDP v b.c.
69 000 000
59 000 000
49 000 000
39 000 000
29 000 000
19 000 000
1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
Objem HDP v b.c. - ESA1995
Objem HDP v b.c. - ESA2010

Vývoj objemu HDP v s.c. pri zmene bázického obdobia
(2005 vs. 2010)
69 000 000
59 000 000
49 000 000
39 000 000
29 000 000
19 000 000
1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
s.c. - bázický rok 2005
s.c. - bázický rok 2010

Vývoj tempa rastu HDP v s.c.
10
8
6
4
2
0
-2
-4
-6
1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013
Indexy rastu HDP v s.c. - ESA1995
indexy rastu HDP v s.c. - ESA2010

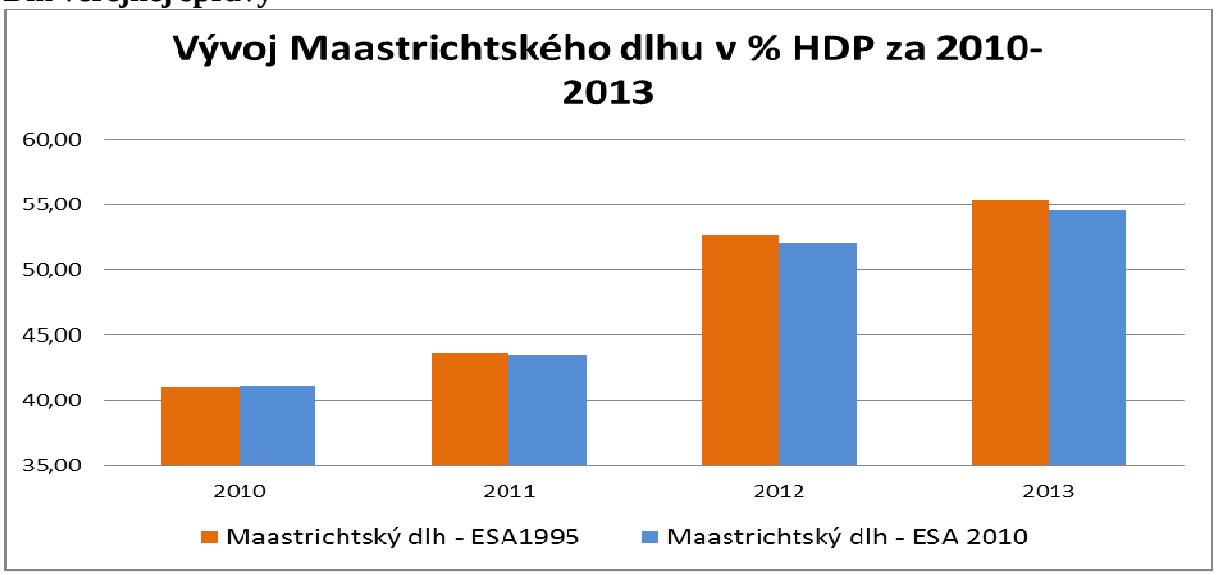
Dlh a deficit

- ☐ Jarná notifikácia – podľa ESA95
- ☐ Jesenná notifikácia – podľa ESA2010
- ☐ Proces verifikácie – zmena sektorizácie (nemocnice, Eximbanka)
- ☐ Pre účely EDP je zapracovaná zmena sektorizácie, v systéme HDP sa zapracuje v nasledujúcej revízii údajov.

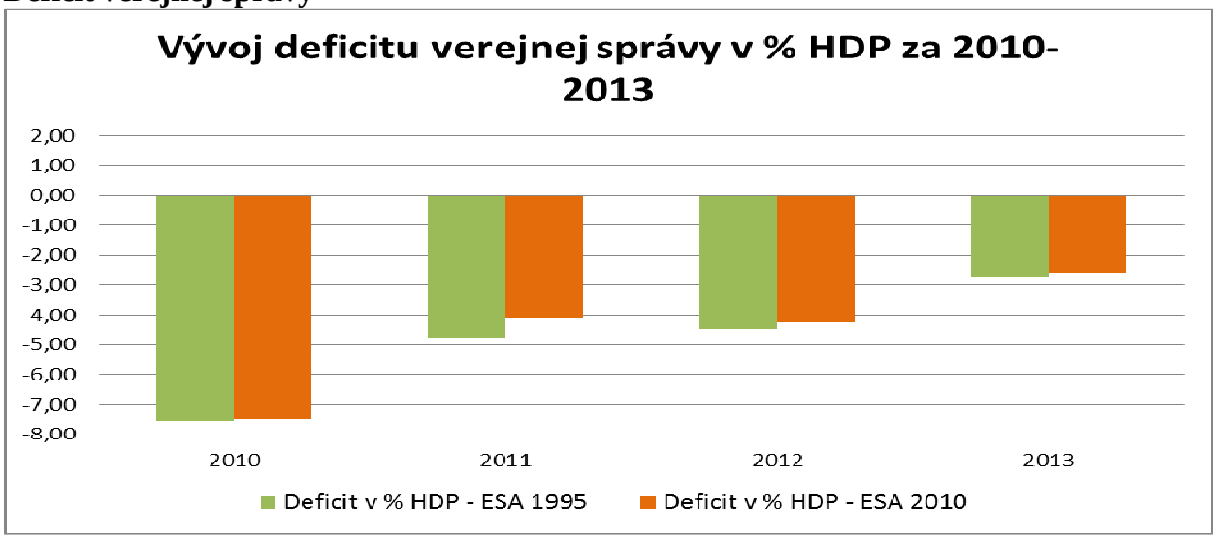
Vplyv revízie na dlh a deficit

	2010	2011	2012	2013
HDP mil.€	67 204	70 160	72 185	73 593
dlh %	41,10	43,45	52,11	54,60
deficit %	-7,49	-4,11	-4,22	-2,63

Dlh verejnej správy

Deficit verejnej správy

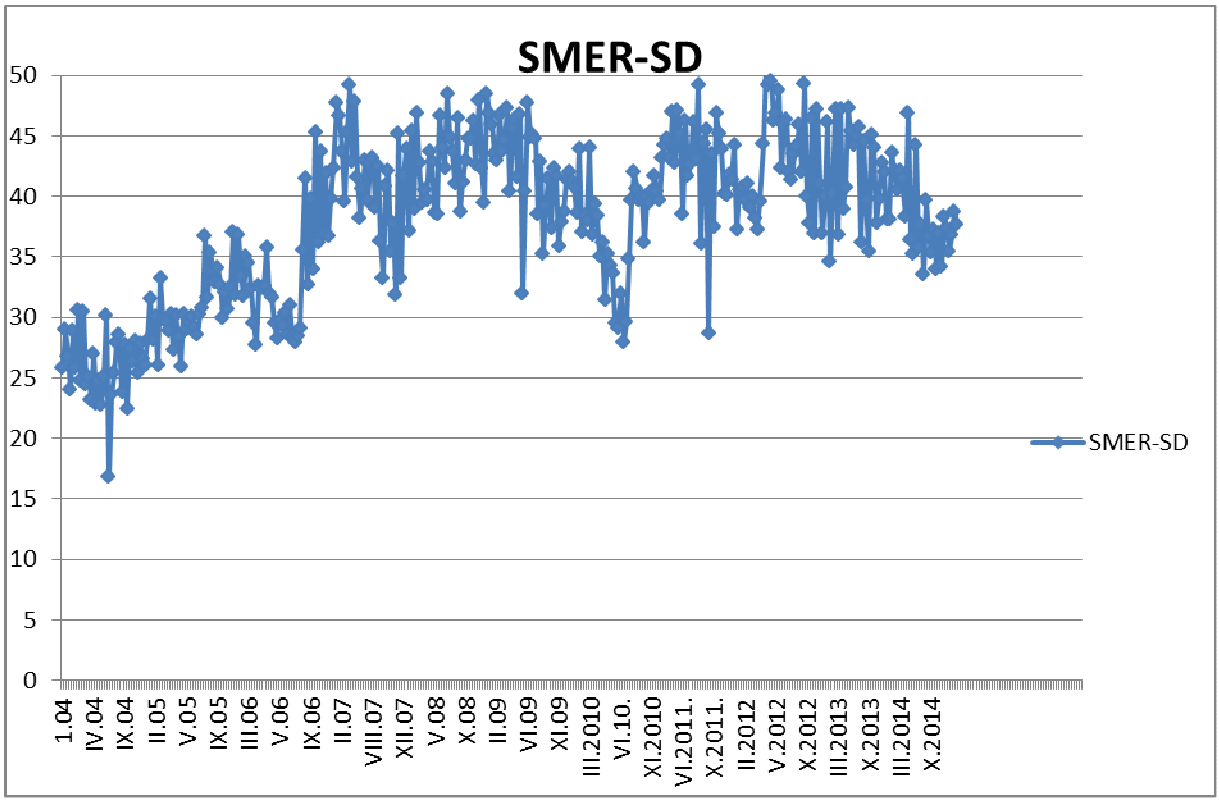

VÍŤAZSTVO PREDVOLEBNÝCH PREFERENCIÍ = CHARAKTER BUDÚCEJ MAKROEKONOMIKY

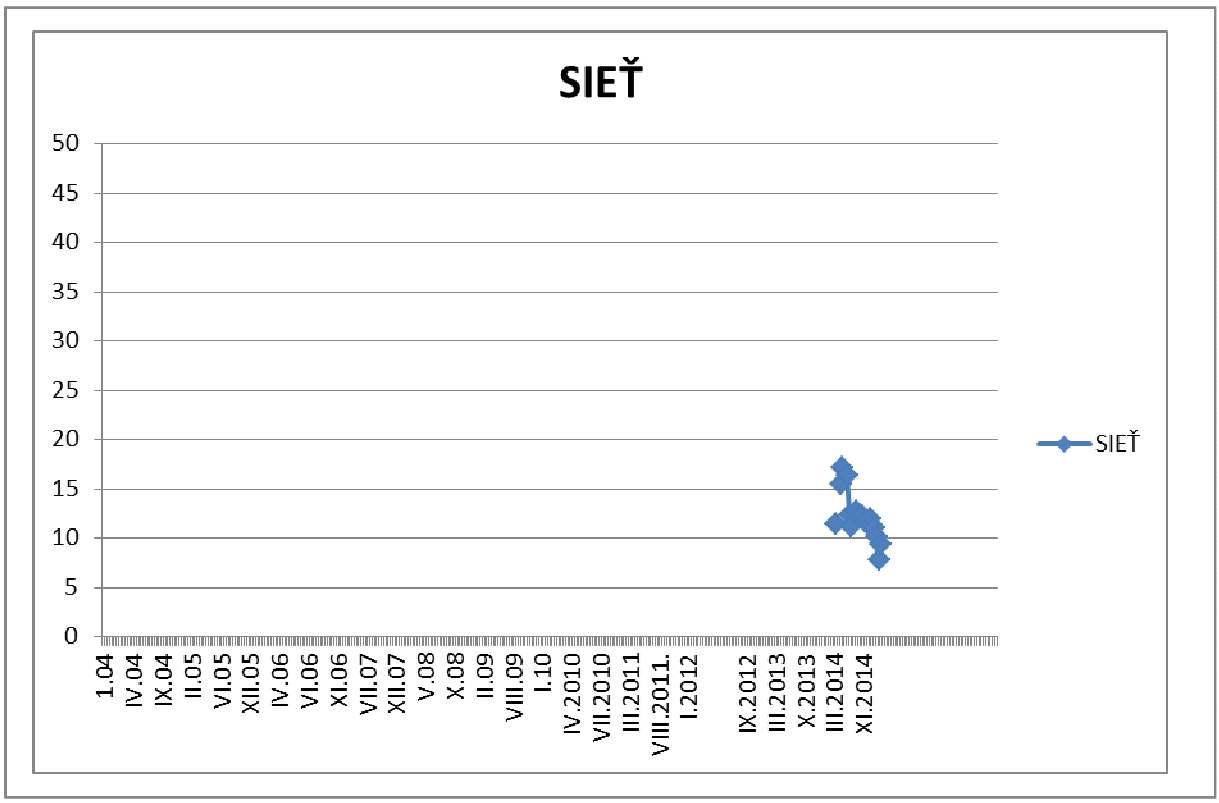
Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.
RNDr. Ján Luha, CSc.

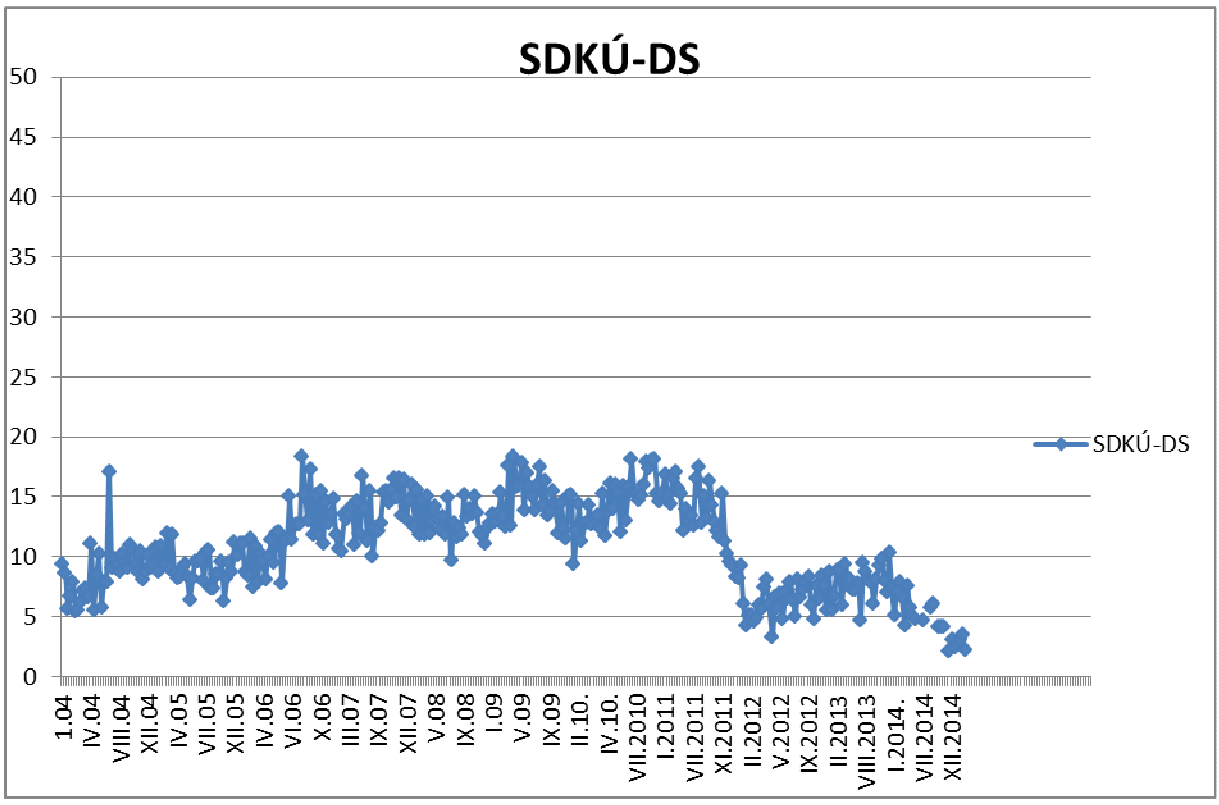
Očakávané zmeny v politickom spektre vedú aj k očakávanému správaniu politických subjektov v riadení makroekonomiky. Nezávisle na tom, časť pléna očakáva zmeny a druhá časť pléna je za pokračovanie bezo zmien. V realite je to zvyčajne zmes prístupov.

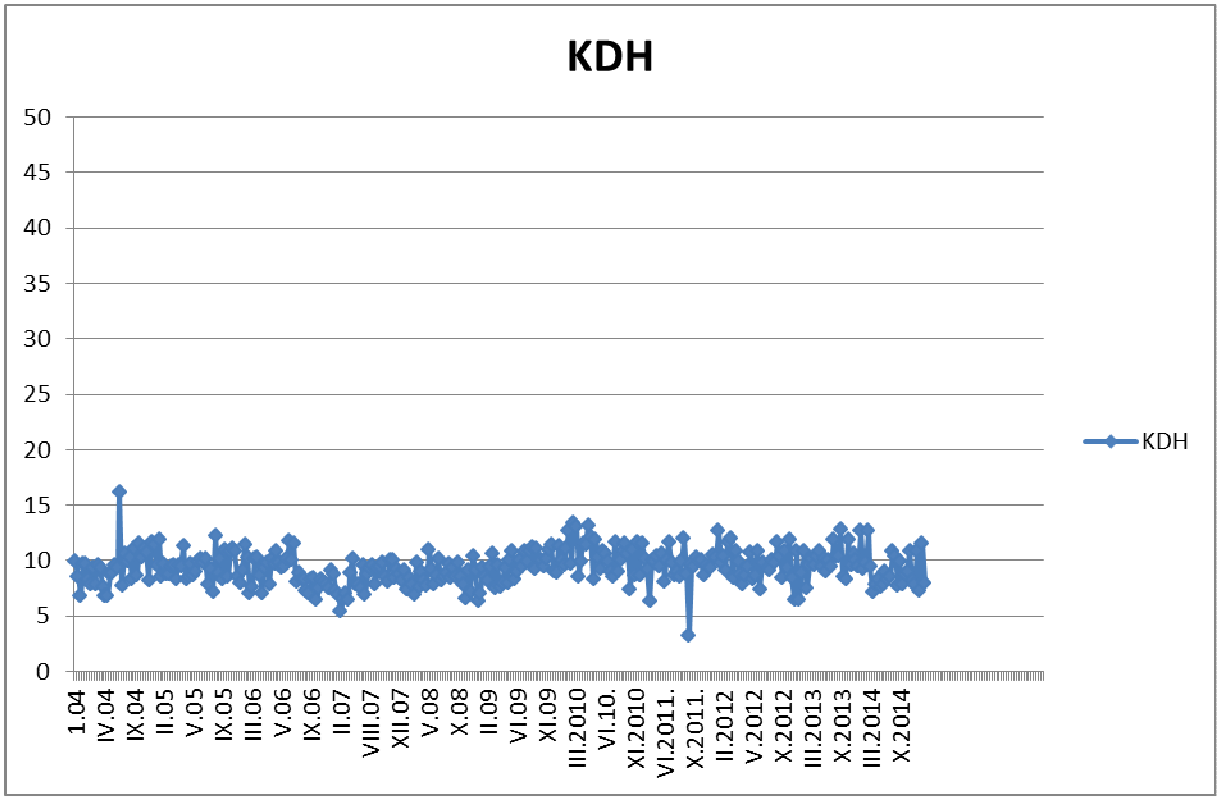
V našich podmienkach sa očakáva víťazstvo Smeru SD. Otázkou je, či zostaví jednofarebnú vládu alebo bude vláda viacfarebná? V prípade viacfarebnej vlády otázkou je, kto bude druhou, či treťou farbou? V ponuke je OĽANO, a ak prejde do parlamentu SNS, tak aj SNS. Zvyšok opozície bude pokračovať v opozičnej politike,.

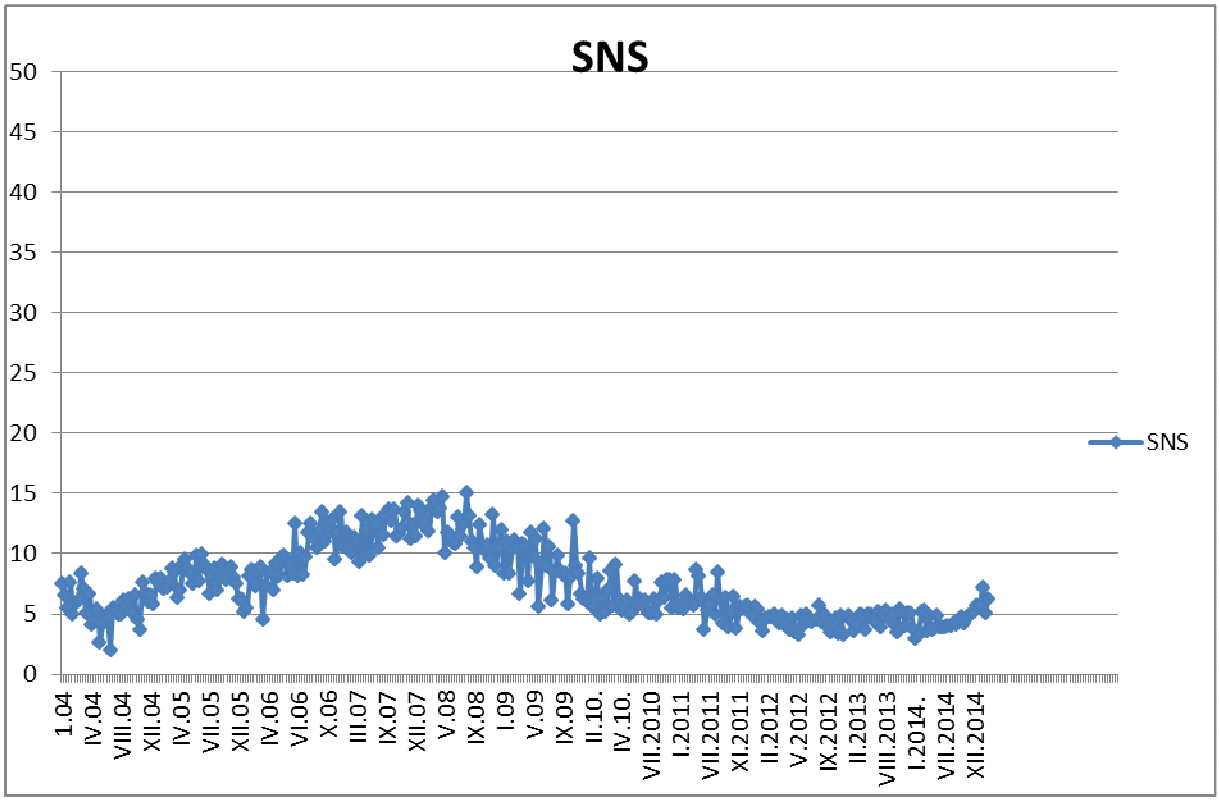

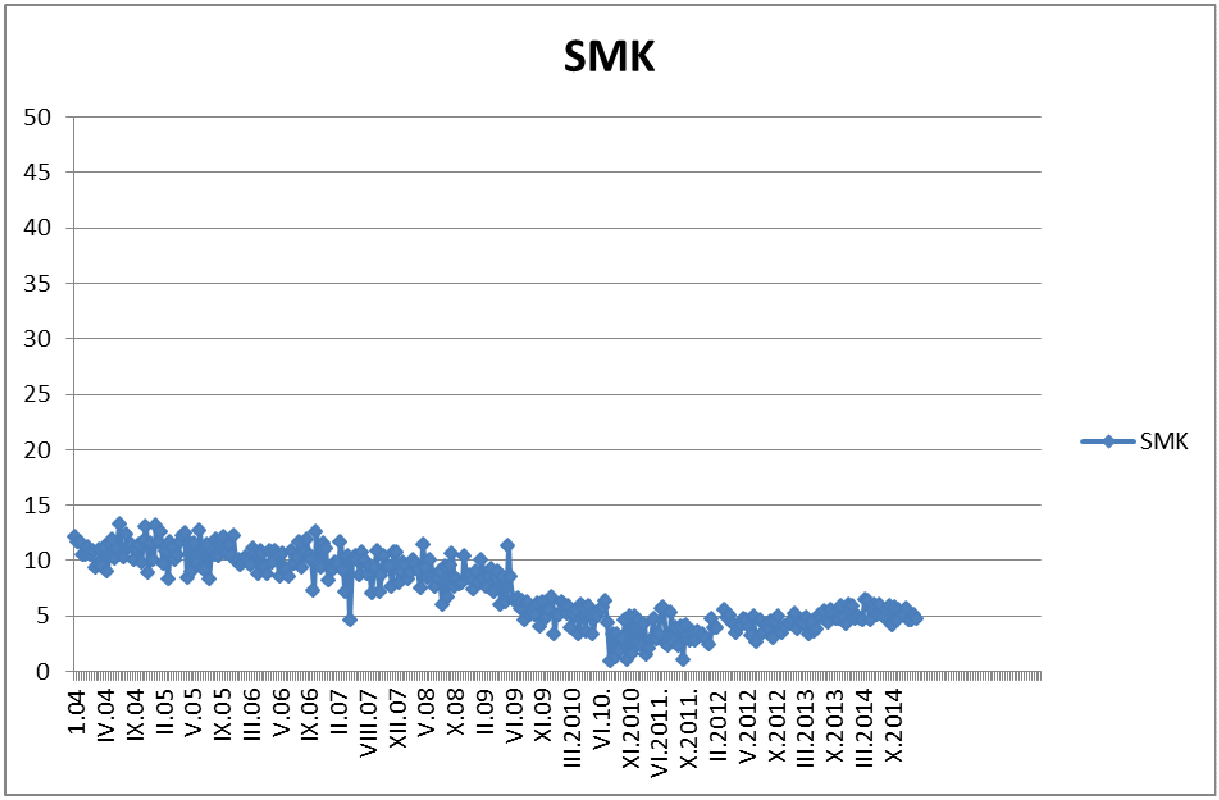
PROCHÁDZKA

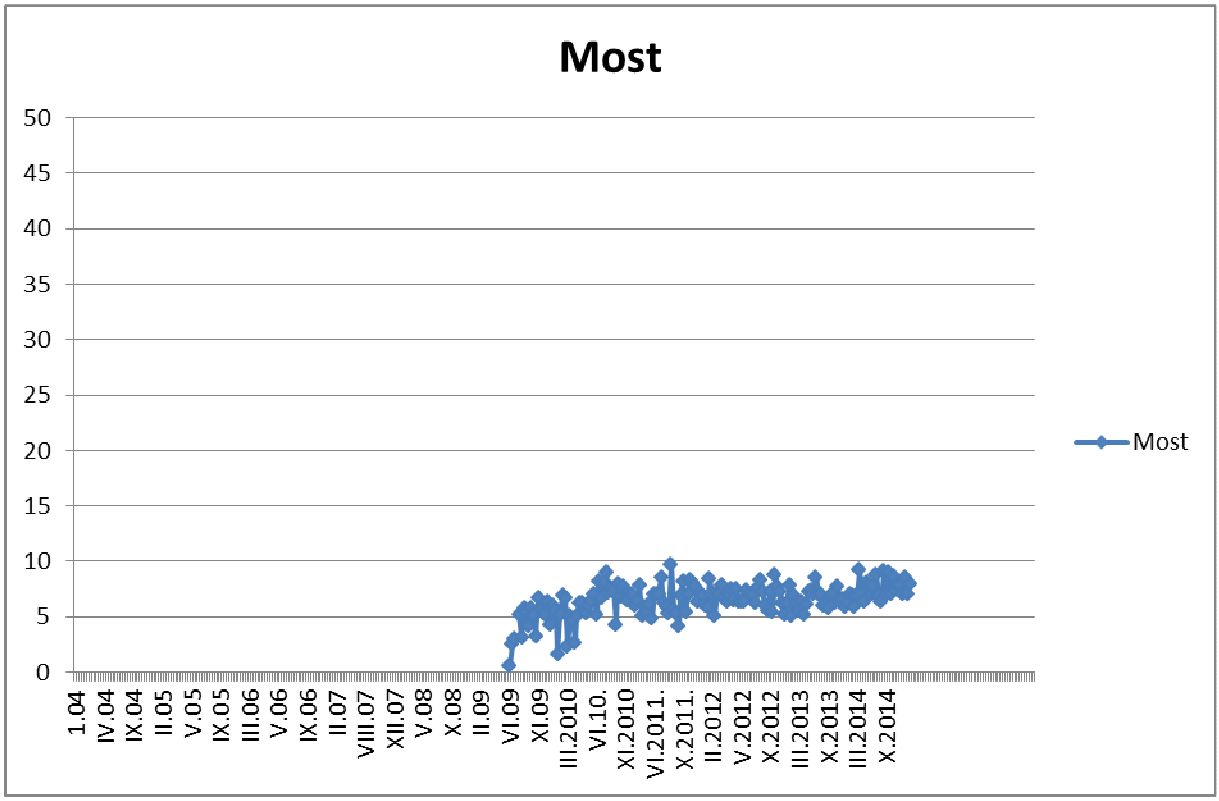

SIEŤ
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
IX.04
II.05
VI.05
XII.05
IV.06
VI.06
XI.06
VII.07
XII.07
V.08
X.08
II.09
VIII.09
I.10
IV.2010
VII.2010
III.2011
VIII.2011.
I.2012
IX.2012
III.2013
X.2013
III.2014
XI.2014
SIEŤ

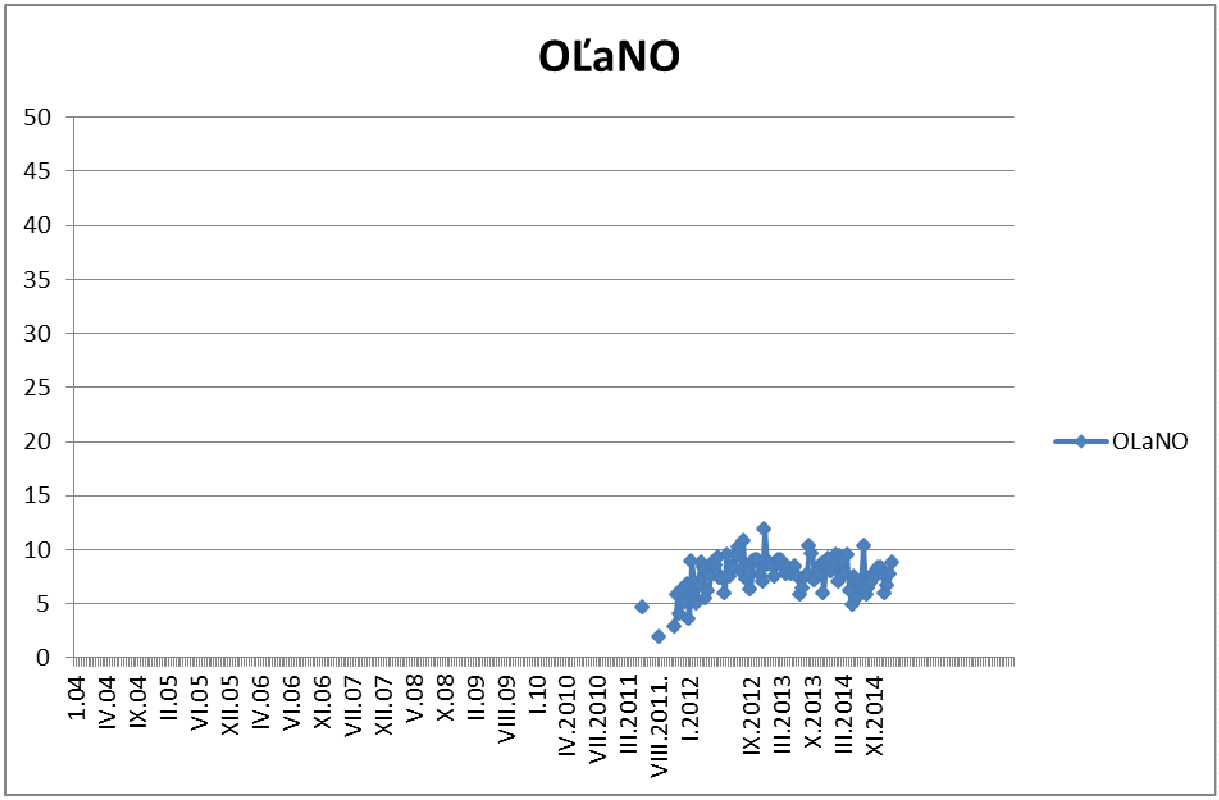

SDKÚ-DS
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
VIII.04
XII.04
IV.05
VII.05
XII.05
IV.06
VI.06
X.06
III.07
IX.07
XII.07
V.08
IX.08
I.09
V.09
IX.09
II.10.
IV.10.
VII.2010
I.2011
VII.2011
XI.2011
II.2012
V.2012
IX.2012
II.2013
VIII.2013
I.2014.
VII.2014
XII.2014
SDKÚ-DS

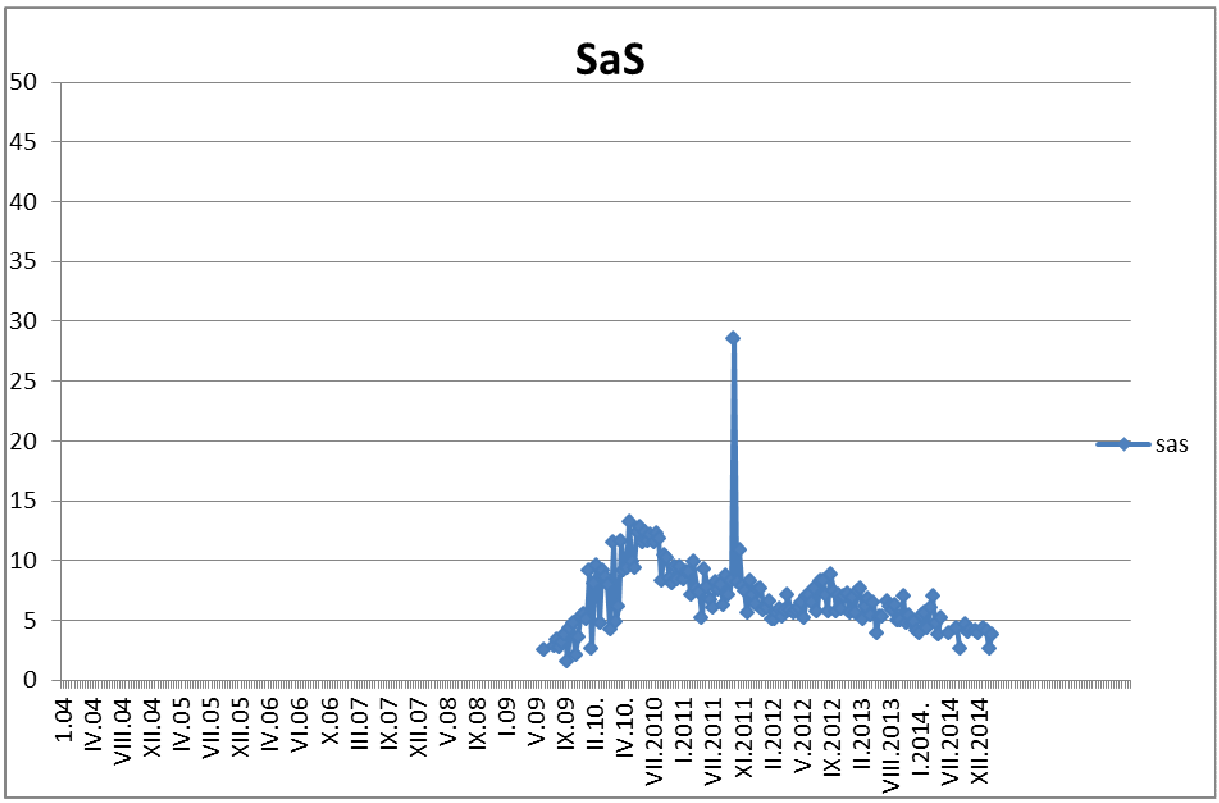

KDH
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
IX.04
II.05
V.05
IX.05
III.06
V.06
IX.06
II.07
VIII.07
XII.07
V.08
X.08
II.09
VI.09
XI.09
III.2010
VI.10.
XI.2010
VI.2011.
X.2011.
II.2012
V.2012
X.2012
III.2013
X.2013
III.2014
X.2014
KDH

SNS
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
VIII.04
XII.04
IV.05
VII.05
XII.05
IV.06
VI.06
X.06
III.07
IX.07
XII.07
V.08
IX.08
I.09
V.09
IX.09
II.10.
IV.10.
VII.2010
I.2011
VII.2011
XI.2011
II.2012
V.2012
IX.2012
II.2013
VIII.2013
I.2014.
VII.2014
XII.2014
SNS

SMK
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
IX.04
II.05
V.05
IX.05
III.06
V.06
IX.06
II.07
VIII.07
XII.07
V.08
X.08
II.09
VI.09
XI.09
III.2010
VI.10.
XI.2010
VI.2011.
X.2011.
II.2012
V.2012
X.2012
III.2013
X.2013
III.2014
X.2014
SMK

Most
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
IX.04
II.05
V.05
IX.05
III.06
V.06
IX.06
II.07
VIII.07
XII.07
V.08
X.08
II.09
VI.09
XI.09
III.2010
VI.10.
XI.2010
VI.2011.
X.2011.
II.2012
V.2012
X.2012
III.2013
X.2013
III.2014
X.2014
Most

OĽaNO
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
1.04
IV.04
IX.04
II.05
VI.05
XII.05
IV.06
VI.06
XI.06
VII.07
XII.07
V.08
X.08
II.09
VIII.09
I.10
IV.2010
VII.2010
III.2011
VIII.2011.
I.2012
IX.2012
III.2013
X.2013
III.2014
XI.2014
OLaNO

Vypracované v rámci riešenia úlohy VEGA č. 1/0335/13:
„Štatistická analýza vybraných ukazovateľov konkurencieschopnosti na súbore podvojne účtujúcich podnikov SR

Pohľady na konferencie POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2015

RNDr. Ján Luha, CSc., Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.
Slovenská štatistická a demografická spoločnosť

Prvý ročník konferencie POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA sa uskutočnil v roku 2001. Vzhľadom na pozitívny ohlas účastníkov tejto konferencie bol v roku 2002 zorganizovaný i druhý ročník. Ukázalo sa, že zameranie a koncepcia konferencie sú veľmi zaujímavé a tak vznikol zámer zaradiť túto konferenciu do stáleho programu činnosti Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti. Predkladáme pohľad na predošlé ročníky konferencie. Prvé štyri ročníky sa konali v Hoteli Fórum, piaty ročník organizátori z technických príčin premiestnili do Kongresovej sály Únie žien Slovenska. Šiesty ročník sa konal v Kongresovom centri Technopolu. Siedmy ročník sa konal na pôde Štatistického úradu SR v Kongresovej sále na Hanulovej ulici 5/c. Ôsmy ročník sa konal v Bratislave v hoteli Bôrik. V ročníkoch 9 až 14 sa konferencia konala v Aule Ekonomickej univerzity v Bratislave. 15-ty ročník sa konal v Spoločenskej miestnosti v rektorátu Ekonomickej univerzity v Bratislave - Petržalke.

Konferencia sa riadi špecifickým modelom, ktorého autorom je J. Chajdiak. Na úvod konferencie uvedie výsledky expertného hodnotenia stavu a vývoja makroekonomiky informácie o vývoji makroekonomických ukazovateľov, Pred začatím konferencie si jednotliví prednášatelia vylosujú poradie, podľa ktorého prednášajú príspevky. Na záver je diskusia kde majú možnosť účastníci položiť referujúcim otázky a tiež môžu referujúci reagovať na vystúpenia kolegov.

Účastníci – v tradičnom zložení: predstavitelia štátnej správy a samosprávy, poslanci Národnej rady SR, zástupcovia zamestnávateľov a odborový predstavitelia, predstavitelia podnikovej sféry, vysokých škôl a výskumných ústavov, študentov, predstavitelia tlače a iní odborníci.

Konferencie zabezpečuje Programový a organizačný výbor, ktorý má v posledných rokoch ustálené zloženie. Prvý a druhý ročník zabezpečoval konferenciu v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Juraj Kvetko. Tretí, štvrtý a piaty ročník pracoval Programový a organizačný výbor v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník. Od šiesteho ročníka pracoval v zložení: Jozef Chajdiak – predseda, Ján Luha – tajomník, Peter Mach, Michal Olexa, Viliam Páleník, Magdaléna Šipková.

Zborníky jednotlivých konferencií zostavujú: J. Chajdiak a J. Luha.

Recenziu zborníkov zabezpečujú: J. Chajdiak, P. Mach, J. Luha. Pri prvom ročníku bol medzi recenzentmi aj J. Kvetko.

Desiaty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD., Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Jedenásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter

Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Marek Radvanský, PhD., Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.

Zborník desiateho a jedenásteho ročníka konferencie:
Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Dvanásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Trinásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Štrnásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Prof. Ing. Rudolf Sivák, PhD., Ing. Ján Onda, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Ing. Michal Olexa, PhD., Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD., Doc. Ing. Mária Vojtková, PhD., Ing. Helena Kuchyňková.
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Pätnásty ročník konferencie pripravoval Programový a organizačný výbor v zložení: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda, RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník, RNDr. Peter Mach, Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD. Ing. Marek Radvanský, Ing. František Bernadič, Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD., Doc. Ing. Mária Vojtková, PhD., Ing. Helena Kuchyňková.
Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach, RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič.

Zborníky všetkých ročníkov konferencie sú dostupné na stránke: http://www.ssds.sk/ v zložke Ďalšie publikácie.

Vzhľadom na rastúci rozsah príspevku sme sa rozhodli uvádzať iba prehľadné informácie o každom ročníku v tabuľkách:

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2001
Dátum:	22. február 2001
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• prognózy vývoja HDP a námety na jeho rast, • prognózy vývoja nezamestnanosti a námety na zabezpečenie jej poklesu, • prístupový proces k euro – problémy a námety.
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), V. Páleník, V. Kvetan (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV (ÚSSE SAV)), P. Karas (Prognostický ústav SAV (PÚ SAV)), I. Šujan (ÚSSE SAV), J. Chajdiak (Ekonomická univerzita (EU)), P. Ševcovic (Národná banka Slovenska (NBS)), M. Barto (Slovenská sporiteľňa (SlSp)), P. Dufek, Ľ. Odór (Československá obchodná banka (ČSOB)), J. Tóth (ING Bank), M. Bohatá – predsedníčka Českého štatistického úradu
Zborník	ISBN 80-88946-12-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab.1 Prognóza vývoja ročného objemu HDP (v mld. Sk. s. c. 1995, metodika ESA95, v %)

Rok	**Barto**		**ČSOB**		**Chajdiak**		**Infostat**		**Kárász**	
1999	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast
2000	667,7	2,2	665,1	1,8	668,1	2,3	665,7	1,9	667,0	2,2
2001	689,0	3,2	683,7	2,8	685,5	2,6	684,1	2,8	685,4	3,4
2002	716,6	4,0	709,7	3,8	705,5	2,9	706,7	3,3		
2003	748,8	4,5	741,6	4,5	728,1	3,2	734,9	4,0		
2004	785,5	4,9	778,0	4,9	753,3	3,5	769,5	4,7		
2005	825,6	5,1	815,3	4,8	781,1	3,7	809,5	5,2		
Rok	**Páleník**		**Ševčovic**		**Šujan**		**Tóth**			
1999	653,3	Rast	653	Rast	653,3	Rast	653,3	Rast		
2000	666,4	2,0	667	2,1	666,4	2,0	667,7	2,2		
2001	681,6	2,3	687	3,0	684,4	2,7	690,6	3,4		
2002	703,1	3,2	715	4,0	708,3	3,5	720,2	4,3		
2003	722,5	2,8	746	4,4	735,3	3,8	750,4	4,2		
2004	747,9	3,5	783	5,0	768,4	4,5	787,8	5,0		
2005	776,1	3,8			804,6	4,7	831,7	5,6		

Tab.2 Minimálna a maximálna verzia rastu HDP (v mld. Sk. s.c. 1995, metodika ESA95; v %)

Rok	min	%	max	%
2000	665,1	1,8	668,1	2,3
2001	681,6	2,5	690,6	3,4
2002	703,1	3,2	720,2	4,3
2003	722,5	2,8	750,4	4,2
2004	747,9	3,5	787,8	5,0
2005	776,1	3,8	831,7	5,6
2005/1999		18,8		27,3

Z uvedených výsledkov jednotlivých prognóz môžeme konštatovať ich pomerne vysokú mieru zhody a urobiť nasledujúce závery:

1) Všetci prognostici očakávajú rast HDP s tempami od 1,8 % (ČSOB, 2000/1999) po 5,6 % (J. Tóth, 2005/2004).

2) Rast HDP by sa mal podľa jednotlivých prognóz postupne zrýchľovať, pričom u časti prognóz sa predpokladá volebný cyklus v raste HDP, t. j. rýchlejší rast v roku 2002 s kompenzačným spomalením v roku 2003.

3) V neformálnej diskusii sa objavila otázka – čo je recesia? Klasickou odpoveďou je, že recesiu vyjadruje záporný rast HDP, t. j. pokles jeho objemu v čase. Iný pohľad predstavuje, že recesiou je pomalší rast HDP ako je rast HDP v Európskej únii. Z tohto druhého pohľadu pri raste HDP v EÚ o 3 % recesiu môžeme jednoznačne vyhlásiť v roku 2000, u vyše polovici autorov aj v roku 2001 a pri dvoch menej optimistických prognózach až do roku 2004.

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2002
Dátum:	11. apríl 2002
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• prognózy vývoja HDP a opatrenia na zabezpečenie jeho rastu, • prognózy vývoja bežného účtu platobnej bilancie a opatrenia na zlepšenie jeho stavu
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR
Referujúci:	M. Olexa, J. Haluška (Infostat), M. Barto (SLSP), S. Kozlík (RHRS), J. Tóth (ING Bank), M. Gabriš (ČSOB), K. Morvay (MESA10), J. Chajdiak (FHI EU), V. Páleník (ÚSSE SAV)
Zborník	ISBN 80-88946-17-4
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNÓZ

Štvrťročný objem HDP v mld. Sk s.c. 1995

	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	Chajdiak
2002q1	166.2	167.0	166.5	166.5	167.8
2002q2	183.4	182.9	183	183.2	183.2
2002q3	185.3	186.6	185.4	182.9	186
2002q4	179.9	181.3	180.3	178.4	180.3
2003q1	172.3	174.2	173		175.5
2003q2	190.3	191.2	190.9		191.4
2003q3	193.5	194.3	193.6		194.5
2003q4	188.8	188.4	188.6		189.1

Tempo rastu ročného objemu HDP v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	3.6	4.1%	3.7	3.7	2,7	3	3.5	4
2003	4.2	4.2%	4.3	4.2	12,2	3.5	3.8	3.7
2004	4.9	5.0%	4.9	4.4	-6,5	3.5	4.5	3.9
2005	5.2	5.5%	5.5	4.6	-0,6	4	5	4.2

Saldo bežného účtu platobnej bilancie v mld. Sk

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	-77.0	-86.6	-87.0	-81.2	-79,6	80	-7.70%	-93.9
2003	-53.1	-69.8	-84.2	-63.5	-89,4	50	-6%	-79.5
2004	-52.9	-64.2	-79.9	-56.3	-159,5	30	-4.20%	-105.3
2005	-45.9	-74.9	-76.5	-45.3	-175,8	40	-4%	-115.3
							% z HDP	

Vývoj medziročnej inflácie v %

Rok	Barto	Tóth	Infostat	Ševcovic	FHI EU	Kozlík	ČSOB	Morvay
2002	4.4	4.7%	3.9	4.2	4,1	8	4.6	4.2
2003	6.5	6.4%	6.7	7.0	8,7	10	6	5.5
2004	5.3	5.1%	5.3	5.2	3,8	10	5.1	5
2005	4.6	4.8%	4.3	4.5	2,8	10	4.5	4.8
		dec/dec						

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2003
Dátum:	8. apríl 2003
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ŠTÁTNEHO ROZPOČTU – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	J. Chajdiak (Ekonomická univerzita), J. Haluška (INFOSTAT), S. Kozlík (RHRS), V. Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), P. Ševčovic (NBS), J. Tóth (ING Bank N.V.) a M. Gábriš (ČSOB)
Zborník	ISBN 80-88946-26-3
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Výsledky prognóz rastu HDP v stálych cenách vyjadrené v % prírastku u jednotlivých autorov sú v tabuľke 1:

Tab. 1

	Tempo prírastku HDP v stálych cenách						
Rok	ČSOB	Chajdiak	Infostat	Kozlík	Páleník	Ševcovic	Tóth
2003	3,8	5,5	4,2	2,9	2,9	3,9-4,3	3,6
2004	4,0	6,1	4,5	2,1	4,0	4,2	4,0
2005	4,0	6,6	4,8	2,5	4,2	4,4	5,4
2006	3,5	6,9	5,1	3,1	4,4	4,6	5,4
2007				3,5	3,5	4,7	
2008				4,1	3,8	4,7	

Odhady vývoja príjmov, výdavkov a salda štátneho rozpočtu SR v mld Sk sú v tab. 2:

Tab. 2

	Kozlík			Páleník		
Rok	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	235	292	57	233,8	290,0	56,2
2004				256,1	310,7	54,6
2005				276,0	324,4	48,4
2006				298,8	345,3	46,4
2007				322,7	369,2	46,4
2008				345,5	393,0	47,4
	Chajdiak			Ševcovic		
Rok	príjmy	výdavky	saldo	príjmy	výdavky	saldo
2003	do 240	nad 300	min 60	235	291	-56
2004				255	305	-50
2005				280	320	-40
2006				305	340	-35
2007				330	360	-30
2008				360	385	-25

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2004
Dátum:	6. apríl 2004
Miesto:	Bratislava, Hotel Fórum
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZLEPŠENIE STAVU SALDA ZAHRANIČNEHO OBCHODU – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil štátny tajomník MF SR Vladimír Tvaroška. Viliam Páleník (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT)
Zborník	80-88946-33-6
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

SÚHRN JEDNOTLIVÝCH PROGNÓZ

Tab. 1: Prognózy vývoja tempa prírastku HDP v s.c.

Rok	Autor					
	Infostat	Páleník	Kozlík	Tóth	ČSOB	Chajdiak
2004/2003	4,5	4,3	4,0	4,4	4,0	4,2
2005/2004	4,5	4,4	4,2	5,1	4,1	3,9
2006/2005	4,8	4,8	4,6	5,5	4,7	3,7
2007/2006	5,0		4,0	4,6	4,8	3,6
2008/2007	5,0		4,2	5,2	4,7	3,5

Tab. 2 Tempá prírastku dovozu a vývozu

ČSOB

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,0	10,0	7,0	12,0
2005/2004	14,0	11,0	15,0	13,0

Páleník

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	9,6	8,0	5,8	6,3
2005/2004	11,3	9,4	10,6	8,2
2006/2005	10,6	10,4	11,7	11,0

Infostat

Rok	Dovoz s.c.	Vývoz s.c.	Dovoz b.c.	Vývoz b.c.
2004/2003	10,0	9,2	11,7	10,8
2005/2004	9,2	8,3	11,8	10,9
2006/2005	8,8	8,5	12,1	11,8
2007/2006	8,3	8,7	11,5	12,0
2008/2007	9,0	10,0	12,3	13,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2005
Dátum:	19. apríl 2005
Miesto:	Bratislava, Kongresová sála Únie žien Slovenska
Témy:	• RAST HDP – prognózy a námety • ZAVEDENIE EURA – prognózy a námety
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	V zastúpení garanta konferencie podpredsedu vlády a ministra financií Slovenskej republiky vystúpil Ľudovít Ódor. Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Ľudovít Ódor (IFP MF SR), Ján Haluška a Michal Olexa (INFOSTAT),Viliam Páleník a Ján Ďuraš (Ústav slovenskej a svetovej ekonomiky SAV), Peter Ševčovič (NBS). Pred začiatkom diskusie vystúpil Ivan Šramko guvernér NBS s informáciami o riadení kurzov v Eurozóne, o menovom programe a o zavedení Eura k 1. 1. 2009.
Zborník	80-88946-41-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Tab. Odhad tempa rast HDP v stálych cenách, dátumu momontu zavedenia eura a kurzu

Meno autora:	Olexa, Haluška	Páleník	Odor	Toth	Chajdiak	Ševčovic
Rok	% rastu HDP					
2005	5,0	5,0	4,9	5,1	6,2	5
2006	5,3	5,2	5,3	6,0	6,7	5
2007	6,0	6,1	6,1	6,0	6,4	>5
2008	5,5	5,6	5,2	5,0	7,2	5
2009	5,1	5,6	5	5,5	7,2	
Dátum momentu zavedenia eura:	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009	1.1.2009
Kurz eura v momente zavedenia eura:	35	35		33-34	35	

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2006
Dátum:	4. apríl 2006
Miesto:	Bratislava, Kongresové centrum Technopolu
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a DPH na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a k problematike DPH na Slovensku
Záštita:	Ivan Mikloš, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Pred vystúpením prognostikov bol príspevok zástupkyne Daňového riaditeľstva SR J. Janáčkovej o dani z pridanej hodnoty. Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Ekonomická univerzita)
Zborník	80-88946-42-7
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov:

Súhrn jednotlivých prognóz na roky 2006 až 2009

Autor: Marek Gábriš, ČSOB

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,8	130,5
2007	6,5	138,1
2008	5,5	146,4
2009	5,4	154,8

Autor: Jozef Chajdiak, EU

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	6,7	130
2007	6,4	130
2008	7,2	134
2009	7,2	138

Autor: EU SAV

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	122
2006	5,02	129,5
2007	5,44	137,5
2008	5,26	144,9
2009	6,87	152,9

Autor: INFOSTAT

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	5,9	126,7
2007	6,3	136,2
2008	5,8	145,3
2009	5,3	155,2

Autor: Ján Toth

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH
2005	6,0	117
2006	6,2	127
2007	6,7	135
2008	5,7	142
2009	5,2	151

Autor: NBS

Rok	% rastu HDP	mld. Sk DPH akruál
2005	6,0	117,0
2006	6,2	128,7
2007	6,9	136,8
2008	5,1	144,7
2009	-	153,2

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2007
Dátum:	27. marec 2007
Miesto:	Bratislava - Dúbravka, Kongresová sála ŠÚ SR
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a zamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a zamestnanosti na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (Europoslanec za SR), Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník (Ekonomický ústav SAV), Marek Gábriš (ČSOB), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (Statis), Peter Ševčovic (NBS)
Zborník	80-88946-46-5
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Pre zaujímavosť uvádzame oficiálne tempá rastu HDP v stálych cenách roku 1995 a v číslach vo verzii roku 2005 a v stálych cenách roku 2000 a v číslach vo verzii marca roku 2007. Čitateľ môže kvalitu prognóz jednotlivých autorov tak oceniť samostatne.

Tab. 1 Tempá rastu HDP
(HDP v s.c. 2000, resp. 1995 vo verzii roku 2005)

Tempo	s.c.2000	s.c.1995
2000/1999	100,70%	102,04%
2001/2000	103,20%	103,79%
2002/2001	104,10%	104,62%
2003/2002*	104,20%	104,46%
2004/2003*	105,40%	105,50%
2005/2004*	106,00%	105,95%
2006/2005*	108,30%	x
* predbežné údaje		

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2008
Dátum:	15. apríl 2008
Miesto:	Bratislava – Hotel Bôrik
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a poklesu dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Ján Tóth (ING Bank N.V.), Viliam Páleník, Kvetan Vladimír, Radvanský Marek (Ekonomický ústav SAV), Ján Haluška, Michal Olexa (INFOSTAT), Jozef Chajdiak (ÚM STU), Renáta Konečná (NBS)
Zborník	80-88946-47-2
Tabuľky prognóz:	Uvádzame podľa autorov v ďalšej časti zborníka.

Súhrn prognóz (k 9. 4. 2008)

Rast HDP v s.c.

% rastu HDP	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
2008	7,2	9,0	7,2	7,7	7,3	7,5
2009	6,1	7,1	6,4	6,9	6,4	6,4
2010	5,7	7,4	5,9		6,3	5,9
2011	5,5	7,3	5,7		5,5	5,6

Počet dlhodobo nezamestnaných

tis.nezam.	Infostat	EU SAV	Chajdiak	Konečná	Tóth	Šilan
2007	195,9	206,9	122	206,9	196	294,3
2008	188,0	187,0	113	189,2	174	269,7
2009	175,0	177,1	101	173,1	158	260,1
2010	164,0	164,0	81		140	252,7
2011	155,0	150,0	79		130	245,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2009
Dátum:	7. apríl 2009
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a dlhodobej nezamestnanosti na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja dopravnej náročnosti HDP na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR, Ľubomír Vážny, minister dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
Referujúci:	Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat),Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU), Ľubomír Palčák (VÚD)
Zborník	ISBN 978-80-88946-48–9

Prednášajúci účastníci konferencie odhadovali aj tempá prírastku HDP (v stálych cenách). Ich odhady sú v nasledujúcej tabuľke.

	Tóth	Chajdiak	Haluška	EÚ SAV	Olexa
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-0,5	-1,8	-1,0	-0,9	-0,4
2010	3,1	-0,1	2,0	0,4	1,5
2011	4,5	4,4	2,7	3,3	2,2
2012	5,0	5,6	3,5	4,0	3

Všetky odhady na rok 2009 prognózujú pokles objemu HDP oproti roku 2008. V rokoch 2011 a 2012 môžeme konštatovať prognostický mierne optimistický rast.

Kvôli úplnosti a pre zaujímavosť uvádzame dosiahnuté reálne hodnoty tempa prírastku resp. indexy rastu ročného objemu HDP v stálych cenách roku 2000 v nasledujúcej tabuľke:

Reálny rast HDP	index rastu	tempo prírastku
2000/1999	1,014	1,4
2001/2000	1,034	3,4
2002/2001	1,048	4,8
2003/2002	1,047	4,7
2004/2003	1,052	5,2
2005/2004	1,065	6,5
2006/2005	1,085	8,5
2007/2006	1,104	10,4
2008/2007	1,064	6,4

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2010
Dátum:	13. apríl 2010
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja súkromných investícií na Slovensku
Záštita:	Dušan Čaplovič, podpredseda vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat),Viliam Páleník, Vladimír Kvetan, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic (NBS), Ján Tóth (UniCredit Bank), Jozef Chajdiak (UM STU),
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 49 – 6

Tabuľka: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	EÚ SAV	Chajdiak	Infostat	NBS	Toth
Rok	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku	% prírastku
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	2,5	-0,4	2,9	3,2	3,1
2011	3,3	2,2	3,5	4,4	3,8
2012	4,1	3,8	3,8	4,2	4,5
2013	4,6	4,5	4,5		4,0

EÚ SAV – Páleník, Radvanský a kolektív
Infostat – Haluška, Olexa a kolektív
NBS – Beka a kolektív

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2011
Dátum:	12. apríl 2011
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a súkromných investícií na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja inkluzívneho rastu na Slovensku
Záštita:	Iveta Radičová, predsedníčka vlády SR
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP), I. Mikloš (podpredseda vlády SR a minister financií), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Beka (NBS), František Bernadič (ŠÚ SR), Ján Haluška, Michal Olexa (Infostat),Viliam Páleník, Marek Radvanský (EÚ SAV), Peter Ševčovic, Jozef Chajdiak (UM STU), Lucia Šrámková (IFP MF SR), Dávid Dereník (UniCredit Bank), Juraj Valachy (Tatra BANKA).
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 56 – 4

Tabuľka: Experné hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	1,5	0,5	-1,5	-1,5	1	0
Dereník	0	0,0	-2	-1	1	-0,4
Haluska	0,5	2,0	-1,5	-2,0	2,0	0,2
chajdiak	-1	1,5	-1,5	-1,5	0,5	-0,4
Radvansky	-1	2	-2	-2	2	-0,2
sivak	1,0	0,5	-1,0	-1,5	-0,5	-0,3
Šrámková	0,5	1,5	-1,5	-1,0	1,0	0,1
Spolu	0,5	1,5	-1,5	-1,5	1	0,0
Medián						-0,2

Tabuľka: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vývoj 2010/2009	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	2	0	-1,5	-2	-1	-0,5
Dereník	0,5	0	-2	-2	1	-0,5
Haluska	1,5	2,0	-1,5	-1,5	2,0	0,5
chajdiak	1	1,5	0	-1,5	-0,5	0,1
Radvansky	0	-1	0	1	2	0,4
sivak	1,5	1,0	-0,5	-1,0	-0,5	0,1
Šrámková	2,0	2,0	-2,0	0,0	-0,5	0,3
Spolu	1,5	1	-1,5	-1,5	-0,5	-0,2
Medián						0,1

Tabuľka : Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2010 až 2013

	Beka	Dereník	Haluška	Chajdiak	Radvanský	Sivák	Šrámková
Rok	%	%	%	%	%	%	%
2008	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
2009	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
2010	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2011	3,3	3,1	3,3	3,7	3,4	4,5	3,4
2012	4,5	4,5	3,8	3,5	4,1	3,5	4,8
2013	5,2	5,2	4,3	3,4	4,5	4,0	4,8
2014		5,3	5,0	3,3	4,6	4,0	4,8

Beka – NBS; Dereník – UniCreditBank; Haluška – Infostat; Chajdiak – ÚM STU; Radvanský – EÚ SAV; Sivák – EU; Šramková – IFP MF SR

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2012
Dátum:	17. apríl 2012
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• Prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a plnenia druhej priority stratégie EUROPA 2020 – Udržateľný rast, t.j. podporovanie ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívnejšie využíva zdroje, na Slovensku vybranými prognostickými skupinami • Prezentovať návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a efektívneho vývoja trvale udržateľného rastu na Slovensku
Záštita:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Sergej Kozlík (poslanec EP),), Peter Pellegrini (štátny tajomník MF), Rudolf Sivák (rektor EU), Ján Beka (NBS), Ján Haluška, Viliam Páleník, Marek Radvanský (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Zdenko Krajčír, Monika Pécsyová (IFP MF SR), Juraj Valachy (Tatra BANKA).
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 58 – 8

Tabuľka 1: Experné hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2011	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	0,5	-1,0	-2	-1,5	2	-0,4
Haluska	1,0	0,5	-2,0	-2,0	2,0	-0,1
Chajdiak	-1	-1,5	-1,5	-1,5	1,5	-0,8
Olexa	-2	-1,5	-2	0	2	-0,7
Pécsyová	0,5	-1,0	-1,5	0,5	1,5	0
Radvansky	1	-1,0	-1	-2	2	-0,2
Valachy	0,5	-1,0	-1	-1	1,5	-0,2
Sivak	-0,5	-1,0	-1	-1	1,5	-0,4
Spolu	0,5	-1,0	-1,5	-1,25	1.75	-0,3
Median						-0,3

Tabuľka : Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vyvoj 2011/2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Beka	0	-1	-2	1	2	0
Haluska	1,5	0,0	-2,0	-1,0	2,0	0,1
Chajdiak	0	-1,5	-0,5	0,5	1	-0,1
Olexa	1	-2	0,5	1	2	0,5
Pécsyová	1,5	-1	0,5	1,5	1,5	0,8
Radvansky	0	-1	-1	-1	2	-0,2
Valachy	2,0	-1,5	-1,0	1,5	1,5	0,5
Sivak	0,5	-1	0,5	1	1,5	0,5
Spolu	0,75	-1	-0,75	1	1,75	0,35
Median						+0,3

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2013
Dátum:	16. apríl 2013
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• Prezentovať výsledky aktuálnych prognóz vývoja HDP a plnenia prvej z troch priorít stratégie EUROPA 2020 – – **Inteligentný rast**, t.j. vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii = vybranými prognostickými skupinami • Prezentovať návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP a inteligentného rastu na Slovensku
Záštita:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák (rektor EU), František Barnadič (ŠÚ SR), Marian Zajko (ÚM STU), Branislav Reľovský (NBS), Jana Júriová (Infostat), Brian König (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Ján Vaňo (SBERBANK), Juraj Valachy (Tatra BANKA), Dávid Dereník
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 62 – 5

Tabuľka č. 1: Experné hodnotenie stavu ekonomiky SR

stav 2012	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Olexa	0	-1,0	-2	-1	2	-0,4
Haluska	1,0	1,0	-2,0	-1,5	2,0	0,1
Chajdiak	-1	-0,5	-1,5	-1	1,5	-0,5
Sivak	0,5	-1,0	-1,0	-1,0	2,0	-0,1
Vaňo	1,5	1,0	-2	1,5	2	0,8
Reľovský	0,5	-1,0	-0,5	-1,5	1,0	-0,3
Radvansky	0	-1	-1	-2	1	-0,6
Spolu	0,5	-1,00	-1,50	-1,00	2,00	-0,2
medián						-0,3

Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

vyvoj 2011/2010	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
Olexa	1	1	-2	1	2	0,6
Haluska	1,0	1,0	-2,0	-1,5	2,0	0,1
chajdiak	0	1,0	-1,5	-1	1,5	0,0
Sivak	-0,5	0,5	-1,0	0,0	1,5	0,1
Vaňo	0,5	0,5	-2	0,5	2	0,3
Reľovský	-1,0	0,5	-1,0	-1,0	1,5	-0,2
Radvansky	0	-1	-2	1	2	0
Spolu	0	0,5	-2	0	1,75	0,05
Medián						0,1

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2014
Dátum:	8. apríl 2014
Miesto:	Bratislava – Aula Ekonomickej univerzity
Témy:	• Výsledky ***aktuálnych prognóz demografického vývoja a vývoja HDP*** vybranými prognostickými skupinami • ***Návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP*** a vplyv zmien demografického prostredia
Záštita:	Peter Kažimír, podpredseda vlády SR a minister financií
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák (rektor EU), Boris Vaňo (Infostat), Ivan Lichner (EÚ SAV), Jozef Chajdiak (UM STU), Ján Beka (NBS), Ján Vaňo (SBERBANK), Brian König (EÚ SAV),
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 65 – 6

Tabuľka č. 1: Experné hodnotenie stavu ekonomiky SR

Stav -2013	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
OLEXA	1,0	2,0	-2,0	1,0	2,0	0,80
Haluška	0,5	2,0	-2,0	-1,0	2,0	0,30
Chajdiak	-1,0	1,0	-1,5	-0,5	1,5	-0,10
Beka	1,0	-0,5	-1,5	-1,0	2,0	0,0
Radvanský	0,5	1,0	-1,5	-1,5	1,5	0,0
Sivák	-0,5	1,0	-2	-1	1,5	-0,2
Vaňo	1,5	1,5	1,5	1,5	2,0	1,6
Spolu	0,5	1,0	-1,5	-1,0	2,0	0,2
Medián						0,00

Tabuľka č. 2: Expertné hodnotenie vývoja ekonomiky SR

Vývoj - 2013/2012	x1	x2	x3	x4	x5	priemer
OLEXA	-1,0	2,0	-2,0	2,0	2,0	0,60
Haluška	0,5	2,0	-1,0	-0,5	2,0	0,60
Chajdiak	1,0	1,0	0,0	0,5	0,0	0,50
Beka	-0,5	1,0	0,0	1,0	1,5	0,6
Radvanský	0,5	1,0	-1,0	1,0	1,5	0,6
Sivák	-1,0	1,0	-0,5	1,0	1,0	0,3
Vaňo	0,0	2,0	1,0	1,0	2,0	1,2
Spolu	0,0	1,0	-0,5	1,0	1,5	0,6
Medián						0,60

Tabuľka č. 3: Expertné hodnotenie tempa rastu (poklesu) HDP na roky 2014 až 2017

Rok	OLEXA	HALUSKA	Chajdiak	Beka	Radvanský	Sivák	Vaňo
2009	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9
2010	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2	+4,2
2011	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3	+3,3
2012	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0	+2,0
2013	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9	+0,9
2014	1,8	2,2	1,1	2,4	2,4	2	+2,1
2015	2,5	2,7	2,1	3,3	2,9	2,5	+2,8
2016	2,5	2,6	2,7	3,5	3,4	3	+3,3
2017	3,0	2,6	2,5		3,6	3	+3,5

Beka – NBS; Olexa – Infostat; Haluška – Infostat; Chajdiak – ÚM STU; Beka – NBS; Radvanský – EÚ SAV; Sivák - EU ;Vaňo - Sberbank

Práve prebieha:

	POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2015
Dátum:	14. apríl 2015
Miesto:	Bratislava – Spoločenská miestnosť rektorátu Ekonomickej univerzity
Témy:	• Výsledky ***aktuálnych prognóz vývoja HDP*** vybranými prognostickými skupinami • ***Návrhy opatrení na zabezpečenie rastu HDP*** • **Meranie HDP v podmienkach metodiky ESA 2010** • **Šedá, čierna ekonomika**
Referujúci:	Peter Mach (SSDS), Rudolf Sivák, František Bernadič, Marek Radvanský, Jozef Chajdiak , Ján Beka, Ján Vaňo.
Zborník	ISBN 978 - 80 - 88946 - 67 – 0

Tabuľky hodnotenia, prognóz a grafy sú na stranách 4 až 7.

OBSAH
CONTENTS

	Úvod	3
Chajdiak Jozef	Expertné hodnotenie stavu a vývoja ekonomiky Slovenska za rok 2014 a oproti roku 2013 a odhad budúceho vývoja HDP	4
ŠÚ SR	Štatistická správa o základných vývojových tendenciách v hospodárstve SR v 4. štvrťroku 2014	8
Chajdiak Jozef	Makroekonomický vývoj SR do marca 2015	13
Chajdiak Jozef	Nezdanený objem hrubého domáceho produktu (HDP), hrubý domáci produkt a daň z pridanej hodnoty (DPH) SR (roky 1996 až rok 2014)	24
Kozlík Sergej	Niektoré aspekty ekonomického rastu Slovenska	26
Bezáková Valéria	Ekonomika Slovenska v pohľade verejnosti	31
Beka Ján	Očakávaný makroekonomický vývoj SR	37
Haluška Ján, Juriová Jana, Hamara Andrej	Makroekonomická výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2014 a odhad jej vývoja v roku 2015	41
Konig Brian, Radvanský Marek	Strednodobá prognóza vývoja ekonomiky SR v rokoch 2015 – 2018	45
Vaňo Vladimír	2015: Rok bezprecedentných skúšok	56
Bernadič František	Meranie HDP v podmienkach metodiky ESA2010	64
Chajdiak Jozef, Luha Ján	Víťazstvo predvolebných preferencií = charakter budúcej makroekonomiky	69
Luha Ján, Chajdiak Jozef	Pohľady na konferencie Pohľady na ekonomiku Ekonomiku Slovenska 2015	75
Obsah		92

POHĽADY NA EKONOMIKU SLOVENSKA 2015

Vydala Slovenská štatistická a demografická spoločnosť

Programový a organizačný výbor:
Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc. – predseda
RNDr. Ján Luha, CSc. – tajomník
RNDr. Peter Mach, Ing. Marek Radvanský, PhD.,
Doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Doc. Ing. Eva Sodomová, PhD., Ing. František Bernadič,
Doc. Ing. Mária Vojtková, CSc., Ing. Helena Kuchyňková

Zostavili: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc.,
RNDr. Ján Luha, CSc.
Ing. František Bernadič

Recenzovali: Doc. Ing. Jozef Chajdiak, CSc., RNDr. Peter Mach,
RNDr. Ján Luha, CSc., Ing. František Bernadič

Odovzdané do tlače: apríl 2015
Vyšlo: apríl 2015

ISBN 978-80-88946-67- 0

